

Glossaria duo Vasco-Islandica

NICOLAAS G. H. DEEN

Guraso maiteei.

I. Aintzin solasa

A. Hitzaurrea*

Orain Kopenhageko Unibertsitatean Islandiako hizkuntza eta literatura irakasten dituen Jón Helgason Biblioteka Arnarnagana buru zenak aurkitu zituen aipatu bibliotekan bi euskara-islandiera hitz zerrenda. Alemanierazko itzulpenarekin eta eskuizkribuei zegozkien oharrekin hornitu eta Leideneko Unibertsitateko irakasle eta euskalari ospetsu zen C. C. Uhlenbeck jaun txit argiari bidali zizkion, hitz zerrendon jatorria eta balioari buruzko iritzia eman ziezaion eta bere ikasle nintzen honi eskatu zidan honek hitz zerrendak aztertzeko.

Bi eskuk bi hizkuntzatan idatziak dira gure hitz zerrenda hauek. Euskarazko hitzak idaztean ere ortografia islandiarra erabiltzen dutenez ia fonetiko da euskarazko hitzen ortografia eta hiru mende beranduago ere jakin dezakegu ze soinu zuten merkataritzak elkartu zituen euskaldun eta islandiar haien hitzek. Horregatik hain zuzen ere iruditzen zaizkigu hitz zerrendok argitaragarri, halako hiztegi gehiago geratuko balitzaigu ez bait lukete jakitunek adibidez "Quijote", guztiok ezagun dugun izena, nola ahozkatu behar den eztabaidaruko eta ezta beste auzi batzui buruz ere, argi erakutsiko bait ligukete zerenbesteko tartea ezarri duen denborak gure eta gure arbasoen soinu eta hizkeraren artean (cf. Martin: *Don Quijote, nueva edición crítica*, Madrid 1928, tomo vii, 20-31).

Vestfirdir deitzen den Islandiako herrialdean XVII. mendean idatziak dira bi hitz zerrendak. Argi ikusten da bi eskuk idatzi dituztela bi eskuizkribuak; hortik ezin da atera, ordea, hitz zerrendon egileak bi izan direnik, eta ezta bakar bat edo bi baino gehiago izan diren ere. Baina ortografia eta fonetikari dagokionean ere ezberdintasunak dituzte bi hitz zerrendek eta onar dezakegu beraz bai ortografiarengatik eta bai fonetikarengatik autonomoak direla bi hitz zerrendak.

* Ondoko hitz hauek dakartzan orri bat dago aintzin solas honen aurretik Deen-en latinezko argitalpenen: *Glossaria duo vasco - islandica*.

Specimen litterarium inaugurale quod fit auctoritate rectoris magnifici J. Van der Boeve, med. doct. in facultate med. prof. ord., amplissimi senatus academici consensu et nobilissimae Facultatis Litterarum et Philosophiae decreto pro gradu doctoratus summisque in litterarum et philosophiae disciplina honoribus ac privilegiis in Academia Lugdunobatava rite et legitime consequendis. Facultatis examini submittit.

Nicolaas Gerardus Hendricus Deen, haganus, die vi mensis julii, a. MCMXXXVII, hora vi.

H. J. Paris - Amsterdam - MCMXXXVII.

Ez dakigu ze islandiarri eta ze euskalduni egin zitzaizkien galderak hitz zerrenda egiterakoan; ez dakigu ziur zenbat eta nongoak ziren ere. Bale arrantzuana Islandian bizi ziren arrantzaleak zirena baino ez dago argi. Litekeena da euskaldun bati nahiz gehiagori egin izatea galderak eta euskalki ezberdinetan hitz egitea. Baina gutxi dira Frantzia aldeko euskalkiei ezezagun zaizkien hitzak, euskalki hauetakoak dira gehienak, beste batzuk euskalki guztietakoak, eta banaka batzuk Pirinioen beste aldekoak.

Entzute handiko portua zen Donibane Lohitzungo hiria XVII. mendean, eta ezagun zuten holandarrek ere hango euskaldunek zuten trebetasuna bale arrantzuana. Litekeena da beraz gure arrantzaleak portu honetatik itsasoratutakoak izatea.

Bi arazok erakusten digute egile islandiarrek ez zekitena euskararik, batetik erabili duten ortografiak eta bestetik I.C.1.1. atalean aipatu eta sailkatzen ditugun mota guztietako hutsek. Eskuaz zerbait erakutsi eta izena galdetzerakoan sortutako hutsak dira asko.

Ez nuke nahi irakurlearen belarri minbera bigarren hitz zerrendako zenbait berba gordinegirekin nahigabetzea. Ez dakigu eta ez dugu sekula jakingo nori egotzi behar zaizkion, galdetzen zuenari ala ihardesleari.

Hitzaurretxo hau amaitu baino lehen zor dizkiodan eskerrak eman nahi nizkioke Don Julio de Urquijo e Ibarra jaun txit argi eta jakintsuari, garai lasaiagoetan Donostiako hiri ederra osorik zegoela sarritan onartu bait zituen atseginez nire galderak. Gogoan ditut, eta beti gogoan izango, baita Getariako adiskideak ere, Kantauri Itsasoko arrantzale sendoak, orain eguneroko nekeez gain gerrako kalteak ere jasan dituztenak eta jasaten ari direnak. Berbiztuko ahal da Euskal Herria ederrago eta sendoago eta biziko ahal da Espainia laster bakean!

B. Jon Helgason, Kopenhageko Unibertsitateko irakasle txit argiaren oharra

Bi Euskara-Islandiera hitz zerrenda (A.M. 987,4) daude Kopenhageko Arnarnaganaena izeneko bibliotekan, Islandian idatziak biak. Ólafsson frá Grunnávik (1705-1779) izeneko islandiar bat hil zenean heldu ziren hitz zerrendok aipatu bibliotekara; Árni Magnússon (1663-1730) Arnarnaganaena Bibliotekaren sortzailearenak izan ziren lehenago eta honentzat lan egin zuen garai batez Ólafssonek^a.

Behin bakarrik aipatzen ditu (Reykjavik-eko bibliotekako J.S. 401,4) Jón Ólafssonek gure hitz zerrendak, eta Árni Magnússon-en eskariz kopiatu zuela bigarren hitz zerrenda dio, ez dakiela nortzuk egin zituzten hitz zerrendok, eta Vestfirðir-ekoak direla, Islandian iparmendebaldera dagoen penintsula handikoak alegia.

16 + 10 orrialde dituen liburutxo bat osatzen dute bi hitz zerrendek.

Lehenbizikoa egilearen eskuz idatzia dela dirudi. Honenbestez gerta daitekeena da haren izena aurkitzea. Letren eitea arrunta da, ortografia aldiz erabat bitxia batzutan (*sb* pro *sk*; *ch* pro *kk*, *ck*; *ð* batzutan pro *au*: *shípsnóst*, *Höfrungablöp*, *Munnlög*). Letren eiterik atera daiteke gutxi gora behera 1700. urtean idatzi zela lehenengo hitz zerrenda, baina ziurrenik XVII. mendeko bigarren zatian eta ez lehenengoan.

(a) *Euskaratzaillearen oharra*: Islandiako Unibertsitateari eman zion 1986. urtean eskuizkribu hau Kopenhageko Arnarnaganaenske Institut delakoak. *Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi (Árnagarði við Suðurgötu)* fondoan dago orain, Reykjaviken, lehenago Kopenhagen zuen signatura berarekin.

Bigarren hitz zerrenda Jón Ólafssonek kopiaturikoa da. 1728.eko sutean galdu zela arketipoa dirudi. Berak aipatzen duenez (J.S. 401, 4) eta letren eiteak agertzen duenaren arabera Árni Magnússon-entzat lanean ihardun zuen garaian (1726-1730) kopiatu zuen bigarren hitz zerrenda hau.

Ólafssonek jarritako zenbaki bat daramate lehenengo hitz zerrendako hitzek. Gainera bigarren hitz zerrendan aurkitzen dituen antzeko hitzak gehitzen dizkie alboan, konparatzearren, lehenengoko hitz batzuei^b.

Gauza jakina da euskaldunak arrantzuan aritu izan zirena XVII. mendean iparraldeko itsasoetan. XVIII. mendeko lehen zatian utzi zen bale arrantzia, 1728, 1732 eta 1752. urteetako saioak alperrekoak izan ondoren (cf. Eugen Gleich: *Der Fischfang der Gascogner und die Entdeckung von Neufundland*. Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin, XVIII, 1883).

1613. urtean agertzen da Vestfirðir-en lapurretan aritu zirela eta, Islandiako agirietan euskaldunen lehenengo aipamena. Bale arrantzuan diharduten euskaldun eta frantses asko (31 hain zuzen ere) hiltzen dituzte hantxe bertan bi urte beranduago (cf. Ólafur Davidsson: *Tímarit hins íslenzka bókmentafilags*, 1895). Islandiar batzuk harrapatu eta eurekin eraman zituztela euskaldunek gero¹ dakigu Arnarnagana Bibliotekan dagoen agiri daniar batetik (Dipl. Jsl. lxx, 29). Baina neurri handi baten galdera —edo hobeto aurkezpen— eta erantzunen bitartez egindako gure hitz zerrendek bakean bizi zirela islandiarrak eta euskaldunak pentsaerazten dute.

C. Hermeneutika arazoak

1. Hitzak idazterakoan egindako hutsak²

1.1. Huts semantiko eta psikologikoak:

Ia.- Osotasunaren ordezkotzat zati bat: I 27 “bahía”: “mar”; I 93 “costilla”: “costada”; I 100 “choquezuela”: “rodilla”; I 270 “cuerno”: “carnero de simiente”; I 380 “trabajo de albañilería”: “muro de una casa”; I 4 “casado”; “casados”; I 15 “compañero”: “tripulación”; I 78 “ojo”: “ojos”; I 89 “párpado”: “párpados”; I 420 “concha”: “protuberancias redondas”.

Ib.- Zati baten ordezkotzat osotasuna: I 16 “popa”: “camarote”; I 146 “muralla”: “tapa del agujero de la cerradura”; I 149 “cajón”: “cerradura”; I 376 “armazón del tejado”: “cabrió”; I 419 “viruta”: “gavilla”; I 436 “mango”: “manivela”; I 452 “catre”: “tabla pequeña a la cabeza y pies de la cama”. = II 26 “llaves”: “llave”.

(b) *Euskaratzailearen oharra*: Hitz bakoitzari berak egindako oharrekin batera bildu zituen Deen-ek Ólafssonen ohar hauek. Orripeetan eman ditugu guk, sarrera bakoitzari zegokion zenbakiarekin, hark testu nagusian hitz bakoitzaren azpian emandakoak.

(1) “A° 1647° da Hendrik Willomsen, sider Rosenvilke, var i Spanien, bleve fra de Biscayer igienløst: Hudurra, Islands qvinde. Turra, Islands qvinde. Sessillia, Islands qvinde. Tomas Andersen Islander. Harije, Islander, tagen med en Hollænder.” (*Hudurra* = Halldóra ? *Turra* = þóla, *Sessillia* = Sesselja, *Tomas Andersen* = Tómas Andræsson edo Árnason, *Harije* = þorgeir ?)

(2) Sarri erabili ditugun hiztegiek darabiltzaten espainolezko hitzez baliatu gara huts semantikoak bereizteko.

- II.-* Zerbaiten ordezeko bere hurbilekoa: I 61 “hostia”: “patena”; I 148 “peso”: “platillo de balanza”; I 152 “mano izquierda”: “cuerda”; I 176 “ultima vértebra lumbar (cóccix)”: “riñones del caballo”; I 177 “trasero”: “correa del arnés (del caballo)”; I 230 “tempestad”: “disco del sol”; I 251 “tabaco”: “pipa”; I 315 “caldero”: “delantal”; I 330 “llama (de fuego)”: “chimenea”; I 332 “serosidad”: “caldera”. = II 19 “taza”: “botella”; II 88 “trompa”: “frente”; II 101 “pernera”: “garganta del pie”; II 117 “muzisera”: “nariz”. = III 1 “pasamano”: “borda (de la nave)”.
- IIIa.-* Zerbaiten ordezeko bere antzekoa (zerbaiten ordezeko bere parekoa): I 22 “sidra”: “vino para celebrar la misa”; I 45 “camisola”: “chaqueta bordada de lana” (II 106: idem); I 162 “comadreja”: “rata”; I 223 “hipo”: “estornudar”; I 262 “toro”: “buey”; I 273 “alfiler”: “aguja”; I 284 “polizonte”: “lobo marino” (II 133: idem); I 295 “latón”: “cobre”; ? I 300 gall. “pavillote”: “correa”; I 336 “redaño”: “corión”; I 357 “mosca”: “especie de arañas”; I 361 “trinchar”: “excavar”; I 366 “prender”: “jugar”; ? I 374 “suelo”: “dintel de una puerta”; I 390 “a horcajadas”: “cum femina coire”; I 394 “moco”: “sangrar de la nariz”; I 389 “borde de lanchas”: “travesero que tiene juntas unas tablas”; I 420 “concha”: “protuberancias redondas, adornos metálicos de un libro”; I 430 “el mentiroso”: “el vagabundo, pícaro”; I 443 “orinal”: “palangana”; I 444 “bolsa”: “agenda”; I 485 “galerías”: “fíbulas”; I 501 “vete afuera”: “vete de mí”; I 503 “golpe”: “picar”. = II 5 “lluvia”: “rocío”; II 18 “disco”? “escudilla”; II 41 “jugo que arroja la manzana cuando se está asando”: “mezcla de suero agrio, como bebida”; II 106 “camisola”: “chaqueta bordada de lana” (I 45: idem); II 133 “polizonte”: “lobo marino” (I 284: idem).
- IIIb.-* Zerbaiten ordezeko bere parekoa: I 5 “el joven”: “soltero”; I 6 “la joven”: “soltera”; I 70 “lo mío”: “¿lo tienes?”; I 313 “peso”: “hembras del timón”; I 338 “¿qué es eso?”: “ve eso”; I 471 “silencioso”: “mudo”; I 472 “mudo”: “sordo”; I 473 “manco”: “paralítico”; I 482 “tomadlos”: “fuera de ahí”; I 495 “valiente”: “de buena voluntad para andar (caballo)”; I 506 “herrumbre”: “limpiar”; I 513 “perdido”: “loco”; I 514 “¿llevar?”: “encantador”; I 515 “ira”: “jurar”. = II 19 “taza”: “botella”; II 50 “fumar”: “rape”; II 55 “a pedradas”: “piedra de afilar”; II 139 “pelea”: “casco”; II 200 “yo también durmiendo”: “él duerme”; II 208 “que sea (él) en el infierno”: “hijo del infierno”; II 213 “caca para tí”: “come excremento”.
- IVa.-* Zerbaiten ordezeko bere bereizgarria : I 119 “el pequeño”: “espejo pequeño”; ? I 182 “plomo”: “bala”.
- IVb.-* Bereizgarriaren ordezeko objektua bera: I 327 “lino de inferior calidad”: “calcetín”.
- Va.-* Ondorioaren ordezeko zergatia: I 434 “dejar”: “caer”.

- Vb.- Zergatiaren ordezko ondorioa: I 437 "calceta": "trenzar"; I 439 "tela": "labor de punto"; I 440 "franja": "labor de punto".
- Vla.- Zentzu estuagoa: I 31 "bacalao": "pez"; I 173 "bota de montar": "bota"; I 189 "grímpola": "signo de paz"; I 190 "obenque(s)": "escalas de cuerda"; I 293 "leña": "madera"; I 441 "a pedradas": "lanzar el uno al otro". = II 35 "dinero": "plata"; II 83 "Margarita": "señorita"; II 94 "mi cuello": "cuello"; II 119 "ganso, pato": "ave".
- Vlb.- Zentzu zabalagoa: I 23 "vino": "vino francés"; I 34 "hierba": "tabaco" (II 49: idem); I 95 "chaqueta": "casulla"; I 118 "espejo": "espejo grande"; I 125 "costado": "costado de la mano"; I 134 "jarro": "jarro de estaño"; I 139 "arena": "arena cerca del mar"; I 141 "lo que sostiene": "tabla pequeña"; I 147 "argolla": "argolla de la puerta"; I 158 "perro": "foca"; I 167 "cola": "cola de caballo"; I 198 "ayer": "anoche"; I 213 "buen tiempo": "bonanza"; I 218 "tierra": "terrón"; I 232 "plato": "plato de estaño"; I 236 "cuchara": "cuchara córnea"; I 263 "forraje": "hierba"; I 269 "carnero": "carnero castrado"; I 294 "metal": "cobre"; I 304 "hacha": "tajo (para picar carne) con dos mangos"; I 310 "establo": "caballeriza"; I 328 "lámpara": "especie de lámpara"; I 329 "ventana": "ventana grande"; I 387 "emplasto": "vejigatorio"; I 420 "concha": "protuberancias redondas"; I 454 gall.: "caisse": "pequeño armario para las candelas"; I 456 "viga": "tirante, alfanjía"; I 458 "bastón": "bastón de viaje"; I 481 "tapa": "tapa con tornillo"; I 491 "Jinkoa": "recomendado a Dios". = II 6 "temporal": "niebla"; II 49 "hierba": "tabaco" (I 34: idem); II 63 "buque": "buque extranjero"; II 64 "canao": "buque islandés"; II 65 "chalupa": "barco extranjero"; II 82 "mujer": "madre"; II 114 "atadura": "ligas para sujetar las medias"; II 115 "abarca": "zapato islandés"; II 199 "durmiendo": "él duerme".

1.2. Huts sintaktikoak:

- I. Ólafssonek^c transkribitzerakoan gaizki ulertu eta osoko esabideak zatitzean egindako hutsak: II 123 *bego*; II 126 *qvodala*; II 129 *techo balia*; II 151 *debruen*; II 152 *hiffarnuin*; II 170 *dizula*; II 206 *mala-gis*.
- II. Infinitiboa adieraztean egindako hutsak: ikus I.C.3.
- III. Inperatiboa adieraztean egindako hutsak: I 463 *erenda* (inperatiboaren ordezko infinitiboa), I 467 *logale* (inperatiboaren ordezko adjektiboa), I 468 *iratsaria* (inperatiboaren ordezko izena), II 195 *bocata* (inperatiboaren ordezko erroa edota izena).
- IV. Izenaren ordezko adberbioa: I 424 *attoca*; I 447 *beriga*.

1.3. Gaizki entzutean egindako hutsak:

I 43 *leppagua*; = II 105 *lappacua*; II 28 *kanavita*.

(c) Euskaratzailearen oharra: Olgason idatzi du Deen-ek baina Ólafsson behar du izan.

2. Euskarazko artikulua mugatua

- I. Artikulu mugaturik gabeko izena: I 28 *glac*; I 38 *rege*; I 116 *flasc*; I 331 *iral*; I 353 *bats*; I 364 *singo*; I 365 *cilipurde*; I 400 *sapardalaco*; I 450 *kroffe*; I 517 *diaberu*; (I 406 *musu*; I 407 *nigar*; I 408 *hirri*; I 409 *sarrapo*; I 413 *sins*; I 486 *egarri*: infinitiboaren ordeztzen dira hitz hauek). = II 31 *scheidas*; II 39 *vando*; II 74 *egun*; II 101 *pierner*, II 139 *lischar*; II 145 *bolox*; II 150 *ladrun*. Gainerako izen guztiak artikulua mugatuarekin agertzen dira.
- II. Artikulu mugaturik gabeko adjektiboa: I 362 *pissu*; I 363 *arin*; I 470 *itsu*; I 471 *isil*; I 472 *mutu*; I 473 *mængu*; I 474 *carsol*; I 488 *gose*; I 489 *ase*; I 513 *galdu*; (I 438 *saval*: infinitiboaren ordeztzen da hitz hau). Bigarren hitz zerrendan ez da agertzen artikulua mugaturik gabeko adjektiborik.
- Honako hau da artikulua mugatua daramaten adjektibo guztien zerrenda: I 476 *itsussia*; I 477 *ederra*; I 492 *gisena*; I 493 *idorra*; I 495 *fesua*; I 499 *hordigia*. = II 161 *tuta*; II 165 *handia*; II 166 *sumia*; II 167 *hotza*; II 168 *berrua*; II 169 *berria*; II 171 *sarra*; II 172 *bastua*; II 173 *ona*; II 175 *mala*; II 187 *bilza*; II 188 *syria*; II 189 *gorria*; II 190 *guzia*; II 191 *clinke*.
- III. Artikulu mugatua sobran ager daiteke: I 83 *macella bessura*, I 464b *bigia*, II 227 *berrua usnia eta berria bura*, II 228b *sarra*, II 228c *bia*. Vide supra, II atalean: I 476 *itsussia* etab., II 161 *tuta* etab.

3. Islandierazko infinitiboa euskaraz adierazteko erak

Bi infinitibo aurkitu ditut ohi diren moduan, *-tu* atzizkiarekin hain zuzen ere, osatuak: I 354: *picatu*, I 429 *atrapattu*; baina izenaren ordeztzen dira hor.

Hiru eratara itzultzen dira euskarara lehenengo hitz zerrendako berrogeita-mairu islandierazko infinitiboak eta bigarreneko zazpiak:

1. Aditz erroaren bitartez.
 2. Adberbioaren bitartez.
 3. Izenaren bitartez.
1. Infinitiboaren ordeztzeko aditz erroa: I 360 *pintha (-tu)*; I 361 *treinsia (-tu)*; I 426 *bissa (-tu)*; I 433 *buta (-tu)*; ? I 464a *trumpa (-tu)*; I 465 *altsia (-tu)*; I 502 *pikia (-tu)*: hitz erromanikoetatik hartuak dira aurreko guztiak. I 409 *sarrapo (-katu)*; I 410 *ondora (-tu)*; I 413 *sins (-a-tu)* / I 438 *saval (-du)*; I 442 *har (-tu)*; / I 407 *nigar (-egin)*; I 408 *hirri (-egin)*; I 411 *igeri (-egin)*; / I 406 *musu (-eman)*; / I 515 *hasarre (-izan)*; / I 414 *butundo*; / I 428 *evats (-i)*; I 505 *assic (-i)*; I 507 *baats (-i)* = II 70 *arrana (-tu)*; II 71 *travala (-tu)*; II 197 *trucka (-tu)*; II 209 *fenicha (-tu)*; II 210 *tricha (-tu)*; ? II 211 *sickutta*. = III 9 *suspira (-tu)*. Ikus hirugarren hitz zerrenda baten hondarrak.
 2. Infinitiboaren ordeztzeko adberbioa: I 348 *borroca*; I 349 *lasterca*: I 366 *assamanca*; I 390 *sicoca*; I 405 *fereca*; I 416 *kilica*; I 422 *laureinca*; I 424 *attoca*; I 441 *harrica*; / I 415 *borrocha*; / I 421 *istapicka*; I 427 *kolpecka*; / I 425 *kikomiciuka*; I 516 *mokoka*; / I 364 *singo (-ka)*; I 365 *cilipurde (-ka)*; / I 350

passiætan. = Bigarren hitz zerrendan ez da agertzen infinitiboaren ordezeko adberbiorik.

3. Infinitiboaren ordezeko izena: I 222 *abosavaltia*; I 223 *sopinia*; I 224 *bestula* (cf. *estulka, estiulez*); I 392 *dittigia*; I 396 *hatsa*; I 399 *ocavilla*; I 401 *avelia*; I 423 *uratsa*; ? I 434 *eixia*; I 437 *cassetia*; ? I 464a *trumpa*; I 503 *colpia*; I 504 *arralia*; I 506 *herdolia.* = ? II 198 *morta.* = III 10 *goetta.* Ikus hirugarren hitz zerrenda baten hondarrak.

D. Ortografi arazoak

0. Runolphus Jonas islandiarraren liburuko lehenengo atala dakargu hona, adigarri bezala, ortografiari dagokiona baino lehen

Honako hau da liburuaren izena: *Recentissima antiquissimæ linguæ septentrionalis incunabula, id est, grammaticæ Islandicæ rudimenta.* Oxoniae, 1688.

1 or. 1 Kap. *De litteris*: "... 17 kontsonante dira: *b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, r, s, t, x, z, þ.* Europako gainerako herrietan bezala ahozkatzen dira, alfabeto errunikotik hartua den azken *þ* izan ezik. Bi soinu ditu honek: *d* bezala ahozkatzen da hitz bukaeran edota bokalaren ondoren silaba berean doanean: a.b. *Naath, naad,* "gratia"; *mathur, madur,* "homo". Hitz hasieran berriz badirudi hebraierazko *Thau* delakoaren balioa duela. Bere soinua ez da erabat *Th* garbia, zertxobait kutsatuagoa baino, nolabaiteko txistuarekin, *Tsh* edo. Ahozkatzeko modu hau ez zaie gaur egun arrotz britaniar eta frantsesei. *Thusz* deitzen zioten lehen eta *Thorn* orain.

b letra edo hobe hasperenari buruz, hitz konposatuetan ez bada —a.b. *upphaf,* "principium" edo "initium"— ez dutela hitz hasieran baino erabiltzen esan behar da. ... Aintzinakoek, greziarrek bezala, bokalak bakarrik egiten zituzten hasperendun, a.b. *hangur* "tumulus". Gaur egun berriz *l, n, r* kontsonanteen aurrean ere ezartzen dute *b*: a.b. *blaatur* "risus". Horrela *lutur* "res", *rutur* "aries" eta baita gizonezkoaren izen berezia ere, hasperenik gabe idazten zuten aintzinakoek, baina orain hasperenarekin, *blutur* & *brutur.* Bi forma ditu islandiarren laugarren kontsonanteak: *f, b.* Nonnahi aurkitzen da kodizerik zaharretan bigarren grafema, baina berritasunaren ezaugarri da lehenbizikoa. Beste forma batzuk ere agertzen dira idazterakoan, baina kanpokoei hartuta nire ustez. *x* & *z* bikoitzak ere kanpotik sartu direla literatura islandiarrera uste dut, hauen balioa letra ezberdinekin, hots *gs* eta *sz*-rekin adieraz eta irudikatzen zela pentsa bait daiteke geure geureak diren eskuizkriburik zaharrenak aztertuz gero.

Bost dira bokalak: *a, e, i, o, u.* Hauetarik batek, *e-k,* soinu sinplea eta bakarra du, germaniarren edota daniarren *e*-rena bezalakoa. Bi eratakoak izan daitezke *a, i, u;* luze nahiz laburrak. *a* luzea latinezko *au* diptongoa bezala ahozkatzen da, a.b. *haad* "irrisio"; laburra, latinezko nahiz daniarazko edota alemanierazko *a* bezala, a.b. *matur* "cibus". Horrela *i* luzea daukagu *frydur* "elegans" hitzean, eta laburra *fridur* "pax" delakoan. *u* luzearekin ahozkatzen

da *fue* "putredo" hitza, eta laburrarekin *blutur* "res" edota "portio" delakoa, eta honekin nahastuta dator *u* arruntetik *y* soinua ere. Hiru eratakia izan daiteke *o*: luzea, laburra eta labur-laburra. *o* luzea irakurri behar da *goodur* "bonus" hitzean, eta laburra *for* "vetustus" delakoan. *a* eta *u*-ren bitarteko tinbrea-ekin ahozkatu behar da *o* labur-laburra, a.b. *Ønd* "anima".

Hitzaren izaerak eta egiturak, norberaren trebetasunarekin batera argi agertzen dutela eta ez dago idazterakoan bokal luze eta laburren arteko ezberdintasuna adierazteko ohiturarik. Baina guk, halere, bokal bikoitzarekin bereiztuko dugu bokal luzea bokal laburretik gure Islandieraren Hastapen hauetan, errakuntzak ekiditearren. Honela *aa*, *j*, *oo* eta *uu* erabiliko ditugu bokal luzeak adierazteko, eta *a*, *i*, *o*, *u* laburrentzako. Gainean jarritako marratxoak (<Ø>) bereiztuko du Ø labur-laburra gainerakoetatik. Esan dezagun bidenabar bokal luzeak ez direla sekula hitz bukaeran joaten, silababakarreko hitzetan edota silababakarreko hitzekin osaturiko hitz elkartuetan ez bada.

Diptongoak sortzen dira bokalak elkartzerakoan. Hiru dira islandiarren diptongo propioak —*ae*, *au* & *ei*— eta bat inpropioa: *y*. Diptongoa osatzen duten bi bokalen soinua entzuteko moduan ahozkatzen dira *ae* & *au* diptongoak, a.b. *aedur* "vena" eta ez egungo daniarrek egiten duten bezala, *ae* diptongoaren lekuan *e* emanez. Horrela *au* ez dute latinez bezala esaten islandiarrek, egungo daniarrek Ø esaten duten bezala baino, a.b. *naud* "calamitas". Ohitura bera jarraitzen dute *ei*-k eta *y*-k: *neid* "calamitas", *ydur* "víscera".

* * * *

Lehenengo eta bigarren hitz zerrendetan, eta ez bien artean, ortografi batasunik dagoen ala ez aztertuko dugu. Birritan edo gehiagotan ortografia ezberdinarekin agertzen diren hitzak zehaztuko dira. Aldakortasun ezaugarri ugari agertuko da horrela. Egile islandiarrek euskarazko hitzak idazterakoan euren islandierazko ortografia aldatu duten ala ez ikusiko dugu gero. Beste zenbait ohar ere gehituko da; ez dira azalduko, ordea, egoki lirerateen guztiak.

1. Lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzen ortografi aniztasuna.

1. - *aa* ~ *ä*: I 187 *raa* (I 340 *jaa*) - I 143 *skrä*;
2. - *i* ~ *y*: I 122 *finger* - I 272 *fýngur*;
3. - *oo* (*o*) ~ *ö*: I 420 *book* - I 54, 55, 56 *bök*; I 182 *lood* - I 123 *löfe*; I 230 *sool* - I 209 *söl*; I 251 *toobak* - I 107, 250 *töbak* (34 *tobach*; 118, 257: *stör* - 329: *stor*);
4. - *o* ~ *ò*: I 504 *boggva* - I 361 *höggva*;
5. - *ch* ~ *ck* ~ *k*: I 144 *lichell* - II 26 *lykell*; I 326 *druchur* - I 430 *sträkur* - I 499 *dru(ch, ck, k)enn*; I 34 *tobach* - I 107, 250 *töbak*, I 251 *toobak*; I 334 *eche* - I 339 *e(ch, ck, k)i*; (I 339, 341, 499-n σ zeinua agertzen da, *ck*-rekin eman ohi dena. Baina lehenengo hitz zerrendan behin baino ez dator *ck*: I 11 *kockur*. Honenbestez egokiago dirudi *ch* edota *k*-rekin ematea σ zeinua. Cf. I 326 *druchur*, I 430 *sträkur*).

6. - *sk* ~ *sb*: I 7, 8, 512 *skip* - I 370, 510 *ship*; I 72, 138 *skrif* - I 455 *sbrif*;
7. - *l* ~ *ll*: I 258, 323 *ljitel* - I 113, 119 *ljytell*; I 455 *spiald* - I 483 *spialld*;
8. - *s* ~ *z*: I 107 *töbaksbankur* - I 251 *toobakzpjpa*;
9. - *tv* ~ *thv*: I 337 *twinne* - I 304 *thveggia*;
10. - *p* ~ *d*: I 432 *far þu* - I 480 *far du*;

2. Bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzen ortografi aniztasuna.

1. - *aa* ~ *ä*: II 69 *aar* - II 87 *bär*; II 72 *aar* - II 58 *borjärn*;
2. - *e* ~ *i*: II 26 *lykell* - II 27 *lykill*;
3. - (g)e ~ (g)ie: II 225 *gefdu mier* - II 193 *giefdu mier*;
4. - *e* ~ *je*: II 223 *eg* - II 224 *jeg*; II 213 *et þu* - II 212 *jettu*;
5. - *ü* ~ *w*: II 104 *hwfa* - II 228b *hüva*;
6. - *f* ~ *v*: II 104 *hwfa* - II 228b *hüva*;
7. - *l* ~ *ll*: II 228b *piól* - II 142 *piöll*;
8. - *p* ~ *d*: II 195 *þvo þu* - II 196 *þvodu*;

3. Lehenengo eta bigarren hitz zerrendetako islandierazko hitzen arteko ortografi ezberdintasunak.

- a. *sk*-ren ordezkoko *sb*: 7 aldiz agertzen da lehenengo hitz zerrendan *sk*-ren ordezkoko *sb*, eta behin ere ez bigarrenean (22 aldiz agertzen da lehenengo hitz zerrendan *sk* eta 13 aldiz bigarrenean).
- b. *s*-ren ordezkoko *z*: 30 aldiz agertzen da lehenengo hitz zerrendan *s*-ren ordezkoko *z*, eta behin ere ez bigarrenean. Ikus I.D.9.XI. atala.
- c.
 1. - *a* ~ *ä*: I 266 *jarn* - II 58 *järn*;
 2. - (k)e ~ (k)ie: I 90 *skegg* - II 93 *skiegg*; I 332 *ketell* - II 22 *kietell*;
 3. - *i* ~ *y*, *j*: I 286 *flidra* - II 134 *flydra*; I 406 *kiss* - II 214 *kyss*; I 117 *vetlingar* - II 113 *vetljngar*;
 4. - *j* ~ *y*: I 109 *bryjne* - II 55 *bryne*;
 5. - *oo* ~ *ö*: I 515 *bloota* - II 126 *blöd*;
 6. - *oo* ~ *ä*: I 193 *noott* - II 76 *nätt*;
 7. - *u* ~ *ü*: I 235 *dukur* - II 15 *dükur*; I 181 *puður* - II 45 *püður*; I 80 *tunga* - II 91 *tünga*; I 40 *hua* - II 228b *hüva*;
 8. - *u* ~ *w*: I 40 *hua* - II 104 *hwfa* (II 228b *hüva*);
 9. - *bn* ~ *kn*: I 178, 237, 274 *hnjfur* - II 28 *knjfur*;
 10. - *ch* ~ *ck*: I 334 *eche* - II 164 *ecke*; I 64 *klucha* - II 11 *klucka*;
 11. - *sb* ~ *sk*: I 116 *flasha* - II 19 *flaska*;
 12. - *ey* ~ *ei*: I 45 *peysa* - II 52 *peisa*, II 106 *peisa*;
 13. - . ~ *f*, *v*: I 40 *bua* - II 104 *hwfa*, II 228b *hüva*.

4. Lehenengo hitz zerrendako euskal hitzen ortografi aniztasuna.

1. - *c* ~ *ch*: I 348 *borroca* - I 415 *borrocha*; (I 415en *-cha* agertzen da, I 421en *-cka*, I 424en *-ca*).
2. - *l* ~ *ll*: I 251 *belara* - I 34 *billara*; I 118 *miralia* - I 146 *morallia*;
3. - *r* ~ *rr*: I 289 *hari* - I 441 *harri*;- I 127 *bulara* - I 91 *bularra*; I 282 *arensuria* - I 345 *arrevea*;

4. - *th* ~ *t*: I 219 *thala* - I 234 *tassa*;
5. - *p* ~ *pp*: I 41 *sapolla* - I 51 *sappata*;
6. - *b* ~ *v*: I 191 *gabia* - I 123 *escusavala*; I 193 *gaba* - I 124 *escugivela*.

5. Bigarren hitz zerrendako euskal hitzen ortografi aniztasuna.

1. - *ch* ~ *k*, *ck*: II 18 *tescha* - II 228b *teska*; II 43 *bisbusa* - II 218 *biskusa*; II 147 *sichirua* - II 211 *sickutta*;
2. - *l* ~ *ll*: II 22 *kalldura* - II 45 *pulbura*;
3. - *m* ~ *mm*: II 211 *samaria* - II 144 *sammaria*;
4. - *s*, *ss* ~ *z*: II 220, 221, 222 *gals*- - II 110, 111, 112 *galz*-; II 226 *gissuna* - II 78 *gizuna*; II 99 *brasos* - II 98 *brazza*; II 146 *siebala* - II 137 *biziura*; II 76 *oroisa* - II 167 *hotza*; *z* letra ez da agertzen bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan.
5. - *t* ~ *tt*: II 184 *sumbat* - II 220 *sumbatt*;

6. Lehenengo eta bigarren hitz zerrendetako euskal hitzen arteko ortografi ezberdintasunak.

- a. -*gi*- (I 267 *ardigia*, II 148 *ardia* e.a.) Askotan agertzen da -*gi*- -*i*- eta -*a*--ren bitartean lehenengo hitz zerrendan, eta behin ere ez bigarrean. Badirudi soinu ezberdinak adierazi nahi izan zituztela bigarren hitz zerrendaren egileak *ardia* (II 148) formarekin eta lehenbizikoaren egileak *ardigia* (I 267) formarekin. Ikus I.D.9.I. atala.
- b. -*u(b)a* (I 121 *eskuba*, II 95 *evaskua* e.a.). Sarritan agertzen da lehenengo hitz zerrendan -*b*- -*u*- eta -*a*- bitartean, eta behin ere ez bigarrean. Badirudi soinu ezberdinak adierazten dituztela -*uba*--*k* eta -*ua*--*k*. Ikus I.D.9.V. atala.
- c. *ci* = *ki*: Ien sarritan agertzen da *ci* = *ki*; IIen behin ere ez.
- d. *c* = *ç* (frantsesezko *garçon* bezala): Ien askotan agertzen da *c* = *ç*; IIen behin ere ez (II 25en ezpada: *carelia*).
- e. *z*: *z* letra ez da behin ere agertzen lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan, baina askotan bigarren hitz zerrendako halako hitzetan. Lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan berriz 4 aldiz agertzen da *z*, eta behin ere ez bigarren hitz zerrendako halako hitzetan. Ikus I.D.9.XI. atala.
- f. *ae*: *ai*-ren ordez beti agertzen da *ae* lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan, eta behin ere ez bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan. *ae* daukate bai lehenengo eta bai bigarren hitz zerrendetako islandierazko hitzek.
- g. Ortografia ezberdinak dituzten hitz bakarrak:
 1. - *a* ~ *af*: I 219 *thala* - II 32, 228b *tafla*;
 2. - *ai* ~ *æ*: II 4 *baisia* - I 212 *bæsia*;
 3. - *b*, *f* ~ *v*: II 45 *pulbura* - I 181 *bolvora*; I 275 *salbonia* - II 51 *salvona*; I 24 *nafarra* - II 42 *navarra*;
 4. - *c*, *ch* ~ *k*: I 121 *escuba* - II 95 *evaskua*; I 75 *giacha* - II 108 *giaka*;
 5. - *c* ~ *ch*: I 33 *sicilua* - II 147 *sichirua*;
 6. - *l* ~ *ll*: II 49 *bilara* - I 34 *billara* (I 251 *belara*); II 25 *carelia* - I 398 *carillia*;
 7. - *m* ~ *mm*: I 45 *camissola* - II 106 *cammesola*;
 8. - *p* ~ *pp*: I 41 *sapolla* - II 102 *sappella*;

9. -r ~ rr: II 107 *attora* - I 46 *atorra*; II 91 *bizara* - I 90 *bisarra*;
 10. -s, ss ~ z: I 90 *bisarra* - II 93 *bizara*; I 334 *es* - II 182 *ez*; I 37 *etsia* - II 12 *itzia*; I 234 *tassa* - II 19 *taza*;
 11. -s ~ ss: II 106 *cammesola* - I 45 *camissola*; I 1 *gisona* - II 226 *gissuna*;
 12. -t ~ th: II 32, 329 *tafla* - I 219 *thala*; (cf. I 234 *tassa* - II 19 *taza*).
 Behin ere ez da agertzen *th* bigarren hitz zerrendako hitzetan, 9 aldiz (I 142 *athia*, 151 *cytharra*, 205 *larumbatha*, 207 *iliabethia*, 208 *orthia*, 219 *thala*, 244 *itsecalua*, 342 *aitha*, 360 *pintha*) lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan, eta behin (I 304 *thveggia*) lehenengo honetako islandierazko hitzetan.

7. Lehenengo hitz zerrendako euskal hitzen ortografia ez da beti islandiar garbia.

- a. Ekidin egiten da batzutan *k*: I 68 eusk. *predicatochia* ~ isl. *predikunarstöll*; I 107 eusk. *tabacatochia* ~ isl. *töbaksbaukur*.
 b. Ekidin egiten da batzutan *b*: I 72 eusk. *scrifania* ~ I 455 isl. *sbrifspialld*.

8. Bigarren hitz zerrendako euskal hitzen ortografia ez da beti islandiar garbia.

- a. Ekidin egiten da batzutan *k*: II 11 eusk. *campana* ~ isl. *klucka*; II 43 eusk. *bischusa* ~ isl. *braud-kaka*; II 156 eusk. *caca* ~ isl. *skjstur*; Islandierazko *Christur* (II 224) kenduta, *k* eta *ck* bakarrik agertzen dira bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan. Euskal hitzetan *c*, *ch*, *ck* eta *k* agertzen dira.
 b. Beti idazten da *ai* eta behin ere ez *æ* islandierazko hitzetan bezala.
 c. 30 aldiz dator euskal hitzetan *z* letra, eta behin ere ez islandierazkoetan.
 d. (-)gi-ri dagokionean ikus beherago datorrena (sub 9).

9. Euskal ortografiari dagokion zenbait ohar.

I. (-)gi-, (-)ge--ren balioa³.

Hiru forma fonetiko hauetako bati dagokio *begigia* (I 78) euskal hitza: *begia*, *begiža* (*ž* = frantsesezko *jour* hitzeko *j*), *begiđa* (*đ* = *d* "bustia"). Zeini?

Beste hiru forma hauetako bati dagokio *giarsaete* (I 496) euskal hitza: *jarsaite* (*j* = *i* erdibokala), *žarsaite*, *đarsaite*. Zeini?

Bi forma hauetatik bati dagokio *angeredera* (I 162) hitza: *anđerederra*, *anderederra*. Baina zeini?

Argi dago honako hauek direla arazoak: 1. Euskalari batzuk *y*-rekin adierazten dituzten euskal soinuen aldaera ezberdinena. 2. Batzutan ahozkatzen ez den islandierazko *gi*-rena.

Gure arazotxo hauek konpontzeko bi hitz zerrendetako *gi* nahiz *ge* dar-maten euskarazko nahiz islandierazko hitzak arakatuko ditugu.

(3) Vide: L. L. Bonaparte, princeps: *Le verbe basque en tableaux*, Londres 1896, xxx. or. 6. R. M. de Azkue pr.: *Diccionario*, Bilbao 1905, 376. or.; H. Gavel: *Éléments de Phonétique Basque*, Paris 1920, 118. or.; Sigfus Blöndal: *Islandsk-Dansk Ordbog*, Reykjavic 1920-1924.

A. Gehienetan *begia* idazten den *begigia* (I 78) eta antzekoak.

Honako hau zehaztu behar da ezer baino lehenago, bigarren hitz zerrendan ez dela behin ere *begigia* hitzean bezala erabilia agertzen *-gi-*. Honenbestez lehenengo hitz zerrendakoak bakarrik dira *-ia-* bukaera duten ondoko hitz guztiak:

I 7 *uncia*; I 11 *espensaria*; I 14 *harporie*; I 21 *ogia*; I 49 *galsaria*; I 52 *orassia*; I 55 *orassiunia*; I 56 *debossiunia*; I 61 *ostria*; I 64 *escilia*; I 66 *aldaria*; I 68 *predicatochia*; I 70 *enia*; I 72 *scrifania*; I 76 *ilia*; I 78 *begigia*; I 80 *mibia*; I 101 *berna sachia*; I 105 *mabañia*; I 107 *tabacatochia*; I 109 *sorrastaria*; I 111 *dosia*; I 114 *lumatsia*; I 118 *miralia*; I 119 *sumia*; I 120 *catalosia*; I 132 *givetekvaldia*; I 136 *mitsia*; I 137 *berinia*; I 139 *baria*; I 142 *athia*; I 143 *sarralia*; I 146 *morallia*; I 147 *argolia*; I 150 *croscolia*; I 155 *botonia*; I 156 *lebonia*; I 161 *arotunia*; I 163 *assiria*; I 164 *potocomia*; I 165 *samaria*; I 174 *espronia*; I 177 *ippormacilia*; I 183 *barilia*; I 184 *barricia*; I 186 *calia*; I 187 *berganasia*; I 191 *gabia*; I 194 *arasaldia*; I 199 *igandia*; I 201 *asterdia*; I 204 *ortseralia*; I 206 *astia*; I 207 *iliabethia*; I 208 *orthia*; I 209 *iguscia*; I 210 *iliargia*; I 212 *hæsia*; I 215 *urigia*; I 221 *itsia*; I 222 *abosavaltia*; I 223 *sopinia*; I 226 *haginia*; I 229 *christalia*; I 235 *daffalia*; I 248 *espesia*; I 256 *unilia*; I 257 *cutsa handia*; I 258 *cutsa sumia*; I 259 *bebaria*; I 260 *bebia*; I 263 *subañia*; I 266 *brosia*; I 267 *ardigia*; I 269 *aharia*; I 272 *ditaria*; I 275 *salbonia*; I 277 *urdia*; I 280 *belia*; I 281 *astoria*; I 282 *arensuria*; I 289 *baria*; I 290 *burdinia*; I 292 *uria*; I 295 *kofria*; I 297 *letonia*; I 299 *ojalsuria*; I 304 *hasia*; I 310 *estaltia*; I 311 *mendigia*; I 316 *orastochia*; I 320 *gattogumia*; I 321 *sulia*; I 324 *curliscia*; I 327 *sapinia*; I 332 *basmia*; I 335 *malia*; I 336 *baresaria*; I 337 *harigia*; I 341 *Francia*; I 355 *sania*; I 356 *calitsia*; I 357 *uligia*; I 361 *treinsia*; I 367 *kia*; I 369 *sucaldia*; I 371 *attia*; I 381 *sialonia*; I 383 *lumatsia*; I 384 *gurtinia*; I 392 *dittigia*; I 394 *mucigia*; I 398 *carillia*; I 401 *avelia*; I 430 *gessurtia*; I 434 *eixia*; I 437 *cassetia*; I 440 *frangia*; I 451 *iscilinia*; I 454 *casia*; I 457 *ustagia*; I 458 *machilia*; I 464b *bigia*; I 465 *altsia*; I 468 *iratsaria*; I 476 *itsussia*; I 484 *gatia*; I 485 *galeriec*; I 494 *assotia*; I 502 *pikia*; I 503 *colpia*; I 504 *arralia*; I 506 *herdolia*; I 510 *gylia*; I 511 *gobrotonia*.

Honako bereizketa hauek egin behar dira hitz horien artean:

- a. *-ia* ~ *ia*, hots *i* zaharra duten hitzak. Ikus aipaturikoen artean: I 7 *uncia*, 11, 21, 49, 52, 61, 68, 80, 101, 107, 109, 163, 165, 187, 191, 201, 209, 210, 257, 259, 260, 269, 282, 289, 299, 316, 321, 324, 341, 430, 434, 468, 476, 485.

Bigarren hitz zerrendan ere agertzen dira halako hitzak: Cf. II 2, 3, 5, 9, 36, 53, 63, 89, 96, 112, 114, 144, 145, 148, 159, 160, 165, 169, 176, 188, 189, 190.

- b. *-igia* ~ *-ia*, hots *-gi-* tartekatua duten "a" atalekoak bezalako hitzak. Honako hauek dira: I 78 *begigia*; I 215 *urigia*; I 267 *ardigia*; I 311 *mendigia*; I 337 *harigia*; I 357 *uligia*; I 392 *dittigia*; I 394 *mucigia*; I 457 *ustagia*; I 464b *bigia*; I 499 *bordigia*.

Badirudi beste hitz hauek ere gehitu beharko genizkiekeela goikoei: I 196 *bigiar*, *-igia-* bukaeran ez duen hitz bakarra; eta I 231 *begira* pro *beira* (cf. I 466 *gekiseite*), *-ei--*ren ordezko *-egi-* duen hitz bakarra.

c. *-ia* ~ ortografia arrunteko *-ea*: Cf. I 70: *enia*, 76: *ilia*, 55, 56, 119, 139, 142, 164, 194, 199, 204, 206, 207, 208, 212, 221, 272, 277, 280, 281, 310, 332, 336, 367, 369, 371, 494, 503.

d. *-(l)lia*, *-nia*, *-(t)sia* = *-la-*, *-ña*, *(t)ña*.

-la-: I 118 *miralia*, 143 *sarralia*, 146 *morallia*, 147 *argolia*, 150, 177, 183, 256, 321, 335, 398, 401, 458, 504, 506, 510.

-ña: I 105 *mabaña*, 137 *berinia*, 155 *botonia*, 156, 161, 174, 223, 226, 263, 275, 290, 297, 327, 355, 381, 384, 451, 511.

-(t)ña: I 136 *mitsia*, 266 *brosia*, 304 *hasia*, 356 *calitsia*, 361 *treinsia*, 383 *lumatsia*, 465 *altsia*; beste hau ere gehituko diegu aurrekoei: I 437 *cassetia*.

A.I. Guzti hori ikusita hona hemen gure lehenbiziko galdera: Ba al du batere baliorik "b" atalean bildu ditugun hitzetan (cf. I 78 *begigia*, I 215 *urigia*) tartekatua dagoen *-gi-* delakoak?

Gorago esan dugunez islandierazko ortografian gerta bait daiteke *g* letrak *j*-ren (= *i* erdibokalaren) balioa baino ez izatea aurretik bokalen bat eta atzetik *i* etorritz gero. Honenbestez *viji* esaten da islandierazko *vigi*. Horrela ulertuz gero euskal ortografian forma arruntak diren *begia* eta *uria* bezalakoak dira *begigia* (I 78) eta *urigia* (I 215).

Gainera badirudi "a" ataleko zerrendan eman ditugun hitzek (I 7 *uncia* e.a.), mota berekoak baina *-gi-* tartekatu gabekoak izanik, honako hau erakusten dutela, hots, bi letra horiek ez dutela beste hitzetan (*begigia* a.b.) batere soinurik adierazten. Baina argibide honek ez du balio hitz guzti guzti hauek, *-ia* bukaera dutenak eta *-igia* bukaera dutenak, hiztun bakar batenak edota euskalki bakar batekoak izanez gero baino. Eta ez dago hori zalantzarik gabe baieztatzerik.

Dena dela zentzuzkoa da tartekaturiko *-gi-* delakoa, *begigia* (I 78) hitzean eta mota berekoetan hutsala den ala ez galdetzea. Ortografia kontuetan, gainera, jakintsua ez da ezerekin harritu behar. Denok dakigu idazkera arrazoiak harrigarri eta aldakor izaten direna. Idazkera ebazpideen askatasunaren erakusgarri ditugu izen propioak, adibidez nederlanderazko *Cockx*, hots *Koks*, edota *Dierckxsens*, hots *Dierksens*.

Baina badirudi bi gauzak baldintzatzen dituztela ebazpide hauek *begigia* (I 78) bezalako hitzetan:

1. Hitz hauek ez dira izen propioak. Gure egileak ez du izen propioetan izaten den bereizteko eta edertzeko gogorik. Entzuten duena idazten du.
2. Idazleak ez du euskal ortografia ezagutzen. Islandierazko *æ* erabiltzen du, adibidez, *ai*-ren ordez, etab. Bigarren hizkuntzako ortografiaz arduratu gabe honen idazkera ebazpideak ezagutzen

ez dituztenek eurena ez den hizkuntza bateko hitzak idazterakoan egiten dutena egiten du: bere ortografiaz baliatu, islandierazkoaz alegia. Ia fonetikoki lotzen zaio honi, hitz zerrendak irakurri eta aztertzerakoan ikusten denez.

Badirudi beraz gure hitz zerrendetako islandierazko hitzetan ze leku hartzen duen *gi*-k aztertu behar dugula.

Hona hemen *-ia* edota *-igia* bukaera duten, edo bestela *-ia* (*-igia-*) duten islandierazko hitzen zerrenda:

ia-: I 50 *leggiabönd*; I 83 *kiälke*; I 115 *kiallare*; I 150 *biälla*; I 157 *biarndyr*; I 211 *stiarna*; I 297 *piätur*; I 311 *fiäll*; I 338 *siädu*; I 346 *fiara*; I 390 *leggjast*; I 417 *tiara*; I 455 *sbrifspiäll*; I 483 *spiäll*; = II 7 *stiarna*; II 9 *fiäll*; II 114 *leggiabönd*; II 202 *siädu*.

-ia: I 36 *kyrkia*; I 314 *lichia*; I 399 *beria*; I 408 *blæa*; = II. *-ia* ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendan.

-(g) gia: I 304 *tbveggia*; I 506 *fægja*; = II 209 *luggja*.

Argi dago gutxi-gutxitan agertzen dela *-gia* bi hitz zerrendetako islandierazko hitzetan, behin hain zuzen ere (I 506 *fægja*) eta bertan behar zelako. Birritan aurkitzen dugu *-ggja*, behin lehenbiziko hitz zerrendan eta behin bigarreanean. Honenbestez badirudi *-gia*-k ez zuela garrantzi handirik islandierazko hitzetan. Ezin pentsa daiteke beraz, islandieraz *-ia*-ren erabilera berbera izan dezakeen arren, idazleak nahiago izango zuenik *-igia* bukaera islandierazko hitzetan sarri agertu ohi den eta lehenengo hitz zerrendan askotan aurkitzen dugun *-ia* bukaera baino.

Beste hiru ohar ere egin behar ditugu:

1. *-ia* = *-ia* delako lekuan agertzen da *-gi-*, baina behin ere ez *-ia* < *-ea* delakoan, nahiz eta mota hau ugari aurkitu idazle honen lanean ere, ez bait du *i* zaharretik eta *e* zaharretik datozen *i* ezberdinen arteko batere bereizketarik egiten, soinu bera bait zuten *begja* hitzeko *ia*-k eta *enia* (70) hitzeko (*-ea*-tik datorren) *ia*-k. Gogora dezagun *-ia* = *-ia* delakoan gertatzen dela euskaraz, baina ez *-ia* < *-ea* delakoan, *i* eta *a*-ren tarteko *z* edota *ð*.
2. *-ia* bukaeradun hitz guztiak hiztun batenak edota euskalki bakar batekoak balira ere litekeena da halere idazleak batzutan soinu txiki bat entzutea eta beste batzutan ez.
3. *-ua* (= *-ua* edota < *-oa*) bukaeradun hitzen artean ere badira *-u-* eta *-a*-ren bitartean *b* daramatenak. Aldakortasun berbera dago hauetan ere, baina baita ezberdintasunak ere. Kendu egin daiteke batzutan islandierazko hitzetan *-gi-*, baina *-b-* ez. (Ikus I.D.9.V. atala).

Ondorioa: Pentsatzekoa da *-gi-* (cf. I 78 *beggia*, I 215 *urigia*) ez dela hutsala eta soinu bat adierazten duela.

A.II. Bigarren galdera: *-gi* honek balio bat baldin badu, zein da bere balioa?

Ezberdina izaten da *-ia* bukaera euskalki ezberdinetan. *-iya* idatzita adierazten dute filologo batzuk *ñabardura* hori, *y* horrek *j*-ren (*i* erdibokalaren), *z*-ren edota *z*-ren balioa duelarik. Hiru soinu hauetarik bat aukeratu behar dugu beraz guk. Hona hemen *j* soinuari dagokiona: ia gauza bera da *i* eta *a*-ren artean ez duela batere baliorik edota *j*-ren balioa duela esatea. Gauza jakina da *-ia* bukaera hartzen duten hitz guztietan ezartzen dena *j* *i*-ren eta *a*-ren tartean. Eman dezagun halere *j* soinu berezia adierazten duela *-gi-* honek. Baina honen kontra dator egileak eskuera izatea beste zeinu arrunt bat soinu hau adierazteko, *j* alegia. Lehenbiziko hitz zerrendako islandierazko hitzetan (I 340 *jaa*, I 226 *jaxlar*, I 290 *järn*, I 221 *järnagle*) eta baita euskarazkoetan ere aurkitzen da letra hau, adibidez I 53 *justa*, I 62 *januna*; are gehiago, baita bokal artean ere: I 39 *ojela*, I 299 *ojalsuria*, I 329 *lejua*; *-e-* eta *-a-*ren tartean: I 418 *breja*; *-gi-*ren leku berean: I 27 *baeja*. Erromanikoak diren azken bi hitz hauetan (*brea*, *bahía*) argi dago *j* ezin dela erdibokala baino izan.

Ondorioa: Badirudi *-i-* eta *-a-*ren tartean ezarritako *-gi* delakoak ez duela *j* (*i* erdibokala) soinua adierazten. Badirudi honenbestez *z* edo *z* soinua adierazten duela.

B. *(-)**gi-* nonbait daramaten hitzak. *-ia* (*-gia*)rekin bukatzen diren hitzak aztertu ondoren, *(-)**gi-* nonbait daramaten hitz guztiak ikusiko ditugu orain.

Hona hemen, beraz, *(-)**gi(-)* daramaten lehenbiziko hitz zerrendako euskal hitz guztien aipamena, honako sailkapen honekin:

1. *g* (fr. *garçon*) + *i*-ren balioko *(-)**gi-* daramaten hitzak: I 1 *gisona*; I 5 *gisongastia*; I 21 *ogia*; I 78 *begigia*; I 124 *escugivela*; I 132 *give-tekvaldia*; I 210 *iliargia*; I 226 *baginia*; I 265 *gimbeleta*; I 492 *gise-na*; I 510 *gylia*.
2. Gorago aipatu ditugun hitzak, hots I 78 *begigia*, I 215 *urigia* eta beste hamarrak. Hitz hauetan *-i-* eta *-a-*ren tartean euskaraz entzun ohi diren soinuetako baten balioa du *gi* delakoak. (*y* grafemari dagokio).
3. Euskarazko *j*- letraren balioa duen *(-)**gi-*. Jatorri ezberdinekoa da baina *<y>*ren balio fonetiko ia bera du. Honako hauek dira: I 75 *giacha*; I 133 *giarrua*; I 346 *giuan*; I 440 *frangia*; I 480 *gian*; I 491 *gincua*; I 496 *giarsæte*.

Badirudi orain ez dela lehenago *begigia* (I 78), *urigia* (I 215) etabarrerekin frogatu duguna egiaztatu beharrik: gauza ziurra da egileak soinuaren bat adierazi nahi izan duena hitz hauetan *(-)**gi-*rekin.

*(-)**gi-* honek *j*-ren (*i* erdibokalaren) balioa duenentz ikustea da arazoa.

begigia (I 78) hitzean eta mota berekoetan *-gi-*k zer adierazten duen aztertzerakoan erabili genuen arrazoibideaz balia gaitzeko orain ere: hitz hauek idazterakoan eskuera zuen egile islandiarrak *j* letra, lehenbiziko

hitz zerrendako islandierazko hitz bat baino gehiagotan agertzen dena, hots, I 125 *bandarjadar*, I 221 *järnagle*, I 226 *jaxlar*, I 266 *borjarn*, I 290 *järn*, I 340 *jaa*. Zergatik ez diren beste hauek ere modu berean idatzi aztertu behar da, hots, *giacha* (I 75) etabarren ordeztu *jacha*, *jarrua*, *jan*, *jarsaete*, *jinkua*, *franja*, *juan*, idatzi ere zinez bi euskal hitzetan idatzi duen moduan, *justa* (I 53) eta *januna* (I 62) hitzetan alegia.

Gainera ez dirudi *giærkvølldi* (I 198) bezalako islandierazko hitz batek **jærkvølldi*-ren soinu bera izango zuenik. Hau ere kontrako argumentu bat da.

Badirudi beraz euskarazko *j* letraren balio ezberdinetatik baztertu beharra dugula *j* soinua (*i* erdibokala).

Baina ikus dezagun bigarren hitz zerrenda ere. Ugari dira hemen (-)gi(-) daukaten euskal hitzak. Honela sailka ditzakegu:

1. *g*-ren (fr. *garçon*) balioko (-)gi- daramaten hitzak: II 26 *gilzak*, II 58 *gimbalita*, II 78 *gizuna*, II 89 *begia*, II 226 *gissuna*.
2. *j* euskal letraren balioko (-)gi- daramaten hitzak: II 1 *Gingua* (cf. I 491 *Gincua*), II 108 *giaka* (cf. I 75 *giacha*), II 132 *stangia* (cf. I 440 *frangia*), II 204 *gianzu* (cf. II 212 *gianzu*), II 205 *giarzu* (cf. I 496 *giarsæte*), II 212 *gianzu* (cf. II 204 *gianzu*).

Ez dago lehenbiziko hitz zerrendan agertzen zen sail bat, *begigia* (~ *begia*) etabarrena alegia. Islandierazko hitz bakar bat aurkitu dugu bigarren hitz zerrendan *gi*- hasierarekin, hots, *gïðrer* (II 228a).

Agertzen da *j*- letra islandierazko hitzetan: II 83 *jömfru*, II 181 *ja*, II 212 *jettu*. Behin aurkitu dugu euskal hitzen artean: II 214 *jet*.

Badirudi bigarren hitz zerrendan ere baztertu egin behar dela *j*-euskal letraren balioetatik *j* (*i* erdibokala) soinuarena.

Onorioa: Pentsatzekoa da \hat{z} edo \vec{a} -ren balioa duela bai lehenengo eta bai bigarren hitz zerrendetan (-)gi--k (aurrelko orrialdean B.2 eta B.3 ataletan eman ditugun hitzetan).

- C. Baina bada beste azken hitz mota bat gorago aipatu ditugunekin zerikusia duena eta hemen zehaztuko duguna.

Lehenengo hitz zerrendakoak dira bi eta bat bigarrenekoa: I 466 *gekiseite*, I 162 *angeredera*, II 15 *magera* (cf. islandierazko I 92 *mage*). *jeiki zaiite* izango litzateke *gekiseite*-ri dagokion forma; *anderederra*, *angeredera*-ri dagokiona; *majela* (= *mai-øjela*, cf. I 39 *øjela*), *magera*-ri dagokiona.

Ez dirudi hitz hauetan (-)ge--k *j(e)* (*i* erdibokala) soinua adierazten duenik; eta ezta (-)ge- honek *gessurtia* (I 430) eta *gevila* (II 125) hitzetako *ge*--ren soinua duenik ere. (-)ge--k ezin du ezta *gaztelaniazko jota* + *e*-ren balioa ere izan *angeredera* eta *magera* hitzetan. Ez dirudi *gekiseite* hitzean ere horrela izan daitekeenik behin ere ez bait da bi hitz zerrendetan *gaztelaniazko jotaren* aztarnarik aurkitzen.

Onorioa: Pentsatzekoa da \hat{z} edota \vec{a} adierazten duela (-)ge--k aipatu hiru hitzetan.

Egile islandiarrak nondik hartu zuen (-)gi- eta (-)ge--ren \hat{z} eta \vec{a} -ren ordeztu erabilera hau aztertzea geratzen zaigu.

Ez da zentzugabekeria islandierazko dialektoren baten *-gi-*k bokal artean \hat{z} edota \bar{z} ren soinua izan zuela pentsatzea, baina errazago dirudi idazle islandiarrak frantsesetik edota italieratik hartu zituela *-gi-* eta *-ge-* onartzea. Idatzi ere *-a* letraren aurrean (*-*)*gi-* idazten da, eta *-e-*ren aurrean (*-*)*g-* bakarrik. Lehenbiziko hitz zerrendaren egileak *vocabula Gallica* izenburua ezarri ziola berak idatzitakoari ere esan behar da. (Ikus faksimila).

II. Euskarazko *au*, *oi*, *eu*, *ü*, *txa* (= *îâ*) direlakoan ordezeko zeinuak.

Euskarazko *au*-ren ordezeko *a*: I 3 *bara*, I 31 *bacchala*, I 100 *belan croscua*, I 187 *berganasia*, I 219 *thala*, ? I 505 *assic*, I 507 *haats*, I 464b *hamala*, II 165 *handia*, II 69 *arra*, II 70 *arrana*, II 228c *bamar la*.

Euskarazko *au*-ren ordezeko *au* (Runolphus Jonasek islandierazko *au*-k danierazko Ø-ren balioa duela esaten badu ere): I 422 *laureinca*.

Euskarazko *oi*-ren ordezeko *o*: I 127 *ombulara*, I 129 *ondsola*, I 130 *onenaren*, I 474 *cartsol*.

Euskarazko *oi*-ren ordezeko *au*: I 195 *gausa*.

Euskarazko *oi*-ren ordezeko *oi*: II 36 *letioia* (i erdibokalarekin); I 464b *hогоi* (behin baino gehiagotan); II 228c *hогоi* (behin baino gehiagotan).

Euskarazko *eu*-ren ordezeko *u*: I 357 *uligia*.

Euskarazko *eu*-ren ordezeko *eva*: II 95 *evaskua*.

Euskarazko *ü*-ren ordezeko *y*: II 188 *syria*.

III. Baliorik gabeko *i* eta agertzen ez denekoa.

i letraren agerpen ugaria: I 184 *barricia*, I 324 *curliscia*, I 502 *pikia*. *i* letra agertzen ez denekoa: I 171 *sela* (*l*-ren ondoren, I 180 *pessa* (*p*-ren ondoren). Islandierazko kodize askotan agertzen da *k*-ren (palatalaren) ordezeko *ki*. cf. Noreen: *Altnordische Grammatik*, Halle 1903,34. or., § 39. Ikus baita islandierazko hitzen artean: II 22 *kietell*, I 332 *ketell*.

IV. *y*, *ÿ*, *ey*, *ei* letrak.

y lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 28 *hafys*; I 36 *kyrkia*; I 57 *byskup*; I 108 *vidarnyt*; I 120 *kyker*; I 151 *symphon*; I 179, 180 *byssa*; I 240, 241 *sylfur*; I 260 *kyr*; I 296 *bly*; II 298 *sylke*; I 325 *skyr*; I 371 *busdyr*; I 372 *dyrustafur*.

y lehenengo hitz zerrendako euskarazko hitzetan: I 63 *cyriva*; I 151 *cytharra*; I 179 *syspa*; I 240 *syliara*; I 241 *syliarascocolida*; I 359 *syrota*; I 510 *gylia*.

ÿ lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 9, 17, 313, 314 *stÿre*; I 20 *brennevÿn*; I 22 *messuÿn*; I 23, 24 *vÿn*; I 73 *pappÿr*; I 74 *lÿn*; I 88 *augnabrÿr*; I 93 *sjida*; I 109 *brÿne*; I 113, 119 *lÿtjell*; I 258, 323 *lÿtel*; I 141 *brÿk*; I 157 *biarndÿr*; I 178, 237, 274, 447 *hnÿjfur*; I 217 *logndrÿjfa*; I 230 *soolsbÿjfa*; I 239, 251, 403, 446 *pÿjpa*; I 249 *anÿs*; I 272 *fÿngur biðrg*; I 277 *svÿn*; I 284 *steinbÿt*; I 348, 415 *ad glÿma*; I 358 *krÿt*; I 359 *sÿröp*; I 413 *snÿta*; I 421, 422, 423 *rÿida*; I 452, 459 (*rum*)*brÿk*; I 453 *brÿs*; I 460 *paradÿs*; I 461 *helvÿte*; I 469 *bÿsna*; I 497 *blÿstr*; I 503 *stÿnga*; I 505 *bÿta*.

ÿ lehenengo hitz zerrendako euskarazko hitzetan: I 464b *bÿru*.

ey lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 45 *peysa*; I 60 *kaleykur*; I 133 *leyrkanna*; I 170 *beysle*; I 222 *geyspa*; I 259 *eyra*; I 288 *ey*; I 327 *håleystur*; I 425 *blindesleykur*; I 436 *sveyf*; I 494 *keyre*; I 509 *atgeyr*.

ey lehenengo hitz zerrendako euskarazko hitzetan: I 464b *sey*.

ei lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 12 *kapteirn*; I 118, 119 *speigell*; I 152 *streingur*; I 168 *sheifa*; I 208 *eitt*; I 244 *eingefer*; I 284 *steinbjit*; I 289 *steirn*; I 300 *reim*; I 330 *reikhäfur*; I 339 *veit*; I 366 *leika*; I 367 *reikur*; I 381 *abreiduföt*; I 385 *mursteirn*; I 393 *auga steirn*; I 438 *gleitt*; I 491 *eige*; I 492 *feitur*; I 498 *reikar*.

ei lehenengo hitz zerrendako euskarazko hitzetan: I 361 *treinsia*; I 422 *laureinca*; I 466 *gekiseite* (cf. I 496 *-sæte*); I 498 *beirakordig*.

y bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan: II 26, 27 *lykell*; *lykill*; II 41 *syrdryckur* (cf. II 218); II 44 *byssa*; II 55 *bryne*; II 107 *skyrta*; II 109 *-stycke*; II 134 *flydra*; II 169, 227 *nytt*; II 191, 220 *fyrer*; II 196 *skyrtu*; II 201 *syndu mier*; II 214 *kyss*; II 218 *syrdryck*.

y bigarren hitz zerrendako euskarazko hitzetan: II 145 *ydia*; II 188 *syria* (eusk.: *zürria*).

j bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan: II 28 *knýfur*; II 39, 40, 42 *vjn*; II 84 *frýd*; II 96 *fjngur*; II 109 *ljf-stycke*; II 113 *vetljngar*; II 133 *steinbjitur*; II 152, 208 *helvjite*; II 156 *skýtur*; II 157 *kræklyngur*; II 166, 191 *ljtjed*; II 187 *hvjitt*; II 208 *helvjites barn*; II 212, 213 *skjtt*.

j bigarren hitz zerrendako euskarazko hitzetan: II 142, 228b *ljma* (cf. II 141 *lina*); II 181 *vj*; II 221 *hamar bj*; II 222 *vjra* (cf. II 162 *vira*); II 228c *bjru*; II 228c *bj*.

ey (*ej*) ez da agertzen bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan.

ey (*ej*) bigarren hitz zerrendako euskarazko hitzetan: II 222 *sey*, II 228c *sej* (behin baino gehiagotan), II 228c *saspey* (behin baino gehiagotan), II 228c *sortzey* (behin baino gehiagotan).

ei bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan: II 29 *skeid*; II 53 *steinn*; II 106 *peisa* (cf. I 45 *peysa*); II 133 *steinbjitur*; II 137 *bein*; II 154 *leika*; II 162, 222 *meira*, II 168 *heitt*; II 180 *heilsad*; II 182 *nei*; II 219 *peisu*; II 227 *heita*.

ei bigarren hitz zerrendako euskarazko hitzetan: II 31 *scheidas*.

V. *f*; *b*; *v*; *u*, bi hitz zerrendetako euskal hitzetan.

1. *f* lehenengo hitz zerrendan.

f ~ *f*: I 116 *flasc*; I 154 *furceta*; I 235 *daffalia*; I 255 *flascuba*; I 285 *pissflandessa*; I 341 *Francia*; ? I 439 *fordelis*; I 440 *frangia*; I 450 *kroffe*; I 461 *infernuva*.

f ~ *v*: I 24 *nafarra* (II 42: *navarra*); I 274 *nafalla*.

f ~ *b*: I 72 *scrifania*; I 113 *escofa*; I 295 *kofria*.

f ~ *p*: I 168 *ferra*; I 387 *siaffla*; ? I 24 *nafarra* (*naparra*).

2. *f* bigarren hitz zerrendan.

f ~ *f*: II 20 *falza*; II 50 *füma*; II 208 *biffarnuin*; II 209 *fenicha*; I 216 *for*.

f ~ *b*: II 32 *tafla*.

f-rekin adierazten dira *b* eta *v* biezpainkariak, islandierazko erabilerarekin bat eginez. Honako hau zioen gure egilearen garaikide zen Runolphus Jonas-ek honi buruz: "bi forma ditu islandiarren laugarren kontsonanteak: *f*, *b*." Ikus I.D.O. atala.

3. *b*, *v*; *u* lehenengo hitz zerrendan.

-uba = *-ua* (< *-ua*), *-ua* (< *-oa*): I 4 *esconduba*; I 8 *mastruba*; I 9 *pilotuba*; I 12 *contromastruba*; I 57 *epispicuba*; I 67 *gasteruba*; I 88 *bepuruba*; I 117 *escularuba*; I 121 *escuba*; I 131 *buruba*; I 141 *sustenguba*; I 148 *pissuba*; I 254 *malliuba*; I 255 *flascuba*; I 305 *neguba*; I 314 *aluba*; I 315 *galdaruba*; I 368 *suba*; I 378 *soliaruba*; I 380 *assentuba*; I 459 *ceruba*; I 460 *paravissuba*; I 475 *bulusgorituba*; I 497 *sistuba*.

-uva = *-ua* (< *-ua*), *-ua* (< *oa*): I 385 *ardiliuva*; I 412 *kæuva*; I 443 *kutsuua*; I 461 *infernuva*.

-ava-: I 490 *indasupisavat* (Vasc.: *-bat*).

-abe-: I 464b *labebun* (Vasc.: *lau ehun*).

-iva: I 63 *cyriua* (Vasc.: *cirio(b)a*); I 373 *soliva* (Vasc.: **solivo(b)a*); I 375 *gappiriva* (Vasc.: *gapirio(b)a*); cf. I 412 *kæuva* (Vasc.: *kaio(b)a*).

-ivi-: I 237 *ganivita* (Vasc.: *canibeta*).

(-)*eva(-)*: I 345 *arveva* (Vasc.: *arriba*); I 428 *evats* (Vasc.: *ebatsi*).

b ~ *u-*: I 44 *beriga*.

-oa: ez da agertzen.

-ua (< *ua*): ez da agertzen.

-ua (< *oa*): I 22 *sagarnua*; I 23 *arnua*; I 26 *isarsua*; I 33 *sicilua*; I 40 *sanua*; I 42 *munterua*; I 43 *leppagua*; I 84 *buru croscua*; I 86 *lepposilua*; I 87 *leppua*; I 98 *sangua*; I 100 *belan croscua*; I 102 *ucondua*; I 103 *besua*; I 108 *cocua*; I 133 *giarrua*; I 144 *gaccua*; I 149 *tirua*; I 176 *uscornua*; ? I 244 *itsecalbuua*; I 250 *tabacua*; I 313 *pissua*; I 319 *saldinua*; I 329 *lejua*; I 393 *ninnicua*; I 462 *ondua*; I 491 *Gincua*; I 495 *fesua*.

4. *b*, *v*; *u* bigarren hitz zerrendan.

uba = *-ua* (< *-ua*), *-ua* (< *-oa*): ez da agertzen.

-uva = *-ua* (< *-ua*), *-ua* (< *-oa*): ez da agertzen. Bai *-ua* eta bai *-uba* (*-uva*) agertzen diren lehenengo hitz zerrendan *hua* (I 40) formarekin idatzita dago islandierazko *húu* hitza; euskal hitzetan *-uba* (*-uva*) bat ere ez dakarren bigarren hitz zerrendan ordea hitz honen bi forma agertzen dira, hots, *hufa* (II 104), *hüva* (II 228b).

-ava-: II 71 *travala*.

-avi-: II 185 *kavinit*.

-oa, *-oba*: ez dira agertzen.

-ua (< *-ua*): II 35 *dirua*; II 54 *sua*; II 61 *amua*; II 86 *burdua*; II 95 *evaskua*; II 113 *schularua*; II 138 *larua*; II 154 *alua*.

-ua (< *-oa*): II 1 *Gingua* (cf. II 91 *lingua*); II 8 *siassua*; II 27 *giachua*; II 64 *canua*; II 97 *osterua*; II 100 *sangua*; II 104 *sanua*; II 105 *lappacua*; II 109 *garricua*; II 122 *silua*; II 131 *bachaliua*; II 147 *sichirua*; II 153 *pitua*; II 157 *muschuliua*; II 168 *berrua*; II 172 *bastua*.

VI. *c* letra.a. *c* letraren erabilera lehenengo hitz zerrendako euskal hitzak idazterakoan.

1. - *ca, co, cu = ka, ko, ku*. I 4 *esconduba*; I 6 *nescascagastia*; I 12 *contromastruba*; I 44 *mocanessa*; I 45 *camissola*; I 53 *justa corsa*; I 57 *epispicuba*; I 58 *cotiluna*; I 60 *calica*; I 77 *coppeta*; I 82 *koccotsa*; I 84 *burucrosqua*; I 85 *carceta*; I 96 *biscarra*; I 100 *belancrosqua*; I 102 *ucondua*; I 104 *escomuturra*; I 108 *cocua*; I 110 *cana*; I 112 *tresnescofa*; I 113 *escofa*; I 115 *cava*; I 117 *escularuba*; I 120 *catalogia*; I 121 *escuba*; I 123 *escusavala*; I 124 *escugivela*; I 135 *calieta*; I 140 *cadira*; I 144 *gaccua*; I 150 *croscolia*; I 158 *securra*; I 164 *potocomia*; I 176 *uscornua*; I 186 *calia*; I 190 *abenca*; I 217 *calma*; I 220 *cordela*; I 236 *culida*; I 239 *candelela*; I 241 *syliarascoculida*; I 243 *muscara*; I 244 *itsecalbu*; I 246 *anela*; I 250 *tabacua*; I 252 *æscora*; I 255 *flascuba*; I 257 *cutsa handia*; I 258 *cutsa sumia*; I 302 *parruca*; I 308 *camineta*; I 348 *borroca*; I 349 *lasterca*; I 352 *escasala*; I 354 *picatu*; I 356 *calitsia*; I 366 *assamanca*; I 369 *sucaldia*; I 372 *columa*; I 388 *uscarra*; I 390 *sicoca*; I 393 *ninnicua*; I 398 *carillia*; I 399 *ocavilla*; I 400 *sapardalaco*; I 405 *fereca*; I 416 *kilica*; I 417 *alcaterna*; I 420 *mascorra*; I 422 *laureinca*; I 424 *attoca*; I 425 *kikomiciuca*; I 437 *cassetia*; I 441 *harrica*; I 443 *kutscuva*; I 446 *candelela*; I 448 *camineta*; I 454 *casia*; I 459 *cuseta*; I 464b *hameica*; I 474 *cartsol*; I 491 *Gincua*; I 501 *svascamporat*; I 503 *colpia*; I 512 *carela*.
ca = ça: I 60 *calica* (?).

2. - *ce = ke*: I 389 *ocerra* (?).

ce = çe: I 83 *macella*; I 85 *carceta*; I 126 *elcetsura*; I 154 *furceta*; I 159 *ocerra*; I 238 *furceta*; I 459 *ceruba*.

3. - *ci = ki*: I 33 *silicua*; I 64 *escilia*; I 184 *barricia*; I 209 *iguscia*; I 273 *iscilimba*; I 324 *curliscia*; I 339 *estacit*; I 394 *mucigia*; I 451 *iscilinia*.

ci = çi: I 7 *uncia*; I 177 *ippormacilia*; I 341 *Francia*; I 365 *cilipurde*.

4. - *cy = ki*: ez da behin ere agertzen.

cy = çi: I 63 *cyriva*.

5. - *-c = -k*: I 116 *flasc*; I 485 *galeriec*; I 505 *assic*.

-c = -ç: I 28 *glac*.

6. - *ch = k (h)*: I 28 *bæncha*; I 31 *bacchala*; I 75 *giacha*; I 415 *borrocha*; I 68 *predicatochia*; I 101 *berna sachia*; I 107 *tabacotochia*; I 316 *orastochia*; I 458 *machilia*; I 229 *christalia*.

7. - *ck = k*: I 421 *istapicka*; I 427 *kolpecka*.

8. - *cl-, -scn-, cr-, scr- = kl-, skn-, kr-, skr-*: I 358 *clera*; I 202 *astescna*; I 84, 100, 150 *croscua, croscua, croscolia*; I 72 *scrifania*.

b. *c* letraren erabilera bigarren hitz zerrendako euskal hitzak idazterakoan.

1. - *ca, co, cu = ka, ko, ku*: II 7 *cumica*; II 11 *campana*; II 21 *baruca*; II 55 *harrica*; II 62 *cordula*; II 64 *canua*; II 90 *boca*; II 103 *carpuza*; II 105 *lappacua*; II 106 *cammesola*; II 109 *garricua*; II 114 *locaria*; II 116 *mucanessa*; II 156 *caca*; II 158 *mascora*; II 195 *bocata*; II 223 *cavinit*; II 228c *hamica*;

ca = çá: II 25 *carelia*.

2. - *ce = ke*; *ce = çe*, 3. - *ci = ki*; *ci = çí*, 4. - *cy = ki*; *cy = çí*: ez dira behin ere agertzen.

5. - *-c = -k*: II 174 *estoc ona*;

-c = -ç: ez da agertzen.

6. - *ch = k(h)*: II 18 *tescha*; II 37 *patacha*; II 131 *bachalina*; II 139 *lischar*; II 179 *schargascho*; II 209 *fenicha*; II 210 *tricha*; II 31 *scheidás*; II 201 *kichera*; - II 2 *eguschia*; II 147 *sichirua*; - II 128 *ascho balia*; II 129 *techo balia*; - II 27 *giachua*; II 43 *bisbusa*; II 113 *schularna*; II 202 *ichusa*; - II 224 *Christ*.

7. - *ck = k*: II 130 *sackura*; II 211 *sickutta*; II 219 *trucka cammisola*.

VII. *b* letra kontsonante ondoren.

cb: *cb* lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 49 *sochar* (II 112 *sockar*); I 64, 65 *klucha*; I 72 *skrifstochur*; I 85 *bnache*; I 140 *bechur*; I 144 *lichell* (cf. II 27 *lykill*, II 26 *lykell*); I 229 *christall*; I 302 *pirrich*; I 314 *lichia*; I 326 *druchur*; I 334 *eche*; I 415 *sucha*; I 439 *lichiu priön*; I 454 *kierta stochur*; I 484 *blecher*; I 490 *nochud*.

cb bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan: II 224 *Christur*.

cb lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan: I 28 *bæncha*; I 31 *bacbalaa*; I 68 *predica tochia*; I 75 *giacha*; I 101 *bernasachia*; I 107 *tabacatochia*; I 229 *christalia*; I 316 *orastochia*; I 415 *borrocha*; I 458 *machilia*.

cb bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan: I 2 *eguschia*; II 18 *tescha*; II 31 *scheidás*; II 37 *patacha*; II 43 *bisbusa*; II 113 *schularna*; II 128 *ascho*; II 129 *techo balia*; II 131 *bachalina*; II 139 *lischar*; II 147 *sichirua*; II 157 *muschuliua*; II 179 *schargascho*; II 201 *kichera*; II 202 *ichusa*; II 209 *fenicha*; II 210 *tricha*.

kb, ph: ez dira behin ere agertzen ez lehenengo ez bigarren hitz zerrendetako ez islandierazko ez euskarazko hitzetan. III 8 *silkbúa* agertzen da hirugarren hitz zerrendaren hondarren artean.

tb: *tb* lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 304 *thveggia* (cf. I 337 *winne*).

tb ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan.

tb lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan: I 142 *atbia*; I 151 *cytharra*; I 205 *larumbatba*; I 207 *iliabethia*; I 208 *orthia*; I 219 *thala*; I 244 *itbecalbua*^d; I 342 *ætba*; I 360 *pintha*; I 464a *bogoithamar = bogoi eta hamar*.

tb ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan.

k (ck, c), p, t: sarri agertzen dira bokal aurrean ere bi hitz zerrendetako islandierazko nahiz euskarazko hitzetan. *c* letra da bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan agertzen ez den bakarra.

Badirudi balio bera zutela idazle islandiar hauentzat *ch* eta *tb*-k eta *c* (*k*) eta *t*-k.

(d) Euskaratzailearen obarra: *itsecalbua* dakar eskuizkribuak.

VIII. *l, ll, lia, llia.*

Lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan:

-*l* ~ -*l*:- I 219 *thala*; I 220 *cordela*; I 224 *bestula*; I 239 *candelela*; I 241 *syliarascoculida*; I 246 *canela*; I 251 *belara* (cf. I 34); I 262 *sebala*; I 352 *escasala*; I 400 *sapardalaco*; I 416 *kilica*; I 419 *espala*; I 439 *fordelis*; I 446 *candelela* (cf. I 239); I 449 *attavala*; I 451 *iscilinia*; I 455 *rettala*; I 456 *fontala*; I 512 *carela* (cf. I 398).

-*l*:- I 331 *iral*; I 438 *saval*; I 471 *isil*; I 474 *cartsol*.

-*ll*:- I 467 *logall*^e.

-*ll* ~ *l*:- I 34 *billara* (cf. I 251); I 41 *sapolla*; I 81 *macella*; I 89 *betasalla* (395); I 92 *sabilla*; I 99 *astalla*; ? I 274 *nafalla*; I 294 *metalla*; I 395 *betasalla* (I 89); I 399 *ocavilla*; I 403 *sirolla*.

-*li* ~ -*le*:- I 30 *balia*; I 76 *ilia*; I 204 *ortseralia*; I 280 *belia*.

-*li* ~ -*l*:- I 64 *escilia*; I 118 *miralia*; I 135 *calieta* ?; I 143 *sarralia*; I 147 *argolia*; I 150 *croscolia*; I 177 *ippormacilia* ?; I 183 *barilia*; I 207 *iliabethia*; I 229 *christalia*; I 235 *daffalia*; I 240 *syliara*; I 241 *syliarascoculida*; I 256 *unilia*; I 279 *oliua* (cf. I 254); I 283 *guliena*; ? I 300 *abiliota*; I 321 *sulia*; ? I 335 *malia*; I 385 *ardiliuva*; I 458 *machilia*; I 506 *herdolia*; I 510 *gylia*.

-*lli* ~ *l*:- I 146 *morallia*; I 254 *malliuba* (cf. I 279); I 398 *carillia* (cf. I 512, II 25); I 464b *millia*.

-*j*:- I 27 *bæja*; I 418 *breja*.

Bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan:

-*l* ~ -*l*:- II 3 *bilargaria*; II 16 *kaliita*; II 49 *bilara*; II 58 *gimbalita*; II 62 *cordula*; II 65 *salupa*; II 67 *belandela*; II 71 *travala*; II 79 *mutela*; II 106 *cammesola*; II 113 *schularua*; II 125 *gevila*; II 143 *galanta*; II 146 *siebala*; II 175 *mala*; II 192 *bilu*.

-*l*:- II 45 *pulbura*.

-*ll* ~ -*l*:- II 102 *sappella*; II 215 *sappelle*; II 22 *kalldura*.

-*li* ~ -*le*:- II 82 *emaslia*; II 87 *biliara*; II 127 *balia*.

-*li* ~ -*l*:- II 24 *kutzelia*; II 25 *carelia*; II 81 *danselia*; II 131 *bachaliua*; II 157 *muschuliua*.

li:- II 38 *liisa*.

-*lli* ~ -*l*; -*lli* = -*l*- ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendan.

IX - *nia* (*nia*, *ña*, *-ña* = *-nnia*)

-*unia*: I 55 *orassiunia*; I 56 *debossiunia*; I 161 *arotunia*.

-*onia*: I 155 *botonia*; I 174 *espronia*; I 275 *salbonia*; I 297 *letonia*; I 381 *sialonia*; I 511 *gobrotonia*; II 29 *lavonia*; (II 51 *salvona*); II 94 *levonia*; II 121 *botonia*.

-*ania*: I 72 *scrifania*; I 105 *mabaña*; I 263 *subaña*; I 355 *sanía*; II 14 *mabania*.

-*inia*: I 137 *berinia*; I 223 *sopinia*; I 226 *haginia*; I 290 *burdinia*; I 327 *sapinia*; I 384 *gurtinia*; I 451 *iscilinia*.

(e) *Euskaratzailearen obarra*: Gure ustez *logale* dakar eskuizkribuak.

-eniu-: I 291 *steniuba*; II 60 *irenia*.

-nia ~ -nea: I 29 *esnia*.

X. *r*, *rr*.

I. *r* eta *rr*-ren erabilera lehenengo hitz zerrendako euskal hitzak idazterakoan.

-*r*- = euskarazko -*r*-: I 10 *harotsa*; I 11 *espensaria*; I 14 *harporie*; I 20 *agorienta*; I 25 *ura*; I 42 *munterua*; I 49 *galsaria*; I 52 *orassia*; I 63 *cyriva*; I 65 *oreña*; I 66 *aldaria*; I 67 *gasteruba*; I 73 *papera*; I 84 *burucroscua*; I 88 *bepuruba*; I 118 *miralia*; I 128 *ondagora*; I 130 *onenaren punta*; I 131 *buruba*; I 137 *berinia*; I 138 *beratsa*; I 139 *haria*; I 140 *cadira*; I 146 *morallia*; I 149 *tirua*; I 162 *angeredera*; I 163 *assiria*; I 165 *samaria*; I 172 *estrivera*; I 181 *bolvora* (?); I 185 *aengura*; I 188 *bandera* (?); I 204 *ortseralia*; I 215 *urigia*; I 227 *barbera* (?); I 231 *begira*; I 243 *muscara*; I 252 *æscora*; I 269 *abaria*; I 272 *ditaria*; I 281 *astoria*; I 282 *arensuria*; I 296 *beruna*; ? I 299 *ojalsuria*; I 312 *estera*; I 315 *galdaruba*; I 325 *gastambera*; I 326 *gassura*; I 336 *baesaria*; I 337 *barigia*; I 338 *serdabari*; I 358 *clera*; I 359 *syrota*; I 363 *arin*; I 375 *gappiriva*; I 377 *paveta*; I 378 *soliaruba*; I 379 *obassura*; I 386 *tiradera*; I 398 *carillia*; I 403 *sirolla*; I 411 *igeri*; I 422 *laureinca*; I 423 *uratsa*; I 459 *ceruba*; I 460 *paravissuba*; I 464b *hjúru*; I 468 *iratsaria*; I 485 *galeriec*; I 498 *beirakordig*; I 501 *svascamporat*; I 512 *carela*; I 514 *eramann*; I 517 *diaberu*.

-*rr*- = euskarazko -*rr*- (*r*): I 24 *nafarra*; I 46 *atorra*; I 79 *sudurra*; I 90 *bisarra*; I 91 *bularra*; I 96 *biscarra*; I 97 *isterra*; I 104 *escumuturra*; I 109 *sorrastaria*; I 133 *giarrua*; I 134 *pitserra*; I 151 *cytharra*; I 158 *securra*; I 159 *ocerra*; I 168 *ferra*; I 169 *atsaparra*; I 175 *sangarra*; I 184 *barricia*; I 211 *isarra*; I 245 *biperra*; I 270 *adarra*; I 278 *oliarra*; I 302 *parruca*; I 303 *arrabota*; I 317 *æsturra*; I 345 *arveva*; I 347 *etorri*; I 348 *borroca*; I 388 *uscarra*; I 389 *ocerra*; I 391 *isorra*; I 408 *hirri*; I 409 *sarrapo*; I 410 *ondorra*; I 415 *borrocha*; I 420 *mascorra*; I 436 *hiderra*; I 441 *barrica*; I 477 *ederra*; I 486 *egarri*; I 493 *idorra*; I 504 *arralia*; I 515 *basarre*.

Euskarazko -*r*--ren ordezko -*rr*-: I 143 *sarrallia*; I 151 *cytharra* (?); I 410 *ondorra*.

Euskarazko -*rr*- (-*r*)-ren ordezko -*r*-: I 3 *bara*; I 34 *billara* (cf. I 251); I 52 *orassia*; I 83 *bessura*; I 93 *sabetsbessura*; I 117 *escularuba*; I 126 *elcetsura*; I 161 *arotunia*; I 162 *angeredera*; I 183 *barilia*; I 194 *arasaldia*; I 213 *demboredera*; I 214 *elura*; I 240 *syliara*; I 251 *belara* (cf. I 34); I 259 *beharia*; I 271 *oratsa* (cf. I 316); I 282 *arensuria*; I 287 *sera*; I 289 *haria*; I 292 *uria*; I 293 *egura*; I 307 *sera*; I 316 *orastochia* (cf. I 271); I 330 *kara*; I 435 *arunda*; I 447 *beriga*; I 463 *erenda*; I 475 *bulusgorituba*.

Zatekeena da lehenengo hitz zerrendaren egileak bi soinu ezberdin bereiztu nahi izatea -*r*- eta -*rr*--rekin.

r-ren ordezko *d* eta *l*-ri dagokienean ikus fonetika atala.

II. *r* eta *rr* letren erabilera bigarren hitz zerrendako euskal hitzak idazterakoan.

r = euskarazko *r*: II 3 *bilargaria* (?); II 5 *uria*; II 6 *dembura*; II 15 *magera*; II 22 *kalldura* (?); II 30 *livoria*; II 35 *dirua*; II 40 *agorienta*; II 45 *pulbura*; II 47 *bura* (?); II 48 *ura*; II 57 *saria*; II 59 *eskora*; II 60 *irenia*; II 83 *Margarita*; II 97 *osterua*; II 117 *muzisera*; II 118 *tobera*; II 130 *sackura*; II 144 *sammaria*; II 147 *sichirua*; II 180 *bazuriere*; II 188 *syria*; II 200 *niere*; II 211 *samaria*; II 213 *hiarinsat*.

rr = euskarazko *rr*: II 42 *navarra*; II 53 *barria*; II 55 *barrica*; II 69 *arra*; II 70 *arrana*; II 109 *garricua*; II 171 *sarra*; II 189 *gorria*; II 215 *ungetorre gorre*; II 227 *berria*.

Euskarazko *r*-ren ordezeko *rr*: II 96 *erria*; II 227 *berria*.

Euskarazko *rr*-ren ordezeko *r*: II 17 *oppora*, II 21 *baruka* (?); II 25 *carelia*; II 49 *bilara* (cf. I 34); II 52 *sammara*; II 56 *sera*; II 76 *arotsa* (cf. I 271, I 316); II 77 *arotsa* (cf. I 194); II 87 *biliara* (?); II 93 *bizara*; II 107 *attora*; II 113 *schularua* (cf. I 117); II 114 *locaria*; II 137 *biziura*; II 138 *larua*; II 158 *mascora*; II 160 *suria*; II 196 (*attora*); II 216 (*locaria*).

Beti idatziko du *-ura* (II 6, 22, 45, 47, 48, 130, 137, 227), behin ere ez du idatziko *-urra*.

III. (-)ar- edo (-)arr daukaten lehenengo hitz zerrendako hitzen banaketa:

-arra = euskarazko *-arra*: I 24 *nafarra*, I 90 *bisarra*, I 91 *bularra*, I 96 *biscarra*, I 169 *atsaparra*, I 175 *sangarra*, I 211 *isarra*, I 270 *adarra*, I 278 *oliarra*, I 388 *uscarra*.

arra- = euskarazko *arra-*: I 303 *arrabota*, I 504 *arralia*.

-arra- = euskarazko *-arra-*: I 409 *sarrapo*.

arre = euskarazko *arre*: I 515 *hasarre*, I 345 *arvea*.

arri = euskarazko *arri*: I 184 *barricia*, I 441 *barrica*, I 486 *egarri*.

arru = euskarazko *arru*: I 302 *parruca*, I 133 *giarrua*.

-ara = euskarazko *-ara*: I 243 *muscara* (~ *-ada*).

-ara- = euskarazko *-ara-*: I 460 *paravissuba*.

-are- = euskarazko *-are-*: I 130 *onenaren*, I 512 *carela*.

-aria = euskarazko *-aria*: I 11 *espensaria*, I 49 *galsaria*, I 66 *aldaria*, I 139 *baria*, I 165 *samaria*, I 269 *abaria*, I 272 *ditaria*, I 336 *baresaria*, I 468 *iratsaria*.

ari = euskarazko *ari*: I 337 *harigia*, I 338 *serdabari*, I 363 *arin*, I 398 *carillia*.

aru = euskarazko *aru*: I 378 *soliaruba*.

-arra pro euskarazko *-ara*: I 151 *cytharra* (?).

-arra- pro euskarazko *-ara-*: I 143 *sarralia*.

-ara pro euskarazko *-arra*: I 3 *bara*, I 34 *billara*, I 240 *syliara*, I 251 *belara*, I 330 *kara*.

ara- pro euskarazko *arra-*: I 194 *arasaldia*.

are pro euskarazko *arre*: I 282 *arensuria*.

-aria pro euskarazko *-arria*: I 259 *bebaria*, I 289 *baria*.

ari pro euskarazko *arri*: I 183 *barilia*.

aru pro euskarazko *arru*: I 117 *escularuba*.

aro pro euskarazko *arro*: I 161 *arotunia*.

Beti idatziko du *-aria*, behin ere ez du idatziko *-arria*.

XI. z.

- 1a. z letra ez da behin ere agertzen lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan.
- 1b. Lau aldiz agertzen da z letra lehenengo hitz zerrendako islandierazko hitzetan: I 67 *skantz*, I 191 *masturz karfa*, II 251 *toobakzþýpa*, I 483 *surturbrandz spialld*.
- 2a. Hogeitamar aldiz agertzen da z letra bigarren hitz zerrendako euskal hitzetan:
 - tz-: II 12 *itzia* (Vasc.: -tx-); II 24 *kutzelia*; II 120 *begatza*; II 167 *botza*; II 228c *bortz*, *sortzey*, *bedritze*.
 - z- (kontsonante ondoren): II 13 *ilzia*; II 20 *falza*; II 26 *gilzak*; II 63 *onzia*; II 110 *galza*; II 111 *galzapota*; II 112 *galzardia*; II 187 *bilza*.
 - z- (bokal artean): II 19 *taza*; II 78 *gizuna* (I 1 *gisona*); II 93 *bizara*; II 98 *brazza*; II 103 *carpuza*; II 117 *muzisera*; II 133 *lapparuzia*; II 135 *pladuza*; II 137 *biziura*; II 170 *dizula*; II 182 *ez*; II 190 *guzia*; II 194 *dizula*; II 204 *gianzu*; II 205 *giarzu*.
- 2b. z letra ez da behin ere agertzen bigarren hitz zerrendako islandierazko hitzetan.

Argi dago lehenengo hitz zerrendan islandierazko hitzek bakarrik darabiltena z letra, eta bigarreanean euskarazkoek bakarrik.

**IV - TABLEAU MONTRANT LES PERMUTATIONS DES VOYELLES D'APRES LES DIFFÉRENTES
VARIÉTÉS DE LA LANGUE BASQUE**

I.	1. Villareal de Guip.:	alaba	semea	begia	olloa	buruba	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	2. Añibarro:	alabea	semea	begia	olloa	burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
II.	3. Marquina:	alabia	semia	begija	ollua	buruba, burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	4. Burunda:	alabia	semia	begiya	ollua	buruba	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	5. Bermeo:	alabia	semia	begija	ollua	burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	6. Durango:	alabia	semia	begija	olloa	burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	7. Goyerri:	alaba	semia	begiya	ollua	buruba, burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	8. Beterri:	alaba	semia	begiya	ollua	buruba, burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	9. Oyarzun:	alaba	semia	begiya	ollua	burua	aita	luma	izar	bular	etorri da	jaun bat
	10. St. Jean de Luz:	alaba	semia	begia	ollua	buruba, burua	aita	luma	izar	bulhar	ethorri da	yaun bat
	11. Bidart:	alaba	semia	begia	ollua	burua	aita	luma	izar	bulhar	ethorri da	yaun bat
	12. Hasparren:	alaba	semia	begia	oilua	buruya	aita	luma	izar	bulhar	ethorri da	yaun bat
III.	13. Soule:	alaba	semia	begia	ollua	ardua, (büría)	aita	luma	izar	bulhar	jin da	jaun bat
	14. Cize:	alaba	semia	begia	ollua	buria	aita	luma	izar	bulhar	yin da	yaun bat
	15. Baigorri:	alaba	semia	begia	oilhoa	buria	aita	luma	izar	bulhar	yin da	yaun bat
IV.	16. Arratia:	alabea	semea	begie	olloa	burue	aita	lume	izer	buler	etorri de	jaun bat
	17. Cegama:	alabea	semea	begie	olloa	burue	aita	lume	izar	bular	etorri da	jaun bat
	18. Arrayoz:	alaba	semea	begiye	olloa	burube	aita	lume	izar	bular	etorri da	yaun bat
	19. Orozco:	alabea	semea	begie	olloba	burube, buruin	aita	lume	izer	buler	etorri de	jaun bet
	20. Ergoyen:	alabea	semea	begie	olloba, olloma	burube, buruin	aita	lume	izer	buler	etorri de	jaun bet
V.	21. Ochandiano:	alabie	semie	begije	ollue	burube	aita	luma	izer	buler	etorri de	jaun bet
	22. Centre de la Bisc.:	alabie	semie	begije	olloa	burue	aita	lume	izer	buler	etorri de	jaun bet
	23. Llodio:	alabia	semia	begie	olloa	burue	aita	lume	izer	buler	etorri de	jaun bet

N.B. - *j* indique le son du *j* euphonique biscayen; *j* la prononciation du *j* espagnol; *j* celle du *j* français; *y* le son euphonique de Goyerri; *y* celui de l'y français.

E. Fonetika arazoak

L. L. Bonaparte printzearen *Le verbe basque en tableaux*, Londres 1865, liburu bakanetik hartu dugun taula dakargu hona, fonetika atala baino lehenago, irakurlearentzat lagungarri izan dadin^f.

Eztabaidagarri denean arazo bat fonetika atalari ala ortografia atalari dagokion, oharrekin ezartzen dugu eztabaidako hitza, (?) galdera ikurrarekin edota (*Ort.?*) laburdurarekin.

a ~ e (eta ez: *e ~ a*): I 49 *galsaria*; I 515 *basarre*; I 241 *syliarascoculida*; I 302 *parruca*; I 456 *fontala*; I 464b *bedaratsi*. = II 112 *galzardia*; II 105 *lappacua* (cf. II 28 *kanavita*; cf. I 43 *leppagua*, I 86 *lepposilua*, I 87 *leppua*; cf. II 133 *lapparuzia*); II 152 *biffarnuin*; II 195 *bocata*; III 4 (hirugarren hitz zerrenda baten hondarretan): *baso*.

e ~ a: I 14 *harporie*; I 158 *sekurra*; I 159 *ocerra*; I 262 *sehala*; ? I 264 *trevesa*; I 265 *gimbeleta*; I 291 *steniuba*; I 297 *letonia*; I 322 *selupa*; I 352 *escasala*; I 485 *galeriec*; I 464b *hemesorts*. = II 163 *mes* (ibidem: *mas*); II 215 *sappelle*.

a ~ i (eta ez: *i ~ a*): II 28 *kanavita* (cf. II 105 *lappacua*); II 202 *icbusa*.

i ~ a: II 60 *irenia*.

a ~ o (eta ez: *o ~ a*): I 43 *leppagua*; I 107 *tabacatochia*; I 109 *sorrastaria*; I 338 *serdabari*. = II 105 *lappacua* (cf. II 28 *kanavita*).

o ~ a: I 20 *agorienta*; ? I 439 *fordelis* = II 29 *lavonia*; II 40 *agorienta*; II 76 (77) *oroisa*; II 77 (76) *arotsa*.

a ~ : II 213 *hiarinsat*.

a ~ ai: I 8 *mastruba*; I 12 *contramastruba*; I 93 *sabets-*; I 125 *sabets-*; I 349 *lasterca*; badirudi ortografia atalari dagozkiola I 235 *daffalia* (= *dafailla*) eta I 263 *subañia* (*zuba(i)ña*).

a ~ au: Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II. atala.

au ~ oi: Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II. atala.

æ (= *ai*) ~ *e* (eta ez: *e ~ ai*). I 350 *passiætan*.

e ~ ai: I 282 *arensuria*. = II 25 *carelia*; II 59 *eskora*.

e ~ ei (eta ez: *ei ~ e*): I 137 *berinia*; I 466 *geki*.

ei ~ e: I 422 *laureinca*.

e ~ a: Vide supra: *a ~ e*.

e ~ i (eta ez: *i ~ e*, *-ia ~ -ea*); I 204 *ortseralia*; I 233 *assetta* (Lhande: *azita*); I 365 *cilipurde*; I 401 *avelia* (*labil* ?) = II 2 *eguschia*; II 58 *gimbalita*; II 60 *irenia*; II 79 *mutela*; II 106 *cammesola* (I 45 *camissola*); II 125 *gevila*; II 215 *gorre - ungetorre*; II 228c *bedritze*.

i ~ e (baina ondoren datozen *-ia ~ -ea* sartu gabe): I 34 *billara* cf. I 251 *belara*, II 49 *bilara*; I 48 *barnigua*; I 92 *sabilla*; I 136 *mitsia*; I 148 *pissuba*; I 163 *assiria*; I 237 *ganivita*; I 285 *pissflandessa*; I 313 *pissua*; I 362 *pissu*; I 398 *carillia*, cf. II 25 *carelia*, I 512 *carela*; I 421 *istapicka*. = II 12 *itzia* (Larr. s.v. *casa*: *echea*, *ichea*); II 28 *kanavita*; II 49 *bilara*; II 58 *gimbalita*; II 125 *gevila*; II 137 *biziura*; II 152 *biffarnuin*; II 187 *bilza*; II 207 *debruin*; II 213 *hiarinsat*.

(f) *Euskaratzailaaren oharra*: Aurreko orrialdean ematen dugu, Deen-ek egin zuen bezala, Bonaparteren forma bilduma berak ematen zuen modu-moduan.

- ia ~ -ea: I 2 *emastia*; I 5 *gisongastia*; I 6 *nescascagastia*; I 29 *esnia*; I 30 *balia*; I 37 *etsia*; I 70 *enia*; I 76 *ilia*; ? I 111 *dosia*; ? I 114 *lumatsia*; I 119 *sumia*; I 142 *atbia*; I 164 *potsoconia*; I 199 *igandia*; I 206 *astia*; I 207 *iliabethia*; I 208 *orthia*; I 212 *hæsia*; I 221 *itsia*; ? I 222 *abosavaltia*; I 272 *ditaria*; I 277 *urdia*; I 280 *belia*; I 281 *astoria*; I 292 *uria*; I 295 *kofria*; I 310 *estalbia*; I 320 *gattogumia*; I 332 *basmia*; I 336 *baresaria*; I 367 *kia*; I 369 *sucaldia*; I 371 *attia*; I 440 *frangia*; I 484 *gatia*; I 494 *assotia*; I 503 *colpia*. = II 4 *haisia*; II 12 *itzia*; II 13 *ilzia*; II 46 *usnia*; II 57 *saria*; II 72 *urtia*; II 80 *andria*; II 82 *emaslia*; II 119 *hatia*; II 124 *semia*; II 127 *balia*; II 166 *sumia*.
- e ~ o (eta ez: o ~ e); II 209 *fenicha*.
- o ~ e: I 41 *sapolla*.
- e ~ ie (eta ez: ie ~ e) [Ort. ?]: I 180 *pessa*; I 233 *asselta*; I 264 *trevesa*; I 287 *sera*; I 307 *sera*; I 380 *assentuba*. = II 56 *sera*. (Vide infra: i ~).
- ie ~ e: ? II 101 *pierner*. (Vide infra: i ~).
- . ~ e: I 202 *astescna*. = II 113 *.schularua*; II 179 *.schargascho*.
- ee ~ e: I 106 *beerga* (cf. I 187 *berganasia*); I 445 *reestona*. (ee grafia ez da behin ere agertzen islandierazko hitzetan).
- ei ~ e (eta ez: e ~ ei): I 422 *laureinca*; I 498 *beirakordig*.
- e ~ ei: I 137 *berinia*.
- ei ~ i: ? I 361 *treinsia*.
- ei ~ ai: I 466 *gekiseite*, I 464b *hameica*.
- i ~ e: (vide supra: e ~ i).
- i ~ . (eta ez: . ~ i) [Ort. ?]: I 184 *barricia*; I 324 *curliscia*; ? I 437 *cassetia*; I 502 *pikia*. = II 27 *giachua*; ? II 101 *pierner*; II 137 *biziura* (= *bešurra* ?). Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.III. atala.
- . ~ -i: I 180 *p.essa*; I 428 *ebats.*; I 505 *assic.*; I 507 *baats*.
- o ~ a (Vide supra: a ~ o).
- o ~ e (Vide supra: e ~ o).
- o ~ u (eta ez: u ~ o, -ua ~ -oa): I 44 *mocanessa*; I 104 *escomuturra*; I 146 *morallia*; I 164 *potsoconia*; I 181 *bolvora*; I 208 *orthia*; I 420 *mascorra*; I 445 *reestona*. = II 174 *estoc ona*.
- u ~ o (baina ondoren datozen -ua ~ -oa sartu gabe): I 42 *munterua*; I 55 *orassiunia*; I 56 *debossiunia*; I 58 *cotiluna*; I 62 *januna*; I 145 *restuna*; I 161 *arotunia*; I 185 *ængura*; I 301 *galuna*; I 320 *gattogumia*; I 346 *giuan*; I 384 *gurtinia*; I 414 *butundo*; I 433 *buta*. = II 6 *dembura*; II 7 *cumica*; II 43 *bisbusa*; II 45 *pulbura*; II 78 *gizuna*; II 84 *pulita*; II 88 *trumpa*; II 116 *mucanesa*; II 150 *ladrun*; II 160 *suria*; II 197 *trucka*; II 203 *unat*; II 215 *ungetorre*; II 226 *gissuna*; III 6 (hirugarren hitz zerrenda baten hondarretan): *udula*.
- ua, -uba, -uva ~ oa: -oa ez da behin ere agertzen ez lehenengo ez bigarren hitz zerrendan; lehenengo hitz zerrendan -ua, -uba eta -uva aurkitzen dira, baina bigarrean -ua bakarrik. (Vide infra: b, v ~).
- o ~ oi (Ort. ?): I 127 *ombulara*; I 129 *ondsola*; I 130 *onenaren*; I 474 *carsol*. Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II. atala.

- o ~ . (eta ez: . ~ o, u): II 30 *livonia*.
 . ~ o: I 189 *kimp.la*.
 . ~ o, u: II 71 *travala* (Larr.: *trabailua*); II 87 *hiliara* (= *ile-arroa, ile-arrua*); III 1 (hirugarren hitz zerrenda baten hondarren artean): *passaman* (= *pasamano + a*).
 u ~ i: II 21 *baruka*.
 u ~ o (Vide supra: o ~ u).
 ü (y) ~ u: II 188 *syria* (pro Vasc.: *zürria*).
 u ~ eu (Ort. ?): I 357 *uligia*. Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II. atala.
 eva ~ eu (Ort. ?) II 95 *evaskua*. Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II. atala.
 y (pro ü Vasc.) ~ u: II 188 *syria*.
 . ~ e (Vide supra: e ~ .).
 . ~ i (Vide supra: i ~ .).
 . ~ o, u (Vide supra: o, u ~ .).
 b ~ p: I 35 *abessa*; I 181 *bolvora* (cf. II 45: *pulbura*); I 245 *biperra*; I 310 *estalbia*.
 br ~ rb, lb: I 94 *sobralda*.
 b, v ~ . (eta ez: . ~ b):
 1 - b ~ .: I 4 *esconduba*; I 8 *mastruba*; I 9 *pilotuba*; I 12 *contromastruba*; I 57 *epispicuba*; I 67 *gasteruba*; I 88 *bepuruba*; I 117 *escularuba*; I 121 *escuba*; I 131 *buruba*; I 141 *sustenguba*; I 148 *pissuba*; I 254 *malliuba*; I 255 *flascuba*; I 305 *neguba*; I 314 *aluba*; I 315 *galdaruba*; I 368 *suba*; I 378 *soliaruba*; I 380 *assentuba*; I 459 *ceruba*; I 460 *paravissuba*; I 475 *bulusgorituba*; I 497 *sistuba*.
 2 - v ~ .: I 385 *ardiliuva*; I 412 *kæuva*; I 443 *kutscuva*; I 461 *infernuva*.
 Argi dago *b* ezartzen dela beti lehenengo hitz zerrendako euskal hitzetan hitz bukaerako *u* zaharra eta artikulua mugatuaren artean. Cf. I 88 *bepuruba*, I 121 *escuba*, e.a. Latinezko *-u*-tik edota gaztelaniazko *-o*-tik datorren hitz bukaerako *-u* duten ia berrogeitamar hitzetik erdiek *b* edo *v* daramate *-u*-ren eta artikulua mugatuaren tartean. Cf. I 8 *mastruba*, I 9 *pilotuba*, I 385 *ardiliuva*. Bigarren hitz zerrendako hitzetan behin ere ez da ezartzen ez *b* ez *v* hitz bukaerako *-u*-ren eta euskal artikulua mugatuaren artean.
 . ~ b: I 50 *rida*.
 d ~ r (eta ez: r ~ d) [Ort. ?]: I 370 *helduda*; II 86 *burdua*.
 r ~ d: I 243 *muscara*; I 358 *clera*.
 d ~ t: I 66 *aldaria*; I 392 *dittigia*; II 135 *pladuzia*.
 ds ~ ts: I 482 *hardsatsu*.
 ds ~ s: I 129 *ondsola*.
 f letra ~ v, b, p: Euskarazko *v*, *b*, *p*-ren ordezkoko *f* letraren arazoa ez dagokio ortografiari bakarrik, fonetikazko arazoa ere bada eta. Vide *Ortografi arazoak* I.D.9.V. atala
 g, bokal artean desagertzen ez dena: I 15 *laguna* (baina cf. I 187 *-nasia ~ nausia, nagusia*). = II 163 *giago*.
 gi ([dʒ]) ~ j (y Vasc.). Vide *Ortografi arazoak* I.D.9.I. atala
 -igia ([iðʒia]) ~ ia. Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.I. atala

g ~ k (eta ez: *k ~ g*) [Ort ?]: I 48 *barnigua*; I 237 *ganivita*; I 315 *galdaruba*; I 320 *gattogumia*; I 447 *beriga*; I 510 *gylia*. = II 1 *Gingua*; II 115 *avarga*; II 155 *gulpa*; II 179 *schargascho*.

k ~ g: II 68 *soka*.

(*gi ~ gu*): I 98 *sangua* = II 100 *sangua*.

b ~ : *b-*: I 10 *barotsa*; I 93, I 95 *bessura*; I 139 *baria*; I 157 *bartsa*; I 212 *bæstia*; I 224 *bestula*; I 289 *baria*; I 304 *basia*; I 338 *bari*; I 396 *batsa*; I 436 *biderra*; I 441 *barrica*; I 469 *bagitsbanits*; I 469 *hanits*; I 482 *hardsatsu*; I 499 *bordigia*; I 506 *herdolia*; I 507 *baats*; I 515 *hasarre*; I 464b *bjyru*, *bamar*, *hogoi*. = II 3 *hilargaria*; II 4 *haisia*; II 53 *barria*; II 55 *barrica*; II 87 *hiliara*; II 119 *batia*; II 120 *begatza*; II 137 *biziura*; II 152 *biffarnuin*; II 165 *bandia*; II 167 *botza*; II 192 *hilu*; II 213 *hiarinsat*; II 228c *bjyru*, *bamar*, *hogoi*.

-b-: I 80 *mibia*; I 93 *sabets*; I 105 *mabañia*; I 122 *behatsa*; I 125 *sabetsa*; I 156 *lebonia*; I 222 *abosavaltia*; I 259 *bebaria*; I 260 *behia*; I 262 *sebala*; I 263 *subañia*; I 269 *abarria*; I 318 *ebuna*; I 379 *obassura*; I 452 *obasula*; I 464b *ebun*. = II 14 *mabañia*; II 228c *ebun*.

b ~ k: I 436 *hiderra*.

k ~ g (Vide supra: *g ~ k*).

. ~ k: I 490 *pis.avat*.

l ~ r (eta ez: *r ~ l*): I 13 *dubalela*; I 239 *candelela*; I 446 *candelela*; I 452 *obassula* (cf. 379); I 33 *sicilua*; I 358 *clera*. Baina: I 243 *muscara*; I 358 *clera*. cf.: *r ~ d*

r ~ l: I 67 *gasteruba*; I 73 *papera*; I 517 *diaberu*. = II 15 *magera*. cf.: *r ~ d*.

l ~ l (eta ez: *l ~ l*): I 58 *cotiluna*; I 171 *sela*. = II 79 *mutela*.

l ~ l: I 177 *-macilia*; I 398 *carillia*.

l ~ pl (eta ez: *pl ~ l*): I 114 *lumatsia*; I 383 *lumatsia*.

pl ~ l: II 34 *pluma*.

. ~ l: I 385 *ardiliuva*; I 401 *.avelia*.

-na ~ -nia (eta ez: *-nia ~ -na*): II 51 *salvona*.

-nia ~ -na: I 451 *iscilinia*; II 60 *irenia*.

ñ (= nn) ~ n: I 65 *oreña*.

. ~ p: I 300 *.abiliota*; I 388 *.uscarra*; I 389 *.ocerra*.

pl ~ l (Vide supra: *l ~ pl*).

r ~ d (Vide supra: *d ~ r*).

r ~ l (Vide supra: *l ~ r*).

r ~ rr (eta ez: *rr ~ r*). Vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.X. atala.

r ~ err- (eta ez: *ar ~ r-*): I 38 *rege*; I 145 *restuna*; I 455 *rettäla*.

ar ~ r-: I 161 *arotunia*; I 435 *arunda*.

-rd- ~ -dr-: I 385 *ardiliuva*.

r ~ . (eta ez: *. ~ r*): I 61 *ostria*.

. ~ r: I 189 *k.impla*.

s(c) ~ ts, tŝ (eta ez: *ts ~ s*): I 7 *uncia*; I 26 *isarsua*; I 40 *sanua*; I 41 *sapolla*; I 47 *galsa*; I 48 *galsa barnigua*; I 49 *galsaria*; I 85 *carceta*; I 101 *berna sachia*; I 158 *sekurra*; I 194 *arasaldia*; I 284 *lapprusa*; I 316 *orastochia*; I 323 *molŝa* (cf. I 444: *moltsa*); ? I 361 *treinsia*; I 366 *assamanca*; I 387 *siaffla*; I 413 *sins*; I 459 *cuseta*.

= II 8 *siassua*; II 13 *ilzia*; II 20 *falza*; II 26 *gilzak*; ? II 43 *bisbusa*; II 63 *onzia*; II 65 *salupa*; II 102 *sappella*; II 104 *sanua*; II 110 *galza*; II 111 *galzapota*; II 112 *galzardia*; II 130 *sackura*; II 133 *lapparuzia*; II 146 *siehala*; II 149 *bildosa*; II 187 *bilza*; II 213 *hiarinsat*. = III 8 (hirugarren hitz zerrenda baten hondarren artean): *silkhúa*.

Baina badute horzkaria *-tsa (-tza)*-rekin edo bestelakoekin bukatzen diren hitz batzuek: I 10 *harotsa*; I 82 *kocotsa*; I 122 *behatsa*; I 125 *sabetsa*; I 138 *beratsa*; I 166 *adatsa*; I 225 *hortsa*; I 230 *oratsa*; I 247 *gatsa*; I 257 *cutsa*; I 268 *bildotsa*; I 271 *oratsa*; I 396 *batsa*; I 402 *ardatsa*; 423 *uratsa* / I 37 *etsia*; I 114 *lumatsia*; I 136 *mitsia*; I 221 *itsia*; I 356 *calitsia*; I 383 *lumatsia*; I 465 *altsia* / I 197 *etsi*; I 198 *atso*; I 470 *itsu*; I 482 *hardsatsu* / I 134 *pitserra*; I 169 *atsaparra*; I 468 *iratsaria*; I 474 *cartsol*; I 476 *itsussia*; I 479 *etsin*; I 482 *hardsatsu* / I 353 *bats*; I 428 *evats*; I 469 *hagits banits*; I 507 *haats*. = II 76 *orotsa*; II 77 *arotsa*; II 120 *begatza*; II 167 *hotza*; II 12 *itzia*; II 24 *kutzelia*; II 228c *bortz, sortzey, bedritze*.

ts ~ *s(z)*: I 126 *elcetsura*.

? *sca* ~ *tsa* (badirudi gehiago dagokiola ortografia atalari): I 6 *nescascagastia*.

. ~ *s*: ? I 424 *attoca*.

-ter- ~ *-tra-*: I 417 *alcaterna*.

v ~ *d*: I 460 *paravissuba*. Baina cf. Meýer-Lübke s.v. *paradisus*: sp., pg.: *paraiso*, afz: *parevis*.

v ~ *p*: II 94 *levonia*.

v ~ . (Vide supra: *b* ~ .).

. ~ *b* (Vide supra: *b* ~ .).

. ~ *k* (Vide supra, aurreko orrialdean, . ~ *k*).

. ~ *l* (Vide supra, aurreko orrialdean, . ~ *l*).

. ~ *p* (Vide supra, aurreko orrialdean, . ~ *p*).

. ~ *r* (Vide supra: *r* ~ .).

. ~ *s* (Vide supra).

. ~ *t* (Vide supra, *s* ~ *ts*).

II. Euskara-islandiera hitz zerrendak

A. GLOSSARIUM PRIUS. - LEHENENGO HITZ ZERRENDA*¹ VOCABULA GALLICA*

1	gizona	madur	<i>Mann</i>	<i>hombre</i>
2	emastia	kona	<i>Frau</i>	<i>mujer</i>
3	hara	barn	<i>Kind</i>	<i>niño</i>
4	esconduba	hiön	<i>Ebeleute</i>	<i>casados</i>
5	gisongastia	ögifftur madur	<i>unverheirateter Mann</i>	<i>soltero</i>
6	nescascagastia	ögiffk kona	<i>unverheiratete Frau</i>	<i>soltera</i>
7	uncia	skip	<i>Schiff</i>	<i>buque</i>
8	mastruba	skip herra	<i>Schiffsber</i>	<i>maestre (mar.)</i>
9	pilotuba	styremadur	<i>Steuermann</i>	<i>timonel, piloto</i>
10	harotsa	timbur madur	<i>Zimmermann</i>	<i>carpintero</i>
11	espensaria	kockur	<i>Koch</i>	<i>cocinero</i>
12	contromastruba	kapteirn	<i>Kapitän</i>	<i>capitán</i>
13	dubalela	tunnusmidur	<i>Fassbinder</i>	<i>tonelero</i>

1. *gizona*. cf. II 78: *gizuna*.

2. *emastia*.

3. *haurra*.

4. *ezkonduek*: "los casados".

5. *gizon gaztea*: "el joven".

6. *neskatxa gaztea*: "la joven"; -*sca* pro *txa* (= *ña*).

7. Azkue: *unzi* (B.N.), *unzi* (AN b. BN. L. S.).

8. hisp.: *maestro*. cf. vasc.: *maisua*.

9. hisp.: *piloto*. Larr.: *pilotoa*.

10. Lhande: *harotz*: *forgeron, ouvrier*; Azkue s.v. *arotza* (B. G. L-côte): *carpintero*; *harotza* (BN c):

berrero, harotza (L-s): *berrero*; *arotza* (AN. BN. G. R. S.): *berrero*.

11. hisp.: *despensero*: "administrador de la despensa" (D.A.E.).

12. hisp.: *contramaestre*.

13. ? *dubalela* = **dubalera*? (Vide I 33 eta II 147: *sicilua* = *zikirua*) cf. hisp.: *duela*; gall.: *douelle, douvelle*. L. L. Bonaparte: *Le verbe basque*, p. xxx: *elizala* (Sal.), *mendiala* (Sal. Soul.) pro *elizara, mendiarra*.

* (1) *Deen-en oharra*: Bere parekoa bilatu diot hitz bakoitzari. Azkueren hiztegi bikainean agertzen dira euskal hitzen forma hauek, hiztegi honetan eman didian formarekin, jatorria zehazten ez dudanean.

Honako laburdura hauek agertuko dira hurrengo orrialdeetan:

Azkue = Resurrección María de Azkue, pr.: *Diccionario Vasco-Español-Francés*, Bilbao 1905.

Larr. = M. de Larramendi, S.J.: *Diccionario trilingüe*, nueva edición, San Sebastián 1853.

Lhande = Pierre Lhande, S.J.: *Dictionnaire Basque-Français, A-T*, Paris 1926-1936.

Mend. = Bera-López Mendizabal: *Diccionario Castellano-Euzkera, Euzkera-Castellano*, Tolosa 1916.

D.A.E. = Real Academia Española: *Diccionario de la lengua española*, Madrid 1925.

Ni baino jakintsuago direnek ezagutu beharko dituzte honako hitz hauek: I 244 *itsecalbu*, I 283 *guliena*, I 331 *iral*, I 425 *kikomiciuca*, I 483 *tampissa*. II 10 *saildia*, II 31 *scheidas*, II 132 *stangia*, II 134 *plamuna*, II 211 *sickutta*, II 214 *jet sat*.

xvii. mendeko islandiar ortografian *ai* da *æ*-ren balioa. (cf. I 212 *bæsia*, II 4 *haisia*), *ä* = *á*, *ö* = *ó*.

* *Euskaratzailearen oharra*: Honako ohar hau dakar Deen-en edizioak: "Zaila zen batzutan eskuizkribua irakurtzean hitzaren lehen letra larria ala xehea zen bereiztea. Baina badirudi arazo honek ez duela mamia ukitzen". Letra xehez idatzi ditugu guk guztiak bestetarako arrazoirik ez zegoenean.

14	harporie	harponere	<i>Harpunier</i>	<i>arponero</i>
15	laguna	skipsfölk	<i>Schiffsmannschaft</i>	<i>tripulación</i>
16	siöppa	käeta	<i>Kajüte</i>	<i>camarote</i>
17	lema	stýre	<i>Steuer</i>	<i>timón</i>
18	bela	segl	<i>Segel</i>	<i>vela</i>
19	masta	mastur	<i>Mast</i>	<i>mástil</i>
20	agorienta	brennevýn	<i>Branntwein</i>	<i>aguardiente</i>
21	ogia	braud	<i>Brot</i>	<i>pan</i>
22	sagarnua	messuvýn	<i>Abendmahlswein</i>	<i>vino para celebrar la misa</i>
23	arnua	frans výn	<i>Franzwein</i>	<i>vino francés</i>
24	nafarra	spans výn	<i>spanischer Wein</i>	<i>vino español</i>
25	ura	vatn	<i>Wasser</i>	<i>agua</i>
26	isarsua	hafed	<i>das Mer</i>	<i>la mar</i>
27	bæja	siör	<i>See</i>	<i>mar</i>
28	bæncha; glac	hafys	<i>Meereis</i>	<i>pedazos de hielo suelto que acarrea el mar</i>
29	esnia	miölk	<i>Milch</i>	<i>leche</i>
30	balia	hvalfishur	<i>Walfisch</i>	<i>ballena</i>
31	bacchalaa	fishur	<i>Fisch</i>	<i>pez</i>
32	bura	smiör	<i>Butter</i>	<i>mantequilla</i>
33	sicilua	saudur	<i>Schaf; spez: kastrierter Widder</i>	<i>oveja; espec.: carnero castrado</i>
34	billara	robach	<i>Tabak</i>	<i>tabaco</i>
35	abessa	prestur	<i>Pfarrer</i>	<i>cura</i>
36	elisa	kýrkia	<i>Kirche</i>	<i>iglesia</i>
37	etsia	hus	<i>Haus</i>	<i>casa</i>
38	rege	köngur	<i>König</i>	<i>rey</i>
39	ojela	klæde	<i>Tuch</i>	<i>tela</i>

14. hisp.: *arponero*; gall.: *harponneur*.

15. *laguna*: "el compañero".

16. Azkue: *šopa* (L.): *popa de una embarcación*.

17. *lema*.

18. *bela*: "vela de buques".

19. *masta*.

20. Lhande: *agoñienta*.

21. *ogia*.

22. *sagarnoa*: "sidra".

23. *arnoa*: "vino".

24. *naparra*: "vino de Navarra". cf. II 42: *navarra*: "vino rojo".

25. *ura*.

26. *itšasoa*, cf. II 8 *siassua* - *siör*.

27. hisp.: *babia*. Larr.: *babia* - *puerto*.

28. hisp.: *banco*; gall.: *banc*; gall.: *glace*.

29. *esnea*, *eznea*; cf. II 46 *usnia*.

30. *balea*.

31. Larr.: *bacallao* - *bacallaua*.

32. lat.: *butyrum*, gall.: *beurre*; cf. II 47: *bura*: "mantequilla".

33. *zikiroa*: "carnero". Kodize eskuizkribatuan hirugarren letrak gehiago du *e*-ren antza *c*-rena baino. Agertzen da forma amankomuna: II 146 *siebala*. cf. *Ortografi arazoak*, I.D.9.VI, *c = k*.

34. *belarra*: "hierba". Larr.: *tabaco* (*boja*) - *tabaco belarra*.

35. *apeza*. Ez dirudi *abessa* hitzean hasperendun ahoskabea ematen duenik egileak bokalarteko *b*-rekin.

36. *eliza*.

37. *etxea*; cf. II 12: *itzia* - *bws*.

38. *errega*. Ezohizkoa da *r*-rekin hasten den artikulu mugaturik gabeko forma.

39. Azkue, Larr.: *oiala* - *pañó*.

40	sanua	hua	Mütze	gorra
41	sapolla	hattur	Hut	sombrero
42	munterua	höttur	Kapuze	capucha
43	leppagua	trefill	gestricktes wollenes Halstuch	bufanda
44	mocanessa	klutur	Hals-, Taschentuch	pañuelo
45	camissola	peysa	gestrickte wollene Jacke	chaqueta bordada de lana
46	atorra	skirta	Hemd	camisa
47	galsa	buxur	Hosen	pantalón
48	galsa barnigua	nærbuxur	Unterhosen	calzoncillos
49	galsaria	sochar	Socken, Strümpfe	calcetines, medias
50	rida	leggiabönd	um die Unterschenkel gewundene Bänder; Strumpfbänder	ligas para sujetar las medias
51	sappata	skör	Schuh	zapato
52	orassia	kambur	Kamm	peine
53	justa corsa	kiöll	Leibrock	casaca
54	libruba	bök	Buch	libro
55	orassiunia	söngbök	Gesangbuch	libro de cantos
56	debossiunia	lestrarbök	Lesebuch	libro de lectura
57	epispicuba	byskup	Bischof	obispo
58	cotiluna	hempa	Frauenmantel	manto
59	sotana	presta hempa	Predigerrock	sotana
60	calica	kaleykur	Kelch	caliz
61	ostria	pätina	Patene	patena
62	januna	ofläta	Oblate	hostia

40. *zanao*: "gorro".

41. *zapela*; hisp.: *chapela*; cf. II 102: *sappella*, II 215: *sappelle*.

42. hisp.: *monterón*, *montera* hitzaren handigarria: "prenda para abrigo de la cabeza" (D.A.E.); *munterua*: *monterón* = *devocioa* (Larr.): *devoción*.

43. *lepokoa*: "pañuelo que se lleva al cuello"; cf. II 105: *lappacua* - *trefill*.

44. *mokanesa*; cf. II 116: *mucanesa* - *klutur*.

45. hisp.: *camisola*: *camisa fina de hombre* (D.A.E.); cf. II 106: *cammesola* - *peisa*.

46. *atorra*; cf. II 107: *attora* - *skyrta*.

47. Azkue: *galza* (BN. G. L. S.): *pantalón*; *galza* (AN): *pantalones*.

48. *gal(t)za barnekoa*.

49. Azkue s.v. *galzerdia* (AN.): *media*; *gal-tzaria* (BN.): *liga o cuerda para sostener las medias*; cf. II 112: *galzardía* - *sockar*.

50. hisp.: *brida*; gall.: *bride*; cf. II 114: *locaria* - *leggia bönd*.

51. *zapata*.

52. *orrazia*.

53. cf. hisp.: *justillo*, *corsé*. Argi dago bi hitz direna: *justa*, *corsa*.

54. *librua*.

55. *orazionia*. Larr.: *oracioa*.

56. *debocionia*. Larr.: *devocioa*. cf. Azkue, XLIV. or.: *debozionia* (*Kurutchiaren bidiaren debozionia*. Bayonne 1862); *devocioa* (.. *Jesusen Bihotzaren devocioa*. San Sebastián 1900); *imitazionea* (*Jesu-Kristoren imitazionia*, Pau 1896); *imitacionea* (... Bayonne 1825), *imitacionia* (.. Pau 1757. Bayonne 1863);

57. cf. Larr. s.v.: *obispo*: *apezpica* - *ipizticua*.

58. Hugo Schuchardt: *Zur Kenntnis des Baskischen von Sara* (Labourd), 27. or.: *kotilunak* - *Röcken*.

59. Larr.: *sotana*.

60. Larr.: *caliza*.

61. Larr. s.v. *hostia*: *ostia*, *ostiya*.

62. *jan-n-ona*: "dominus bonus". Esamolde hau ez da Azkue-n agertzen.

63	cyriva	vaxkierte	Wachskerze	<i>cirio</i>
64	escilia	klucha	Glocke	<i>campana</i>
65	oreña	stunda klucha	Uhr	<i>reloj</i>
66	aldaria	alltare	Altar	<i>altar</i>
67	gasteruba	skantz	Schanze	<i>trinchera, reducto</i>
68	predicatochia	predikunarstöll	Kanzel	<i>pulpito</i>
69	pluma	penne	(Schreib)feder	<i>pluma</i>
70	enia	hefur þu þad	<i>hast du es?</i>	<i>lo tienes?</i>
71	tinta	blek	Tinte	<i>tinta</i>
72	scrifania	skrifstochur	Kästchen für Schreibgerät, Schreibzeug	<i>escribanía</i>
73	papera	pappýr	Papier	<i>papel</i>
74	sverpelisa	riche lÿn	Chorbemd	<i>sobrepelliz</i>
75	giacha	hökull	Messgewand	<i>casulla</i>
76	ilia	här	Haar	<i>pelo</i>
77	coppeta	enne	Stirn	<i>frente</i>
78	begigia	augu	Augen	<i>ojos</i>
79	sudurra	nef	Nase	<i>nariz</i>
80	mihia	tunga	Zunge	<i>lengua</i>
81	macella	kinn	Wange	<i>mejilla</i>
82	kocotsa	haka	Kinn	<i>barba</i>
83	macella hessura	kiälke	Kiefer	<i>mandíbula</i>
84	buru crosdua	hvirffell	Scheitel	<i>vértice</i>
85	carceta	hnache	Nacken	<i>nuca, cogote</i>
86	lepposilua	hnacha gröf	Nackengrube	<i>huevo en la nuca</i>
87	leppua	häls	Hals	<i>cuello</i>

63. Larr. s.v. *cirio*: *cirioa*.

64. Larr. s.v. *esquila*: *ezquilla*.

65. *orena*.

66. *aldarea*.

67. *gaztelua*. [Euskaratzailearen oharra: Zet-bait ezabatuta edo dago eskuizkribuan: *gaster..uba*].

68. *predika-tokia*. Hitz hau ez da agertzen ez Azkue-n ez Larramendi-n. Laburdura bat dakar kodize eskuizkribatuak *ar* letren ordez *predikunarstöll* hitzean.

69. Larr. s.v. *pluma de escribir* (lat. *calamus*): *pluma*; s.v. *pluma* (lat.: *pluma, penna*): *luma*; Azkue: *luma*.

70. *enea*: "lo mío". Laburdura bat dakar kodize eskuizkribatuak *ad* letren ordez *þad* hitzean.

71. *tinta*.

72. Larr.: *escribania*; hisp.: *escribanía*.

73. Larr.: *papera*.

74. Larr.: *sobrepelliza*; hisp.: *sobrepelliz*; gall.: *surplis*.

75. *jaka*; hisp.: *chaqueta*; Larr. s.v. *casulla*: *casulla*.

76. Azkue: *illea, ilhea*; cf. II 87: *biliara - här*.

77. *kopeta*. cf. II 88: *trumpa - enne*.

78. *begia*. Pluralaren ordezko singularra. cf. II 89 *begia - auga, zuzenago*.

79. *sudurra*. cf. II 117: *muzisera - nef*.

80. *mihia*. cf. II 91: *lingua - tünnga*.

81. *mazela*.

82. *kokotza*.

83. = **mazela-bezurra*. Azkue-n *matel-ezur, matel-bezur* bakarrik agertzen dira.

84. = **buru-kroskoa*. Azkue-n *kroskoa* eta *buru-koskorra* (B.-mond.) bakarrik agertzen dira. [Euskaratzailearen oharra: Eskuizkribuan: *buruba crosdua, -ba* ezabatuta].

85. *kartzeta*: "cogote". Larr. s.v. *cogote*: *carceta*. Azkue s.v. *kartzeta*: *guedeja*; s.v. *kartzeta*: *guedeja, cogote*. Azken zentzua Añibarroren *Esku-liburua*, Tolosa 1827 liburutik hartuta.

86. *leposiloa*: "huevo junto al gaznate".

87. *lepoa*. cf. II 94: *levonia - häls*.

88	bepuruba	augnabrýr	Brauen	cejas
89	betasalla	augna hvarmur	Augenlider	párpados
90	bisarra	skegg	Bart	barba
91	bularra	bringa	Brust	pecho
92	sabilla	mage	Magen	estómago, vientre
93	sahetsshesura	sýda	Seite	costado
94	sobralda	øxl	Schulter	hombro
95	sobralda hessura	herdarblad	Schulterblatt	omoplato
96	biscarra	hriggur	Rücken	espalda
97	isterra	lær	Schenkel	muslo
98	sangua	fötur	Fuss	pie
99	astalla	kälfe	Wade	pantorrilla
100	belan croscua	hnie	Knie	rodilla
101	berna sachia	sköflungur	Schienbein	tibia
102	ucondua	ölboge	Ellenbogen	codo
103	besua	handleggur	Arm	brazo
104	escomuturra	ulflidur	Handgelenk	muñeca
105	mahañia	bord	Tisch	mesa
106	beerga	kvarde	Massstock	vara que sirve para medir
107	tabacatochia	töbaksbaukur	Tabaksbüchse	tabaquera
108	cocua	vidarnyt	Baumnuss	(nuez de) coco
109	sorrastaria	brýne	Wetzstein	piedra afiladera
110	cana	koparhane	Kupferbahn	"gallo de cobre", cierto instrumento o parte de instrumento
111	dosia	döser	Dose	caja
112	tresnescofa	buste	Bürste	cepillo

88. *bepuruba*: "ceja".

89. *betasalla*: "párpado".

90. *bizarra*. cf. II 93: *bizara* - *skeigg*.

91. *bularra*.

92. *sabela*.

93. *saibets-bezurra*: "costilla"; *saibetsa*: "costado".

94. Azkue: *sorbald*. Larr. s.v. *bombro*: *sorbarda*.

95. **sorbald*-*bezura*. Azkue-k ez dakar hitz hau, eta ezta Larr.-k ere. s.v. *omoplato*.

96. *bizkarra*.

97. *izterra*.

98. Mend. s.v. *pie*: *sangoa*. Azkue s.v. *zangoa*: *pierna*.

99. Azkue s.v. *aztala*: *pantorrilla* (An - b, L c).

100. Bi forma hauek bakarrik agertzen dira Azkue-n: *belaunkoskoa*, *belaunkoskorra*. cf. I 84 *buru-croscua*.

101. *bernazakia*.

102. *ukondoa*.

103. *besoa*. cf. II 99: *brasos* - *handleggur*.

104. *escomuturra*.

105. *mabaina*.

106. hisp.: *berga* ~ "verga toledana: medida antigua equivalente a dos codos" (D.A.E.). cf. I 187 *berga*-. *ee* ez da behin ere agertzen hitz zerrendako islandierazko zutabeen. *aa* eta *oo* bai agertzen dira. cf. I 445 *reestona*..

107. **tabako-tokia*.

108. *cocoa*.

109. Larr. s.v. *afilador*: *zorrozta*. Azkue: *zorrotzarria*. cf. II 55: *barrica* - *bryne*.

110. hisp.: *can* ("gatillo, percusor").

111. Hitz hau ez da agertzen ez Azkue-n, ez Larr.-n, ez Mend.-en *caja*, *cajón*, *cajeta* sarreretan. cf. nederlandera zaharreko *dose*.

112. Bi hitz elkartzean sorturikoa dela dirudi, hots, vasc. *tresna* eta hisp. *escoba*..

113	escofa	lytell buste	<i>kleine Bürste</i>	<i>cepillo pequello</i>
114	lumatsia	sessa	<i>Polster, Kissen</i>	<i>almohada</i>
115	cava	kiallare	<i>Keller</i>	<i>cueva</i>
116	flasc	flasha	<i>Flasche</i>	<i>botella</i>
117	escularuba	vetlingar	<i>Fäustlinge</i>	<i>guante</i>
118	miralia	stör speigell	<i>grosser Spiegel</i>	<i>espejo grandeo</i>
119	sumia	lytell speigell	<i>kleiner Spiegel</i>	<i>espejo pequeño</i>
120	catalogia	kýker	<i>Fernrohr</i>	<i>telescopio, catalejo</i>
121	escuba	hònd	<i>Hand</i>	<i>mano</i>
122	behatsa	figur	<i>Finger</i>	<i>dedo</i>
123	escusavala	löfe	<i>die flache Hand</i>	<i>palma de la mano</i>
124	escugivela	handarbak	<i>Handrücken</i>	<i>dorso de la mano</i>
125	sahetsa	handarjadar	<i>der Rand der Hand</i>	<i>costado de la mano</i>
126	elcetsura	hnue	<i>Knöchel</i>	<i>nudillo</i>
127	ombulara	rist	<i>Rist des Fusses</i>	<i>empeine del pie</i>
128	ondagora	hæll	<i>Ferse</i>	<i>talón</i>
129	ondsola	il	<i>Fusssohle</i>	<i>planta</i>
130	onenaren punta	tær	<i>Zehen</i>	<i>dedo del pie</i>
131	buruba	hòfud	<i>Kopf</i>	<i>cabeza</i>
132	givetekvaldia	lendar	<i>Lenden</i>	<i>riñones</i>
133	giarrua	leyrkanna	<i>irdene Kanne</i>	<i>jarro de barro</i>
134	pitserra	tinkanna	<i>Zinnkanne</i>	<i>jarro de estaño</i>
135	calieta	triékanna	<i>Holzkanne</i>	<i>jarro de madera</i>

113. hisp.: *escoba*. Larr. s.v. *cepillo* (*de limpiar polvo*): *escobilla*.

114. *lumatsia* ala *lumatzæa*? Bigarren forma ez da Azkue-n agertzen baina zuzena da. cf. *arantzæa* (B. G.) eta *arantze* (L.). Vide C. C. Uhlenbeck: *De woordafleidende suffixen van het Baskisch*, 70. or.

115. hisp.: *cava*, gall. *cave*.

116. cf. islandierazko *flasha* (*flaska*). Ez dago artikulu mugaturik. Hainbat maileguzko hitz euskarazkotzat ematen dituen Larr.-k ez du *botella* sarrerapean ematen hizkuntza askok amankomunean duten hitz hau. cf. II 19 *tæza* - *flaska*.

117. *eskularrua*. [*Euskaratzailearen obarra*: Zer bait ezabatuta edo dago eskuizkribuan: *escula..ruba*].

118. Larr. s.v. *espejo*: *miralla*. (cf. I 64: *escilia*; Larr.: *esquilla*).

119. *ñmea*: "pequeño".

120. hisp. *catalejo*; **catalejos*; *catalogia* < **catalejos* + *a* (?).

121. *eskua*.

122. *behatza*.

123. *eskuzabala*.

124. *eskugibela*.

125. *sahetsa*: "costado".

126. **il(t)zezurra*, **gil(t)zezurra* ez dira agertzen ez Azkue-n ez Larr.-n *nudillo*, *tobillo*, *artejo* sarrerapean. Mend-ek *ezurgiltz* dakar zatiak elkartrukaruta *nudillo* sarrerapean. cf. nederlande-razko *sleutelbeen*, baina beste zentzu bat du.

127. *oinbullarra*. *oi* ez da behin ere agertzen. cf. I 129 *ondsola*, I 130 *onenaren*.

128. *ondagora*.

129. Larr. s.v. *planta* (*del pie*): *oinzola*.

130. *oinaren punta*: "punta del pie". *oinen punta*: "punta de los pies". Bi genitiboak errakuntza direla dirudi.

131. *burua*.

132. Lhande s.v. *gibelekoaldea*: *la partie, le côté de derrière*. Kodize eskuizkribatuan *givete* dakarrela dirudi, baina daitekeena da hobe izatea *givele* irakurtzea, gorago (I 124) *escugiveta*-ren ordezkio *escugivela* bezala. Lehenago ere kopiatua zela hitz zerrenda erakusten du agian honek.

133. Larr. s.v. *jarro*: *charroa*.

134. *pitserra*: "jarro".

135. Azkue s.v. *kaleta*: *herradita, pequeña herrada de madera* (S.).

136 mitsia	lunte	<i>Lunte</i>	<i>mecha</i>
137 berinia	glerglugge	<i>Glasfenster</i>	<i>vidriera</i>
138 heratsa	skrifсандur	<i>Streusand</i>	<i>arenilla</i>
139 haria	sandur vid siö	<i>Sand am Meer</i>	<i>arena cerca del mar</i>
140 cadira	bechur	<i>Bank</i>	<i>banco</i>
141 sustenguba	brýk	<i>Brettchen</i>	<i>tabla pequeña</i>
142 athia	hurð	<i>Tür</i>	<i>puerta</i>
143 sarralia	skrä	<i>Schloss</i>	<i>cerradura</i>
144 gaccua	lichell	<i>Schlüssel</i>	<i>llave</i>
145 restuna	hringur	<i>Ring</i>	<i>anillo</i>
146 morallia	skina	<i>Schlüssellochdeckel</i>	<i>tapa del agujero de la cerradura</i>
147 argolia	hurðar hringur	<i>Türring</i>	<i>argolla de la puerta</i>
148 pissuba	metashäler	<i>Wageschale</i>	<i>platillo de balanza</i>
149 tirua	läs	<i>Schloss</i>	<i>cerradura</i>
150 croscolia	bialla	<i>Schelle</i>	<i>casabel</i>
151 cytharra	symphon	<i>eine Art von Musikinstrument</i>	<i>una clase de instrumentos de música</i>
152 surda	streingur	<i>Saite</i>	<i>cuërda</i>
153 boneta	lagdhua	<i>Filzmütze</i>	<i>gorra de fieltro</i>
154 furceta	kröka kerfe	<i>Heftel und Ösen</i>	<i>corchete y corcheta</i>
155 botonia	hnappar	<i>Knöpfe</i>	<i>botón</i>
156 lehonía	leön	<i>Löwe</i>	<i>león</i>
157 hartsa	biarndyr	<i>(Eis)bär</i>	<i>oso (blanco)</i>
158 securra	selur	<i>Seebund</i>	<i>foca</i>
159 ocerra	hundur	<i>Hund</i>	<i>perro</i>
160 gattuba	kottur	<i>Katze</i>	<i>gato</i>

136. Larr. s.v. *mecha*: *mecha*.

137. *beiriña* forma agertzen da Azkue-n. cf. gall.: *vitrine* (vasc.: *beira* ~ gall.: *verre*).

138. *baretza*: "arenal". Mend. s.v. *arenal*: *arentza*; s.v. *arenilla*: *aretxe*.

139. *harea*.

140. *kadira*.

141. cf. hisp. *sostén*. cf. euskarazko *lepokoa*. Modu berean osatua da Uhlenbeck-ek dakarrena: *De woordafleidende suffixen in het Baskisch*, 44. or. scil.: *gaineko: buis* ("chaqueta").

142. *athea*.

143. Larr. s.v. *cerradura*: *sarallá*.

144. *gakoa*. cf. II 27: *giachua* - *lykill*.

145. *ereztuna*, *errestuna*.

146. Larr. s.v. *muralla*: *muralla*.

147. hisp.: *argolla*.

148. Larr. s.v. *peso*: *pisua*.

149. Larr. s.v. *tiro*, *acción de tirar*: *tiroa*. Baina cf. gall.: *tiroir*.

150. *kroskolla*.

151. Larr. s.v. *cithara*: *citara*. Bederatzi aldiz agertzen da *th* lehenengo hitz zerrendan. cf. *Orto-grafi arazoak*, I.D.9.VII. atala.

152. hisp.: *zurda*: "mano izquierda".

153. *boneta*: "boina". Larr. s.v. *bonete*: *bonetea*. Blöndal-en *Islandsk-Dansk Ordbog*, Reykjavik, 1920-1924 liburuan ez da agertzen *lagdhua* hitza: *lagðhattur* hitza dakar.

154. Larr. s.v. *tenedor*: *forcheta*; gall.: *fourchette*. cf. I 238: *furceta* - *gaffel*.

155. *botoña*.

156. *leboña*.

157. *hartza*: "oso".

158. *zakurra*: "perro"; cf. II 130: *sackura* - *selur*.

159. *ozarra*: "perro".

160. *gattoa*.

161 arotunia	mus	<i>Maus</i>	<i>ratón</i>
162 angeredera	rötta	<i>Ratte</i>	<i>rata</i>
163 assiria	tova	<i>Fuchs</i>	<i>zorro</i>
164 potsocomia	hvölpur	<i>junger Hund oder Fuchs</i>	<i>cachorro (de perro o zorro)</i>
165 samaria	hestur	<i>Pferd</i>	<i>caballo</i>
166 adatsa	fax	<i>Mähne</i>	<i>crines</i>
167 bustana	tagl	<i>Pferdschweif</i>	<i>cola de caballo</i>
168 ferra	sheifa	<i>Hufeisen</i>	<i>berradura</i>
169 atsaparra	höfur	<i>Huf</i>	<i>casco</i>
170 brida	beysle	<i>Gebiss</i>	<i>bocado, freno</i>
171 sela	sòdull	<i>Sattel</i>	<i>silla</i>
172 estrivera	istòd	<i>Stegreife</i>	<i>estribo</i>
173 samalbota	stigviel	<i>Stiefel</i>	<i>bota</i>
174 espronía	sporar	<i>Sporen</i>	<i>espuela</i>
175 sangarra	konungsnef	<i>ein Knochen am Hinterbein des Pferdes</i>	<i>hueso de la pierna trasera del caballo</i>
176 uscornua	hestlend	<i>Lende des Pferdes</i>	<i>riñones del caballo</i>
177 ippormacilia	volke	<i>Aufhaltriemen</i>	<i>correa del arnés (del caballo)</i>
178 espata	kordahnýfur	<i>"Degenmesser"</i> <i>s: grosses Messer?</i>	<i>espada</i>
179 syspa	byssa	<i>Büchse</i>	<i>carabina</i>
180 pessa	fallbýssa	<i>Kanone</i>	<i>cañón</i>
181 bolvora	puður	<i>Schiesspulver</i>	<i>pólvora de cañón</i>
182 bala	lood	<i>Lot</i>	<i>plomo: sonda, plomada</i>

161. *arratoña*.

162. Azkue: *anjerederra* (BN), *anderederra* (L.c.).

163. *azeria*.

164. *potzo-kumea*. *potzo*: "perro grande".

165. *zamaría*; cf. II 144: *sammaria - mere*.

166. *adatsa*: "cabellera, greña".

167. *buztana*: "cola".

168. Mend. s.v. *berradura*: *ferra*. Azkue: *perra*. Larr.-k ere s.v. *berradura*: *perra*. Vide *Ortografi arazoak* I.D.9.V. atala

169. Larr. s.v. *casco*: *aztapar(-ra)*. Azkue s.v. *aztapar*: *garra*; s.v. *astapar*: *garra*; s.v. *atzapar*: *garra de ave*, *pata de ave*.

170. *brida*; Larr. s.v. *brida*: "el castellano y el francés lo tomaron del bascuence labortano *brida*, que significa solamente el bocado del freno y de ahí aplicó despues a todo el freno". Azkue s.v. *brida*: *bigotera del zueco*.

171. *sela* eta ez **selia*; cf. gall.: *selle*. Larr. s.v. *silla*: *silla*..

172. hisp.: *estribera*. D.A.E.: *estribera* = *estribo*.

173. Larr. s.v. *botas (de camino)*: *botac. zamaleulia*: "mosca de caballo" bezala osatuta dago Azkue-n agertzen ez den hitz hau. Honenbestez: **samalbota*: "bota de montar".

174. *esproña*; Larr. s.v. *espuela*: *ezproya*, *ezproina*. cf. hisp. ant.: *esporon*.

175. *zangarra*: "hueso de la pierna".

176. *uzkornoa*: "cócix, última vértebra lumbar".

177. Azkue-n ez da agertzen. *ipur*: "trasero": *mazela*: "carrillo". *mendi-mazela*, *larre-mazela* hitzak bezala osaturikoa da **ippormacilia* hitza.

178. Larr. s.v. *espada*: *espatá*.

179. *zizpa*; cf. II 44 *sispa - byssa*.

180. hisp.: *pieza*; gall.: *pièce*. Larr. s.v. *pieza*: "pieza de artillería, yo la llamo *sutumpa*".

181. hisp.: *pólvora*; cf. II 45: *pulvura - püdur*.

182. hisp.: *bala*, gall.: *bal*.

183	barilia	kvartiel, 1/4 tunna	Anker (Flüssigkeitsmass)	cuarta parte de ± 150 litros (medida de líquidos)
184	barricia	tunna	Fass, tona	tonel, barrica
185	ængura	atkier	Anker	ancla
186	calia	kadall	Tau, Seil	soga, cuerda
187	berganasia	segltraa	Segelstange	verga, entena
188	bandera	flagg	Flagge	bandera
189	kimpla	fridarmerke	Friedenszeichen	signo de paz
190	abenca	kadlastigar	Strickleiter, (plur.)	escalas de cuerda
191	gabia	masturz karfa	Mastkorb	gavia
192	eguna	dagur	Tag	día
193	gaba	noott	Nacht	noche
194	arasaldia	kvölld	Abend	tarde
195	gausa	morgun	Morgen	mañana
196	bigiar	ä morgun	morgen	mañana (adv.)
197	etsi	hinn daginn	übermorgen	pasado mañana
198	atso	giærkvöldi	Gesternabend	anoche
199	igandia	sunnudagur	Sonntag	domingo
200	astelehena	mánudagur	Montag	lunes
201	asterdia	þridiudagur	Dienstag	martes
202	astescna	midvikudagur	Mittwoch	miércoles
203	ortseguna	fimtudagur	Donnerstag	jueves
204	ortseralia	föstudagur	Freitag	viernes
205	larumbatha	laugardagur	Samstag	sábado
206	astia	vika	Woche	semana
207	iliabethia	mánudur	Monat	mes
208	orthia	eitt ár	ein Jahr	año

183. hisp. *barril*. Euskal artikulua mugatua da -a atzizkia.

184. hisp. *barrica*; cf. II 21: *baruka* - *tunna*. *barricia*: *barrica* = *curliscia* (I 324): *kurliska*.

185. *aingura*.

186. Larr. s.v. *cable*: *cablea*. cf. II 68: *soka*.

187. **berga nausia*.

188. hisp.: *bandera*.

189. hisp.: *grimpola*. Larr. s.v. *grimpolas*: *grimpolac*.

190. Azkue s.v. *abencaek*: *obenques*.

191. hisp.: *gavia*.

192. *eguna*; cf. II 73: *biar*.

193. Azkue: *gaua*. *gabon* esaten dute, adibidez, Gipuzkoako probintzian bizi diren getariarrek. Larr. s.v. *noche*: *gaua*, *gauba*. cf. II 77: *arotsa* - *näl*.

194. *arratsaldea*; cf. II 75 *gabon*.

195. *goiza*; cf. II 74: *egun* - *morgun*.

196. *biar*. [Euskaratzailearen oharra: Islan-dierazko hitza ezabatu eta gero idatzita dago *morgun* eskuizkribuan].

197. *etzi*.

198. *atzo*: "ayer".

199. *igandea*.

200. *astelehena*.

201. *aste(b)artea* da forma amankomuna. *lapsus linguae* edota *lapsus calami* direlakoak ez badi-ra, honako hauetako baten bitartez azaldu behar-ko dugu: 1. Ironia bezala. 2. *igandiatik* harturiko *-diaten* bitartez. 3. *erdia* hitzaren bitartez.

202. *aste-azkena*; cf. *regn* (I 215) hitzaren islándierazko ortografia.

203. *ortzeguna*.

204. *ortziralea*.

205. Larr. s.v. *sabado*: *larrumbata*.

206. *astea*.

207. *illabetea*.

208. *urtbea*; cf. II 72: *urtia* - *aar*.

209 iguscia	söl	Sonne	sol
210 iliargia	tungl	Mond	luna
211 isarra	stiarna	Stern	estrella
212 hæsia	vindur	Wind	viento
213 demboredera	logn	Windstille	bonanza
214 elura	fiuk	Schneegestöbe	remolino de nieve
215 urigia	regn	Regen	lluvia
216 bruma	þoka	Nebel	niebla, bruma
217 calma	logndrýfa	Schneefall bei stillem Wetter	nevada durante tiempo tranquilo
218 lura	hnausar	Erdschollen	terrón
219 thala	fiöl	Brett	tabla
220 cordela	snære	Schnur	cordel
221 itsia	järnnagle	Eisen Nagel	clavo
222 ahosavaltia	ad geýspa	zu gähnen	bostezar
223 sopinia	ad hnerra	zu niesen	estornudar
224 hestula	ad hoosta	zu husten	toser
225 hortsa	tennur	Zähne	dientes
226 haginia	jaxlar	Backenzähne	muelas
227 barbera	bartshiere	Bader, Bartscherer	barbero
228 qvadranta	kompass	Kompass	brújula
229 christalia	christall	Kristall	cristal
230 oratsa	soolshýfa	Sonnenscheibe	disco del sol
231 begira	staup	Schnapsglas	vasito para aguardiente
232 platta	tinfat	zimmerne Schüssel	plato (de estaño)
233 assetta	skerbord	Teller	plato
234 tassa	skäl	Napf	escudilla
235 daffalia	bord dukur	Tischtuch	mantel
236 culida	spörn	hörnerner Löffel	cuchara córnea

209. *iguzkea*; cf. II 2: *eguschia* - *söl*.
 210. *illargia*; cf. II 3 *hilarcaria*.
 211. *izarra*.
 212. *haizea*; cf. II 4: *haisia*.
 213. *dembora ederra*.
 214. *elurra*.
 215. *uria, uriya*.
 216. hisp.: *bruma*.
 217. hisp.: *calma*: "estado de la atmósfera cuando no hay viento" (D.A.E.).
 218. *lurra*: "tierra". [*Euskaratzailearen oharra*: Eskuizkribuan ezabatuta: *fiöl*].
 219. Larr. s.v. *tabla*: *taulá*.
 220. hisp.: *cordel*; cf. II 62: *cordula* - *fære*.
 221. *itzea*; cf. II 13: *ilzia* - *nagle*.
 222. Larr. s.v. *boztezo*: *aozabaltzea*, -te-ren ordezko -tze- atzizkiarekin.

223. *zopiña*.
 224. *eztula*: "tos".
 225. *hortza*: "diente".
 226. *hagiña*: "muela".
 227. hisp.: *barbero*.
 228. hisp.: *cuadrante*.
 229. Larr. s.v. *cristal*: *crystalá*.
 230. Azkue s.v. *oratsa* (Roncalés): *tempestad, tormenta*.
 231. *behira, beira* (gall. *verre*): "vasito".
 232. hisp.: *plato*; gall.: *plat*. Larr. s.v. *plato*: *platea*.
 233. Lhande: *azita*.
 234. hisp.: *taza*; gall.: *tasse*.
 235. *dafailla*.
 236. Larr. s.v. *cuchara*: *cullida*.

237 ganivita	hnýfur	Messer	cuchillo
238 furceta	gaffel	Gabel	tenedor
239 candelera	kiertapýpa	Leuchter	candelero
240 syliara	sylfur	Silber	plata
241 syliarascoculida	sylfur sheid	Silberlöffel	cuchara de plata
242 lanterna	skridbitta	Leuchte	linterna
243 muscara	mushät	Muskat	moscada
244 itsecalbua	eingefer	Ingwer	jengibre
245 biperra	pipar	Pfeffer	pipar
246 canela	canelbörk	Kanelrinde	corteza de canela
247 gatsa	sallt	Salz	sal
248 espesia	negelkin	Nägelchen	clavo (especia)
249 anisa	anýs	Anis	anís
250 tabacua	töbak	Tabak	tabaco
251 belara	toobakzpýpa	Tabakspfeife	pipa
252 æscora	auxe	Beil	hacha
253 tenassa	tòng	Zange	tenaza
254 malliuba	hamar	Hammer	martillo
255 flascuba	tägaflasha	Weidenflasche	cantimplora
256 unilia	trekt	Trichter	embudo
257 cutsa handia	stör kista	grosser Kasten	arca grande
258 cutsa sumia	lytel kista	kleiner Kasten	arca pequeña
259 beharia	eyra	Obr; Henkel	oreja, asa
260 behia	kýr	Kuh	vaca
261 sessena	uxe	Ochse	buey
262 sehala	kalfur	Kalb	ternero
263 suhañia	gras	Gras	hierba
264 trevesa	skarðxe	Breitbeil	pico, alcotana

237. Larr. s.v. *cuchillo*: *canibeta*.

238. gall.: *fourchette*; cf. I 154: *furceta* - *kröka* kerfe.

239. hisp.: *candelero*.

240. *zillarra*.

241. **zillarrezko-culida*. Azkue: *zilar-orratz*.

Uhlenbeck: *De woordafsl. suffixen*, 44. or.: *zillarrezko*: *zilveren*.

242. hisp.: *linterna*, gall.: *lanterne*.

243. Larr. s.v. *nuex moxada*: *muscatua*.

244. ?.

245. Lhande: *biper*, *bipber*.

246. hisp.: *canela*.

247. *gatza*.

248. hisp.: *especia*.

249. hisp.: *anís*.

250. hisp.: *tabaco*.

251. *belarra*; cf. II 49: *bilara* - *töbak*.

252. *aizkora*.

253. Larr. s.v. *tenaza*: (*currica*, *betzearra*) *tenaza*.

254. Larr. s.v. *mallo*: *mallua*.

255. Larr. s.v. *frasco*: *frascua*.

256. *unilla*.

257. *kutxa bandia*.

258. *kutxa txumia*.

259. *beharria*.

260. *behia*.

261. *zezena*: "toro".

262. *txabala*.

263. *zubaiña*.

264. hisp.: *traviesa*.

265 gimbeleta	gemlok	<i>Radbohrer, vgl. A.M. 433, IV fol: gemlok n. terebrae rotatilis species Vestfiordensibus, idem ac aliis hloolnafar</i>	<i>taladro de los carreteros, "terebrae rotatilis species"</i>
266 brosia	borjarn	<i>Bohrer</i>	<i>barrena</i>
267 ardigia	saudur	<i>Schaf; spez. kastrierter Widder</i>	<i>carnero</i>
268 bildotsa	lamb	<i>Lamm</i>	<i>cordero</i>
269 aharia	gellingur	<i>junger, kastrierter Widder</i>	<i>carnero (de corta edad) castrado</i>
270 adarra	hrutur	<i>Widder</i>	<i>carnero de simiente</i>
271 oratsa	näi	<i>Nadel</i>	<i>aguja</i>
272 ditaria	fýngur biörg	<i>Fingerhut</i>	<i>dedal</i>
273 iscilimba	priörn	<i>Stricknadel, Pfriem</i>	<i>aguja, agujón para labores de punto; punzón</i>
274 nafalla	hnýfur sem felst j shaffte	<i>Einlegemesser</i>	<i>navaja</i>
275 salbonia	säpa	<i>Seife</i>	<i>jabón</i>
276 gasna	ostur	<i>Käse</i>	<i>queso</i>
277 urdia	svjñ	<i>Schwein</i>	<i>cerdo</i>
278 oliarra	hane	<i>Hahn</i>	<i>gallo</i>
279 oliua	hæna	<i>Huhn</i>	<i>gallina</i>
280 belia	hraffn	<i>Rabe</i>	<i>cuervo</i>
281 astoria	fälke	<i>Falke</i>	<i>halcón</i>
282 arensuria	häkall	<i>Eishai, Polarhai</i>	<i>lija del mar glacial</i>
283 guliëna	länga	<i>Lengfisch</i>	<i>truchuela</i>
284 lapprusa	steinbýt	<i>Seewolf</i>	<i>lobo marino</i>
285 pissflandessa	isa	<i>Schellfisch</i>	<i>pescadilla</i>
286 plasa	flidra	<i>Heilbutte</i>	<i>hipogloso</i>

265. Larr. s.v. *taladro, barrena: gimbeleta*. [Euskaratzailearen oharra: Eskuizkribuan ezabatuta: *borjarn*].

266. hisp. eta gall.: *broche*; cf. II 58: *gimbalita - bor-järn*.

267. *ardia*.

268. *bildotza*.

269. *aharia*: "carnero".

270. *adarra*: "cuerno".

271. *orratza*; cf. II 76: *orotsa*.

272. Lhande: *ditarea*. Larr. s.v. *dedal: titarea*.

273. *iskilinba*: "alfiler".

274. Larr. s.v.: *navaja: navaja*.

275. *salboiña*.

276. *gazna*.

277. *urdea*.

278. *ollarra*.

279. *olloa*. [Euskaratzailearen oharra: Eskuizkribuan ezabatuta: *oliarra*, goiko lerrokoa hain zuzen ere].

280. *belea*.

281. *azorea*.

282. *arrainzuria*: "escualo, pez de mar, grande y dañino".

283. ?.

284. *lapurutza*: "polizonte" (pez); cf. II 133: *lapparuzia - steinbjitur*.

285. hisp.: *pez flandesa*.

286. ? cf. II 134: *plamuna - flydra*.

287 sera	skata	<i>Roche</i>	<i>raya</i>
288 irla	ey	<i>Insel</i>	<i>isla</i>
289 haria	steirn	<i>Stein</i>	<i>piedra</i>
290 burdinia	järn	<i>Eisen</i>	<i>hierro</i>
291 steniuba	tin	<i>Zinn</i>	<i>estaño</i>
292 uria	gull	<i>Gold</i>	<i>oro</i>
293 egura	trie	<i>Holz</i>	<i>madera</i>
294 metalla	kopar	<i>kupfer</i>	<i>cobre</i>
295 kofria	lätun	<i>Messing</i>	<i>latón</i>
296 beruna	bly	<i>Blei</i>	<i>plomo</i>
297 letonia	piätur	<i>Blech</i>	<i>bojalata</i>
298 seda	sykke	<i>Seide</i>	<i>seda</i>
299 ojal suria	lerefft	<i>Leinwand</i>	<i>ropa blanca</i>
300 abiliota	reim	<i>Riemen</i>	<i>correa</i>
301 galuna	borde	<i>Borte</i>	<i>galón</i>
302 parruca	pirrich	<i>Perrücke</i>	<i>peluca</i>
303 arrabota	hefill	<i>Hobel</i>	<i>cepillo (de carpintero)</i>
304 hasia	thveggia handa järn	<i>(Wiege-)Messer mit Handgriffen für beide Hände</i>	<i>tajo para picar carne, con dos mangos</i>
305 neguba	vetur	<i>Winter</i>	<i>invierno</i>
306 uda	sumar	<i>Sommer</i>	<i>verano</i>
307 sera	sòg	<i>Säge</i>	<i>sierra</i>
308 camineta	bordshapur	<i>Tischschrank</i>	<i>armario</i>
309 borda	fiös	<i>Kubstall</i>	<i>vaqueriza</i>

287. hisp.: *sierra*; cf. II 132: *stangia - skata*.

288. cf. hisp. *isla*. Badirudi transkribatzailearen hutsa dela *irla*.

289. *barria*.

290. *burdiña*.

291. Larr. s.v. *estaño: estaña*.

292. *urra*.

293. *egurra*: "leña".

294. hisp.: *metal, latón* (D.A.E.). Larr. s.v. *cobre: cobrea, urraida*, cf. I 295: *kofria*.

295. hisp. *cobre*. Larr. s.v. *latón: menastoria*. Badirudi errakuntza bat dagoela: *kofria*-ren (295) ordezko *metalla* (294), eta *metalla*-ren (294) ordezko *kofria* (295).

296. *beruna*.

297. cf. hisp. *latón*. Larr. s.v. *boja de lata: latorria*; transkribatzailearen hutsa izan daiteke -rr-ren ordezko -n- ipintzea. Edo Larramendi da huts egiten duena?.

298. hisp.: *seda*.

299. *oial zuria*.

300. cf. gall.: *papillote*; (.)*abillote: papillote =* (.)*okerra* (I 389): *pokerra =* (.)*uzkarra* (I 388): *puzkarra*. [Euskaratzailearen oharra: Eskuizkribuan ezabatuta: *borde*].

301. hisp.: *galón*. Larr. s.v. *galón: galoya*.

302. gall.: *perruque*, hisp.: *peluca*. Larr. s.v. *peluca: peluca*.

303. *arrabota*.

304. gall.: *hache*, hisp.: *hacha; hasia* (I 304): *hach(-e, -a) = brasia* (I 266): *broch(-e, -a)*.

305. *negua*.

306. *uda*.

307. hisp.: *sierra*.

308. gall.: *cabinet*.

309. *borda*.

310	estalbia	hesthus	<i>Pferdestall</i>	<i>caballeriza, cuadra</i>
311	mendigia	fiall	<i>Berg</i>	<i>monte</i>
312	estera	hverfusteirn	<i>(radförmiger)</i> <i>Schleifstein</i>	<i>piedra de amolar</i>
313	pissua	stýres krökur	<i>Ruderhaken</i>	<i>bembras del timón</i>
314	aluba	stýres lichia	<i>Ruderöse</i>	<i>estrobo</i>
315	galdaruba	svunta	<i>Schürze</i>	<i>delantal</i>
316	orastochia	nälhus	<i>Nadelbehälter</i>	<i>alfiletero</i>
317	æsturra	skiære	<i>Schere</i>	<i>tijera</i>
318	ehuna	vefur	<i>Gewebe</i>	<i>tela</i>
319	saldinua	folalld	<i>Foblen</i>	<i>potro</i>
320	gattogumia	ketlingur	<i>Kätzchen</i>	<i>gatiito</i>
321	sulia	fata	<i>Eimer</i>	<i>cubo</i>
322	selupa	bätur	<i>Boot</i>	<i>bote</i>
323	molsa	lýtel budda	<i>kleiner Geldbeutel</i>	<i>bolsillo</i>
324	curliscia	selningur	<i>Strandläufer</i>	<i>chorlito</i>
325	gastambara	skyr	<i>eine Art von geronnener</i> <i>Milch, Quark.</i>	<i>cuajada</i>
326	gassura	druchur	<i>Trink, spez. Mischung</i> <i>von saurer Molke und</i> <i>Wasser</i>	<i>suero</i>
327	sapinia	häleýstur	<i>Socke, Halbstrumpf</i>	<i>calcetín</i>
328	lampa	liöspanna	<i>eine Art von (Tran-)</i> <i>lampe</i>	<i>especie de lámpara</i>
329	lejua	stor glugge	<i>grosses Fenster</i>	<i>ventana grande</i>
330	kara	reikhäfur	<i>Rauchfang,</i> <i>Schornstein</i>	<i>chimenea</i>
331	iral	ofn	<i>Ofen</i>	<i>estufa</i>

310. Larr. s.v. *establo*: "viene del vascuence *estalbia* que significa lo mismo, y *estalbia* de *estalbea*, *estalpea* etc." Getarian (Gipuzkoa) entzun dudan honako kantu honetan agertzen da *estalpe* forma: "Belingo portalean - estalpe batean - jayo da Jesus humil - ganadu artean".

311. *mendia*.

312. *eztera*.

313. hisp.: *peso*; cf. I 148: *pissuba*; I 362: *pissu*.

314. Azkue-n s.v. *alu(a)*: *verenda mulieris*. Metafora beretsua erabiltzen da gaztelaniaz: *hembra* (de corchetes).

315. cf. hisp. *caldero*. Larr.-n ez da agertzen hitz hau, baina bai s.v. *caldera*: *galdarea*; s.v. *calderilla*: *galdaracboa*; s.v. *calderón*: *galdaratza-rra*.

316. *orratz-tokia*.

317. *aizturra*.

318. *ehuna*.

319. *zaldiñoa*.

320. *gatokumea*.

321. Azkue: *suil*.

322. hisp.: *chalupa*; gall.: *chaloupe*.

323. Azkue s.v. *moltsa*: *bolsa*; cf. I 444: *moltsa*.

324. *kurliska*; cf. I 184: *barricia*. *curliscia*: *kurliska* = *barricia*: *barrica*.

325. Azkue s.v. *gaztanbera*: *requesón*.

326. Azkue: *gasur-a*. Mend.: *gatzura*.

327. *sapiña*: "lino de inferior calidad".

328. Larr. s.v.: *lampara*: *lampá*, *lampara*.

329. *leioa*: "la ventana".

330. *karra*: "la llama de fuego".

331. ?.

332 basmia	ketell	Kassel	caldera
333 sarpa	vase	Tasche	bolsillo
334 es	eche	nicht	no
335 malia	kudungur	Schnecken- <i>schale</i>	concha de caracol
336 baresaria	liknabelgur	Geburts- <i>haut</i>	corión
337 harigia	tvinne	Zwirn	hilo
338 serdahari	siädu pad	sieh es	ve eso
339 estacit	eg veit echi	Ich weiss nicht	no sé
340 bæ	jaa	ja	sí
341 Francia	Frachland	Frankreich	Francia
342 ætha	fader	Vater	padre
343 ama	möder	Mutter	madre
344 anæa	bröder	Bruder	hermano
345 arvea	sister	Schwester	hermana
346 giuan	fiara	Ebbe	reflujo
347 etorri	flood	Flut	flujó
348 borroca	ad glýma	zu ringen	luchar
349 lasterca	ad hlaupa	zu laufen	correr
350 passiatan	ad gänga vmm gölf	(im Zimmer) auf- und abgeben	pasear (en el cuarto)
351 luma	fiödur	Feder (des Vogels)	pluma
352 escasala	nögl	Nagel	uña
353 hats	kläde	Jucken, Krätze	comezón, sarna
354 picatu	øt	Narbe	cicatriz
355 sania	æd	Ader	vena
356 calitsia	varta	Warze	verruqa
357 uligia	fishekall	eine Art von Spinne	especie de araña
358 clera	krýt	Kreide	greda

332. *basmea*: "serosidad".

333. *sarpa*: "faltriquera, bolsillo interior".

334. *ez*; cf. I 339.

335. *malla*: "el grado, la grada". Larr. s.v. *caracol de escalera*: *mallincurua*. Laburdura bat dakar eskuizkribuak *kudungur* hitzeko *ur-en* ordez. Ikus ikur bera I 336, 372, 373.

336. *basesarea*: "redaño".

337. *haria*: "el hilo".

338. = *zer da hori*: "¿Qué es eso?".

339. *ez dakit*. Lehenengo eskuizkribuko hiru hitzetan, hots, *echi* (I 339), *Frachland* (I 341), *druckenn* (I 499), ez dira agertzen ez *eb*, ez *ek*, ez *k*, laburdura bat baino. Cf. *Ortografi arazoak*, I.D.9.VI. atala (*ci* = *ki*).

340. *bai*.

341. *Prantzia, Parantzia*.

342. *aita*.

343. *ama*; cf. II 82: *emaslia* - *möder*.

344. *anaia*.

345. *arvea*.

346. *juan*: "ir".

347. *etorri*: "venir".

348. *burruea*: "luchando".

349. *lasterca*.

350. *pasietan*: "paseando".

351. *luma*.

352. *eskazala*.

353. *hatsa*; cf. I 507: *baats* pro *hautsi*.

354. *pikatu*: "cortar".

355. *zaiña*.

356. *kalitxa*.

357. *ulia*: "mosca".

358. *klera*.

359 syrota	syröp	Sirup	jarabe
360 pintha	ad mäla	zu malen	pintar
361 treinsia	ad höggva ut	auszubauen	excavar, abuecar
362 pissu	pungur	schwer	pesado
363 arin	liettur	leicht	ligero
364 singo	ad hoppa ä ðdrum fæti	auf einem Bein hüpfen	andar a cox cox
365 cilipurde	handahlaup	Radschlagen	el acto de hacer rueda
366 assamanca	ad leika sier	zu spielen	jugar
367 kia	reikur	Rauch	humo
368 suba	elldhus	Küche	cocina
369 sucaldia	hlöd	Feuerstätte	hogar
370 helduda	shipsnöst	Bootschuppen	cobertizo de lancha
371 attia	husdyr	Haustür	puerta de la casa
372 columa	dýrustafur	Türpfosten	jamba
373 soliva	hornstafur	Eckpfosten	pilastra angular
374 siola	drött	Oberschwelle (Sturz) einer Tür	dintel de una puerta
375 gappiriva	husbite	Querbalken	travesaño
376 latta	sperra	Sparren	cabrío
377 paretá	silla	horizontaler Balken an der inneren Seite der Hauswand, auf welchem die Sparren ruhen	viga horizontal al lado de los muros de una casa en la que yacen los cabríos
378 soliaruba	sudpak	klinkerweise gebautes Dach	tejado hecho de pizarras (o tal cosa) que sobreponen sus cantos
379 ohassura	legu rum	Bett	cama
380 assentuba	husveggur	Hauswand	muro de una casa

359. gall.: *sirop*.360. hisp.: *pintar*.361. hisp.: *trinchar*, gall.: *trancher*.362. hisp.: *peso*.363. *arin*.364. Azkue s.v. *singoka*: *sobre un pie*.365. *zilipurdi*: "voltereta".366. *hatzaman*: "prender"; *hatzaman-ka*:
"prendiendo".367. *kea*.368. *sua*.369. *sukaldea*.370. = *beldu da?*.371. *atea*.372. hisp.: *columna*.373. D.A.E. s.v. *solivo*: "Guipuzcoa y Navarra: madero de sierra o viga que se usa en la construcción".374. Azkue s.v. *zola*: *suelo, swela*.375. *gappiriva*.376. *lata*: "armazón del tejado".377. *pareta*: "pared".378. cf. hisp.: *solera*. Larr. s.v. *solera*: "summi parietis pars, cui trabes insident".379. *ohazura*: "catre, la parte de madera de la cama"; cf. I 452: *ohassula*.380. *asentua*: "el trabajo de albañilería".

381 sialonia	äbreiduföt	<i>Oberbeit u. Bettdecke</i>	<i>sobrecama</i>
382 gosna	sæng	<i>(Feder) bett</i>	<i>colchón de plumas</i>
383 lumatsia	hænde	<i>Kissen, Polster</i>	<i>almohada</i>
384 gurtinia	sparlak	<i>Bettvorhang</i>	<i>colgadura de cama</i>
385 ardiliuva	mursteirn	<i>Ziegelstein</i>	<i>ladrillo</i>
386 tiradera	rennehurd (lok)	<i>Schiebtür, Schiebdeckel</i>	<i>puerta corrediza, tapa corrediza</i>
387 siaffla	dragplästur	<i>Ziehpflaster</i>	<i>vejigatorio</i>
388 uscarra	fretur	<i>Furz</i>	<i>ventosidad</i>
389 ocerra	rope	<i>Rülp</i>	<i>eructo</i>
390 sicoca	ad leggiast med konu	<i>cum femina coire</i>	<i>cum femina coire</i>
391 isorra	pungud kona	<i>schwangere Frau</i>	<i>mujer preñada</i>
392 dirtigia	ad siuga briöst	<i>Brust saugen</i>	<i>mamar el pecho</i>
393 ninnicua	auga steirn	<i>Pupille, Sebe</i>	<i>pupila</i>
394 mucigia	nasablöd	<i>Nasenbluten</i>	<i>sangrar de la nariz</i>
395 betasalla	augna hvarmur	<i>Augenlider</i>	<i>párpados</i>
396 hatsa	ad bläsa	<i>zu blasen</i>	<i>soplar</i>
397 sispita	trie nagle	<i>Holz nagel</i>	<i>estaquilla (cabilla)</i>
398 carillia	oke	<i>Querholz welches Bretter zusammenhält</i>	<i>juntas unas tablas</i>
399 ocavilla	ad beria saman hnefum	<i>die geballten Hände zusammenschlagen</i>	<i>golpear los puños crispados, uno con otro</i>
400 sapardalaco	snoppungur	<i>Obrfeige</i>	<i>bofetada</i>
401 avelia	ad slängra	<i>zu schwanken, schlendern</i>	<i>vacilar</i>
402 ardatsa	hliödfæra likell	<i>Instrumentenschlüssel</i>	<i>llave de instrumento</i>

381. *šaloin, šaloña*: "cubrepiés, manta de lana para la cama".

382. *gosna*.

383. *lumatsia*.

384. Larr. s.v. *cortina*: *cortina*.

385. Larr. s.v. *ladrillo*: *adrillua*. cf. vasc. *larrosa* = "rosa", gaztelaniazko nahiz frantsesezko artikululu mugatuarekin: *la. adrillua* = *ladrillo(a)*, "artikululu mugatu"rik gabe? *adrillua* > *ardillua*.

386. *tiradera*: 'tirador de un cajón'.

387. *tšaplata*: "emplasto".

388. *uzkarra*. Mend. s.v. *ventosidad*: *uzkar* eta *puzkar*.

389. *pokerra*; *okerra*: *pokerra* = *uzkarra* (I 388): *puzkarra*. cf. I 159 *ocerra*: 'perro', cf. *Ortografi arazoak*, I.D.9.VI. atala (*ce* = *ke*).

390. Azkue: *tšiko*: *caballito, borcajadas*; *tšiko-ka*: *a borcajadas*.

391. *izorra*.

392. *tiria*.

393. *ninikoa*.

394. *mukia*: "moco": cf. *Ortografi arazoak*, I.D.9.VI: c ~ k.

395. *betazala*.

396. *hatsa*: "aliento".

397. Azkue s.v. *zizpita*: *rajita de leñas que se mete bajo las uñas*.

398. *karela*: "borde". cf. I 143: *sarralia*: "ceradura"; I 512: *carela*: "proa"; II 25: *carelia*: "ceradura".

399. *okabila*.

400. Azkue s.v. *zapardako*: *bofetada*; *zaparda*: *un pez algo aplanado*; *-lako*: *como*; cf. Larr. s.v. *bofetada*: *masalleco, matzalleco, matalecoa*.

401. hisp.: *labil?* Vide I 385: *ardiliuva* < *ladrillo(a)*.

402. *ardatsa*: "eje, huso, tornillo".

403	sirolla	hliödþýpa	<i>Flöte</i>	<i>flauta</i>
404	bessovaræ	ad kasta af hende	<i>aus der Hand werfen</i>	<i>lanzar con la mano</i>
405	fereca	ad klappa	<i>zu klopfen</i>	<i>golpear</i>
406	musu	ad kissa	<i>zu küssen</i>	<i>besar</i>
407	nigar	ad æpa	<i>zu rufen, zu schreien</i>	<i>llamar, llorar</i>
408	hirri	ad hlæa	<i>zu lachen</i>	<i>reír</i>
409	sarrapo	ad klöra	<i>zu kratzen</i>	<i>rascar</i>
410	ondorra	ad fara j kaf	<i>zu tauchen</i>	<i>sumergirse, bucear</i>
411	igeri	ad sinda	<i>zu schwimmen</i>	<i>nadar</i>
412	kæuva	mävur	<i>Möwe</i>	<i>gaviota</i>
413	sins	ad snýta sier	<i>die Nase schneuzen</i>	<i>sonarse</i>
414	butundo	eg hamla	<i>ich rudere nach der Richtung nach welcher mein Gesicht wendet</i>	<i>remo en la dirección adonde está vuelta mi cara</i>
415	borrocha	ad sùcha (glýma)	<i>zu ringen</i>	<i>luchar</i>
416	kilica	ad kitla	<i>zu kitzlen</i>	<i>hacer cosquillas</i>
417	alcaterna	tiara	<i>Teer</i>	<i>alquitrán</i>
418	breja	bik	<i>Pech</i>	<i>pez</i>
419	espala	triespörn	<i>Holzspan</i>	<i>viruta</i>
420	mascorra	doppur ä book	<i>Buckeln, Metallverzierungen eines Buches</i>	<i>protuberancias redondas, adornos metálicos de un libro</i>
421	istapicka	ad rýda ä hähesti	<i>huckepack getragen werden</i>	<i>ser llevado a horcajadas</i>
422	laureinca	ad rýda hart	<i>schnell reiten</i>	<i>cabalgar rápidamente</i>
423	uratsa	ad rýda lýted	<i>langsam reiten</i>	<i>cabalgar a paso</i>
424	attoca	höfrungahlöp	<i>Bocksprung, Kapriole</i>	<i>cabriola</i>

403. *ísirola*.

404. ? *beso* ("brazo") + *bera* ("abajo")?.

405. *parra-ka*: "riendo, burlando" (?); *perre-ka*: "harapo" (?). Lehenengo zati ilunari lotuta da-goena *-ka* atzizkia dela dirudi, I 416, I 441en bezala. Vide *Ortografi arazoak*, 24. or. (f ~ p).

406. *musu*: "beso".

407. *nigar*: "llora, llanto".

408. *hirri*: "risa".

409. *zarrapo*: "arañazo".

410. *ondo-ra*: "al fondo".

411. *igeri*: "nadando".

412. *kaioa*.

413. Azkue s.v. *zintz*: "onomatop. del ruido que se hace al sonarse; también: "moco";" *sonarse: zintz-egin, zintzatu*.

414. *botondo*: "remar de pie, mirando a la proa".

415. *borroka*: "lucha, luchando"; *borro*: "carnero (de lucha)"; cf. I 348 *borroca*.

416. Azkue s.v. *kilika*: *incitar*; *kili*: *cosquillas*; *kilikatu*: *hacer cosquillas*.

417. hisp.: *alquitrán*.

418. hisp.: *brea*.

419. *espala*: "gavilla".

420. *maskorra*: "concha"; *maskurra*: "callo".

421. *istapeka*: "a horcajadas".

422. *laurenka, lauoinka*.

423. Azkue s.v. *urratsa*: *paso* (AN. BN. R.); *urbatsa* (BN. L.); *ürbatsa* (S.).

424. *~salto-ka*(?). cf. *apoa* < *sapoa*.

425	kikomiciuca	blindesleýkur	<i>Blindekubspiel</i>	<i>juego de la gallina ciega</i>
426	hissa	ad axla	<i>zu schultern</i>	<i>echar al hombro</i>
427	kolpecka	ad fliugast aa	<i>sich balgen, ringen</i>	<i>agarrarse (riñendo)</i>
428	evats	ad stela	<i>zu stehlen</i>	<i>robar</i>
429	atrapattu	þjöfur	<i>Dieb</i>	<i>ladrón</i>
430	gessurtia	sträkur	<i>Landstreicher, Schelm, Bursch</i>	<i>vagabundo, pícaro (sust.)</i>
431	satto	kom þu	<i>Komm!</i>	<i>ven</i>
432	svass	far þu	<i>geh!</i>	<i>ve</i>
433	buta	ad hrinda	<i>zu stossen</i>	<i>empujar</i>
434	eixia	ad detta	<i>zu fallen</i>	<i>caer</i>
435	arunda	hiöl	<i>Rad</i>	<i>rueda</i>
436	hiderra	sveýf	<i>Kurbel</i>	<i>manivela</i>
437	cassetia	ad flietta	<i>zu flechten</i>	<i>trenzar</i>
438	saval	ad stunda gleitt	<i>grätschbeinig stehen</i>	<i>estar con los pies abiertos</i>
439	fordelis	lichiu priön	<i>"Maschenstricken"</i>	<i>cierta manera de hacer una labor de punto</i>
440	frangia	hringa priön	<i>"Ringstricken"</i>	<i>cierta manera de hacer una labor de punto</i>
441	harrica	ad kastast ä	<i>zwischen sich werfen</i>	<i>lanzar el uno al otro</i>
442	har	ad henda	<i>zu fangen; zu werfen</i>	<i>coger; echar</i>
443	kutscuva	munnlög	<i>Waschbecken</i>	<i>palangana</i>
444	moltsa	kambveshe	<i>Taschenbuch, Portefeuille</i>	<i>agenda, cartera de bolsillo</i>
445	reestona	signeth	<i>Siegel, Petschaft</i>	<i>sello</i>
446	candlela	kiertapýpa	<i>Leuchter</i>	<i>candelero</i>
447	beriga	hrýfur	<i>Rechen, plur. Harken?</i>	<i>rastrillo, bieldo</i>
448	camineta	shäpur	<i>Schrank</i>	<i>armario</i>

425. ?.

426. Azkue s.v. *iza* (B.): *izar*.427. Azkue s.v. *kolpe*: *golpe*. Lhande s.v. *golpeka* (Hb.): (en venir) *aux mains*.428. *ebatsi*.429. *atrapatu*: "atrapar".430. *gezurtia*: "el mentiroso".431. *zato*.432. *zoaz*.433. *bota*: "echar".434. *eitzi*: "dejar".435. *arroda*.436. *kiderra*: "mango de instrumento".437. hisp.: *calceta*. Larr. s.v. *calceta*: *galtzeta*.438. *zabal*: "ancho".439. Lhande s.v. *fardele*: *toile grossière*.440. Larr. s.v. *franja*: *franja, franjea*.441. *barri-ka*: "a pedradas".442. *hartu*: "tomar".443. *kutšua*: "orinal".444. *moltsa*: "bolsa"; cf. I 323: *moltsa*.445. *e(r)restona*: "anillo".446. Lhande s.v. *kandela*: *bougie, chandelle*.447. *ubervi-ka*. Azkue s.v. *ubervi*: *turbio*.448. gall.: *cabinet*; cf. Uhlenbeck, *Phonétique*, 54.ot.: *vinagre* > *minagre, vagina* > *magina*.

449 attavala	bumba	<i>Trommel</i>	<i>tambor</i>
450 kroffe	kistell	<i>Kästchen</i>	<i>armario pequeño</i>
451 iscilinia	handrade	<i>Beilade, Nebelade</i>	<i>cajón lateral</i>
452 ohassula	rumbryk	<i>Brettchen am Kopf-und Fussende des Bettes</i>	<i>tabla pequeña a la cabeza y pies de la cama</i>
453 sarvasta	hrÿs	<i>Birchenreis, Reisholz</i>	<i>leña menuda de abedul, leña menuda</i>
454 casia	kierta stochur	<i>Kerzenkästchen</i>	<i>pequeño armario para las candelas</i>
455 rettäla	shrifspialld	<i>Schreibtafel</i>	<i>pizarra, tablero</i>
456 fontala	shammbite	<i>Hahnenbalken</i>	<i>tirante (arq.), alfanjía (carp.)</i>
457 ustagia	tunnusvige	<i>Fassband</i>	<i>fleje, aro</i>
458 machilia	göngustafur	<i>Wanderstab</i>	<i>bastón de viaje</i>
459 cuseta ceruba	höfdabryk j rum	<i>Brettechen am Kopffende des Bettes</i>	<i>tabla pequeña en el testero</i>
460 paravissuba	paradÿs	<i>Paradies</i>	<i>paraíso</i>
461 infernuva	helvÿte	<i>Hölle</i>	<i>infierno</i>
462 ondua	botn män	<i>?botn = Boden</i>	<i>?botn = fondo</i>
463 erenda	fädu mier	<i>gib mir, reiche mir</i>	<i>dame, alárgame</i>
464a trumpa	ad ausa	<i>schöpfen</i>	<i>sacar agua; tomar con una pala, con una cuchara</i>

464b bat 1. bigia 2. hÿru 3. la 4. borts 5. seÿ 6. saspi 7. sortsi 8. bedratsi 9. hamar 10. hameica 11. hamavi 12. hamahiru 13. hamala 14. hamavorts 15. hamarsey 16. hamasaspi 17. hemesortsi 18. hemeretsi 19. hogoi 20. hogoithamar 30. berroi 40. berroit-hamar 50. hirrhogoi 60. hirloit-hamar 70. laragoi 80. laroi-thamar 90. ehun 100. ehunthamar 111. seyhogoi 120. seyhogoithamar 130. saspihogoi 140. saspihogoithamar 150. sortsihogoi 160. sortsihogoithamar 170. bedaratsihogoi 180. bedaratsihogoithamar 190. berrehun 200. hirehun

449. *atabala*.
450. hisp.: *cofre*; Larr. s.v. *cofre: cofrea*.
451. *iðkilina*: "arquita que forma parte de un baúl".
452. *obazura*: "catre"; cf. I 379: *obassura*.
453. *zarbasta*: "ramillas".
454. gall.: *caisse*.
455. hisp.: *retablo*, gall.: *retable*.
456. *fontela*: "viga".
457. *ustaia*.
458. *makilla*: "palo".
459. Azkue s.v. *kuřeta*: "arquilla por lo regular fija que tienen los cofres antiguos a un lado".
zerua: "el cielo". Baina cf. gall.: *courette*: "petit lit"; cf. vasc.: *oa-zerua*: "el cielo de la cama".

460. *parabisua*.
461. *infernuva*.
462. *ondoa*: "el fondo".
463. cf. hisp.: *rendir*, gall.: *rendre*.
464a. D.A.E. s.v. *trompa, tromba, manga*: "columna de agua que se eleva desde el mar con movimiento giratorio por efecto de un torbellino atmosférico". cf. II 88: *trumpa*: "frente".
464b. II 228c *batt*. II 228c *bia*. II 228c *bortz*. II 228c *saspei*. II 228c *sortzei*. II 228c *bedritze*. II 228c *hamica*. II 228c *hamarbÿ*. II 228c *hamar bjru*. II 228c *hamar la*. II 228c *hamar bortz*. II 228c *hamar-saspei*. II 228c *hamar sortzei*. II 228c *hamar bedritze*. II 228c *hogoita*. II 228c *hogoita*

300. labehun 400. bortsehun 500. seyhun 600. saspiehun 700. sortsiehun
800. bedaratsiehun 900. millia 1000.

465	altsia	ad standa upp	<i>aufstehen, sich erbeben</i>	<i>levantarse</i>
466	gekiseite	fardu ä fætur	<i>steh auf! (vom Bette)</i>	<i>levántate</i> (<i>de la cama</i>)
467	logale	sofdu	<i>schlafe!</i>	<i>¡duerme!</i>
468	iratsaria	vakna þu	<i>wache auf!</i>	<i>despiértate</i>
469	hagitshanits	býsna miked	<i>sehr viel, ziemlich viel</i>	<i>muchísimo,</i> <i>bastante</i>
470	itsu	blindur	<i>Blind</i>	<i>ciego</i>
471	isil	mallaus	<i>stumm</i>	<i>mudo</i>
472	mutu	daufur	<i>taub</i>	<i>sordo</i>
473	mængu	halltur	<i>lahm</i>	<i>paralítico</i>
474	cartsol	sköllottur	<i>kahlköpfig</i>	<i>calvo</i>
475	bulusgorituba	nakinn	<i>nackt</i>	<i>desnudo</i>
476	itsussia	liötur	<i>hässlich</i>	<i>feo</i>
477	ederra	fallegur	<i>schön</i>	<i>hermoso</i>
478	trompeta	tromet	<i>trompete</i>	<i>trompeta</i>
479	etsin	ligdu	<i>liege!</i>	<i>¡yace!</i>
480	gian	fardu ad borda	<i>geb zum Essen!</i>	<i>vete a comer</i>
481	tappa	skruf	<i>Schraube, geschraubter Deckel</i>	<i>tornillo, tapa con tornillo</i>
482	hardsatsu	halltu ä	<i>fabre fort!</i>	<i>fuera de ahí</i>
483	tampissa	surtarbrandz spialld	<i>Braunkohlenfliese</i>	<i>ladrillo de lignito</i>
484	gatia	hlecher	<i>Ketten</i>	<i>cadena</i>
485	galeriec	spänger	<i>Spangen</i>	<i>fibulas</i>
486	egarri	mig þirster	<i>mich dürstet</i>	<i>tengo sed</i>
487	indasudan	gef mier ad drecka	<i>gib mir zu trinken</i>	<i>dame lo que beba</i>
488	gose	svangur	<i>hungrig</i>	<i>hambriento</i>

hamar. II 228c *ber-hogoi*. II 228c *berhogoi hamar*. II 228c *hjr hogoi*. II 228c *lahogoi*. 111 pro 110. [*Euskaratzaillearen oharra: berrbeuehun, -beu ezabaturata*].

465. *altsia*: "levantar".

466. *jeiki zaite*; cf. I 496: *-sæte*.

467. *logale*: "soñoliento". *logall-en* lekuan *logale* ere irakur daitekeela dirudi.

468. *iratzarria*: "el despierto"; *iratzarri*: "despertar".

469. *bagitz*: "muy"; *hanitz*: "mucho".

470. *itsu*.

471. *isil*: "silencioso".

472. *mutu*: "mudo".

473. *maingu*: "cojo, manco".

474. *kartsoil*.

475. *buluzgorri-tu-a*: "el desnudo"; *buluzgorri*: "en cueros".

476. *itsusia*: "el feo".

477. *ederra*: "el hermoso".

478. *trompeta*.

479. *etzin*: "acostarse".

480. *jan*: "comer".

481. cf. hisp.: *tapa*.

482. *bar tzatzue*: "tomadlos". Nonnahi agertzen da *tzatzue* forma honako liburu honetan: *Pierre d'Urte: Bible Saindua*. Oxford 1894.

483. ?.

484. *gatea*.

485. *kaleria*: "galería".

486. *egarri*: "sediento".

487. *indazu edan* (= *eran*).

488. *gose*: "hambriento".

489 ase	fullur	<i>voll, satt</i>	<i>llo, harto</i>
490 indasupisavat	gef mior nochud	<i>gib mir etwas</i>	<i>dame algo</i>
491 Gincua	Gud eige þig	<i>Gott befohlen</i>	<i>(sé) recomendado a Dios</i>
492 gisena	feitur	<i>felt</i>	<i>graso</i>
493 idorra	magur	<i>mager</i>	<i>flaco, seco</i>
494 assotia	keýre	<i>Peitsche</i>	<i>azote</i>
495 fesua	viliugur	<i>willig, spez. willig zu laufen (von Reitpferden)</i>	<i>de buena voluntad, esp.: de buena voluntad para andar (de caballos de silla)</i>
496 giarsæte	sittu nidur	<i>setze dich</i>	<i>siéntate</i>
497 sistuba	blýstra	<i>pfeifen</i>	<i>silbar</i>
498 beirakordig	mig reikar	<i>ich taumle</i>	<i>vacilo, titubeo</i>
499 hordigia	druckenn	<i>betrunken</i>	<i>borracho</i>
500 bada kit	so er það	<i>so ist es</i>	<i>así es</i>
501 svascamporat	fardu frá mior	<i>geh von mir</i>	<i>vete de mí</i>
502 pikia	ad skera	<i>zu schneiden</i>	<i>cortar</i>
503 colpia	ad stýnga	<i>zu stechen</i>	<i>picar</i>
504 arralia	ad hoggva	<i>zu hauen</i>	<i>golpear, cortar (leña)</i>
505 assic	ad býta	<i>zu beissen</i>	<i>morder</i>
506 herdolia	ad fægja	<i>zu putzen</i>	<i>limpiar</i>
507 haats	ad briöta	<i>zu brechen</i>	<i>romper</i>
508 bæenustes	þad vænte eg	<i>das glaube ich</i>	<i>(ya) lo creo</i>
509 alabarda	atgeýr	<i>Hellebarde</i>	<i>alabarda</i>
510 gölia	shipkiödur	<i>Schiffskiell</i>	<i>quilla</i>
511 gobrotonia	invidur	<i>Inholz, Rippenwerk</i>	<i>maderas de ligazón, la totalidad de los miembros o cuadernas de una embarcación</i>

489. ase: "harto".

490. indazu pizka bat.

491. limkoa: "Dios".

492. gizensa: "el gordo, cebado".

493. idorra: "el seco".

494. cf. hisp.: azote.

495. fezoa: "el valiente, activo".

496. jar zaite; cf. I 466: -seite.

497. fístua: "silbido".

498. bera-kor: "propenso a bajar".

499. bordia.

500. ba-dakit: "ya sé".

501. zoaz kamporat: "vete afuera".

502. Larr. s.v. *cortar*: *picatu*; sarri agertzen da bigarrena bezalako *i*, adibidez I 184 *barricia*, I 324 *curliscia*.

503. Larr. s.v. *golpe*: *colpea*.

504. *arrailla*: "hendidura".

505. *asiki*, *ausiki* (Oihenart): "morder"; vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II: (*a ~ au*).

506. *erdoilla*: "la hendidura".

507. *hautsi*; cf. I 353: *bats pro batsa*; vide *Ortografi arazoak*, I.D.9.II: (*aa ~ au*).

508. *bai ene ustez*: "sí, según mi creencia".

509. hisp.: *alabarda*.

510. hisp.: *quilla*, gall.: *quille*.

511. ~hisp.: *cobre* (?).

512 carela	skipstafn	<i>Schiffssteven</i>	<i>proa</i>
513 galdu	galenn	<i>toll, verrückt</i>	<i>loco, insensato</i>
514 eramann	galldramadur	<i>Zauberer</i>	<i>encantador, mago</i>
515 hasarre	ad bloota	<i>zu fluchen</i>	<i>jurar, maldecir</i>
516 mokoka	ad deila	<i>zu zanken, zu streiten</i>	<i>reñir, contender</i>
517 diaberu	diðfull	<i>Teufel</i>	<i>diablo</i>
518 ori	lasfn vid		
519 borda	ad silia		

512. *kalera*: "el borde de lanchas".

513. *galdu*: "perdido".

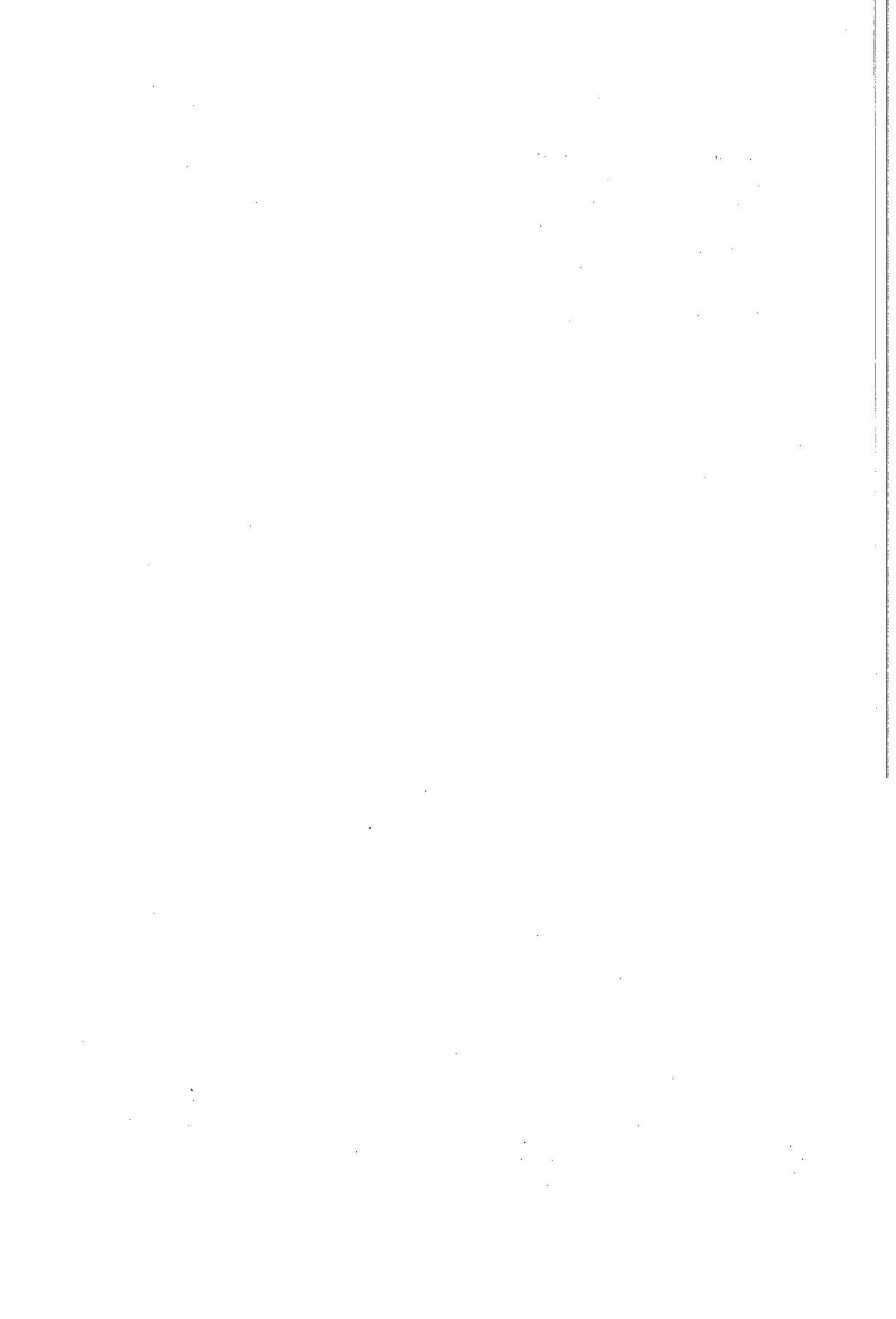
514. cf. vasc.: *eraman*: "llevar" (?). cf. I 499 isl.: *druckenn*. [*Euskaratzailaren oharra*: Beste zerbaiten gainean idatzita daude eskuizkribuan -a-biak].

515. *hasarre*: "ira".

516. *mokoka*: "riñendo, disputando".

517. hisp.: *diablo*; cf. II 151: *debruen* - *diðfull*.

518-519. [*Euskaratzailaren oharra*: Deen-ek ez ditu bildu].

**B. GLOSSARIUM ALTERUM. - BIGARREN HITZ ZERRENDA
BIGARREN EGILEAREN "VOCABULA BISCAICA"**

Sum örd lýk edr ölyk eru sett hiä hinum hier fyrer framan, yfer sòmu hlute. Enn hier eru morg nõfn önnur yfer sòmu og adra hlute. þau sòmu sem fyr eru, skrifast ei, enn þau sem lýk finnast þeim hinum, er dreget strik fyrer framan. Num. visar til ordanna fyrer framan*2.

Lehenengo hitz zerrendako hitzek adierazten zituzten ber gauzak adierazten dituzten hitz batzuk, berdinak nahiz ezberdinak, gehitu izan dira. Baina ber gauzak nahiz bestelakoak adierazten dituzten beste hitz asko agertzen dira hemen. Lehen modu bere berean idatzi diren hitzak ez dira idatziko hemen, baina nolabait beste hitzen baten antzeko izan daitezkeenak marratxo*3 batez nabarmenduko ditugu hitzaren aurrean. Lehenengo hitz zerrendako hitza adierazten du zenbakiak*.

1	Gingua	Gud	<i>Gott</i>	<i>Dios</i>
2	eguschia	söl	<i>Sonne</i>	<i>sol</i>
3	hilargaria	tungl	<i>Mond</i>	<i>luna</i>
4	haisia	vindur	<i>Wind</i>	<i>viento</i>
5	uria	dogg	<i>Tau</i>	<i>rocío</i>
6	dembura	þoka	<i>Nebel</i>	<i>niebla</i>
7	cumica	stiarna	<i>Stern</i>	<i>estrella</i>
8	siassua	siör	<i>See</i>	<i>mar</i>
9	mundia	fiall	<i>Berg</i>	<i>monte</i>
10	saildia	varda	<i>Steinhausen</i>	<i>montón de piedras</i>

1. *Jinkoa*. Larr. s.v. *Dios*: *laincoa*, *Iincoa*; cf. Uhlenbeck, *Phonétique* 44. or.: Dech(epare): *iauna*, *iangoycoac*, *ieyncoac*, *geyncoari*, *ieyncoari*, *ieyncoary*. cf. I 491: *Gincua*.

2. *eguzkia*; cf. I 209: *iguscia*.

3. *ilargi* + *garia*: "luna delgada" (?); *ilargi* + *berria*: "novilunio" (?). cf. I 210: *iliargia*.

4. *haizea*; cf. I 212: *hæsia*.

5. *uria*: "lluvia".

6. Larr. s.v. *tiempo*, *duración sucesiva de las cosas*: *dembora*; s.v. *tiempo*, *temporal*: *eguralde*; Azkue s.v. *dembora*, *dembora bethea*: *tiempo cubierto con amenaza de lluvia*.

7. ~ hisp.: *cometa* (?).

8. *is̄asoa*; cf. I 26: *isarsua* - *hiæfed*.

9. *mendia*.

10. ?.

*2) *Deen-en obarra*: Ólafsson kopiagileak egindakoa da sarrera hau.

*3) *Deen-en obarra*: Marratxoak kendu egingo ditugu guk. Honako hitz hauetan agertzen dira eskuizkribuan: II 1, 2, 3, 4, 8, 12, 21; 33, 34, 40, 44, 46, 47, 48, 55, 62, 68, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 87, 88, 89, 91, 93, 94, 99, 100, 102, 105, 106, 107, 110, 112, 114, 116, 117, 121, 132, 133, 134, 144.

* *Euskaratzailearen obarra*: Ólafsson kopiagileak islandieraz idatzitako sarreratxoaren itzulpena latinez agertzen da hemen Deen-en lanean. "Ólgason" kopiagilea aipatzen du Deen-ek bere oharrean baina zuzendu egin dugu guk, Ólafsson baino ezin bait da izan.

11	campana	klucka	<i>Glocke</i>	<i>campana</i>
12	itzia	hws	<i>Haus</i>	<i>casa</i>
13	ilzia	nagle	<i>Nagel</i>	<i>clavo</i>
14	mahania	mat-bord	<i>Esstisch</i>	<i>mesa en el comedor</i>
15	magera	borddükur	<i>Tischtuch</i>	<i>mantel</i>
16	kaliita	kanna	<i>Kanne</i>	<i>jarro</i>
17	oppora	askur	<i>Hölzerne Schüssel für Löffelspeise</i>	<i>plato de madera para alimento que se come con cuchara</i>
18	tescha	skäl	<i>Napf</i>	<i>escudilla</i>
19	taza	flaska	<i>Flasche</i>	<i>botella</i>
20	falza	tappe	<i>Pfropfen</i>	<i>tapón</i>
21	baruka	tunna	<i>Fass</i>	<i>barrica</i>
22	kalldura	kietell	<i>Kessel</i>	<i>caldera</i>
23	marmita	pottur	<i>Grapen</i>	<i>olla</i>
24	kutzelia	kista	<i>Kiste, Kasten</i>	<i>cajón</i>
25	carelia	skrä	<i>Schloss</i>	<i>cerradura</i>
26	gilzak	lykell	<i>Schlüssel</i>	<i>llave</i>
27	giachua	lykill	<i>Schlüssel</i>	<i>llave</i>
28	kanavita	knÿfur	<i>Messer</i>	<i>cuchillo</i>
29	lavonia	skeid, spönn	<i>Löffel aus Metall oder Holz</i>	<i>cuchara de metal o madera</i>
30	livoria	bök	<i>Buch</i>	<i>libro</i>
31	scheidas	blad	<i>Blatt</i>	<i>hoja</i>
32	tafla	fiöl	<i>Brett</i>	<i>tabla</i>
33	tinta	blek	<i>Tinte</i>	<i>tinta</i>
34	pluma	penne	<i>Feder</i>	<i>pluma</i>
35	dirua	silfur	<i>Silber</i>	<i>plata</i>
36	letioia	latun	<i>Messing</i>	<i>latón</i>
37	patacha	rixdalur	<i>Reichstaler</i>	<i>patacón</i>

11. hisp.: *campana*.
 12. *etxea*. Larr. s.v. *casa*: *ecbea, icbea*; cf. I 37: *etsia - hus*.
 13. *iltzea*; cf. I 221: *itsia - järnagle*.
 14. *mabaiña*.
 15. Mend. s.v. *tapete*: *mai-oyala*; cf. I 39: *ojela*, I 299: *ojalsuria*.
 16. cf. I 135: *calieta*: "jarro de madera".
 17. *oporra*: "el escudilla".
 18. ? hisp.: *disco*(?).
 19. hisp. *taza*; cf. I 116: *flasc - flasha*.
 20. *fal-(t)za*: euskarazko *faldu*-ren aditz ize-
 na: "formar gavillas"; cf. nederlanderaz: *pal*, inge-
 lesez: *pawl*.
 21. hisp.: *barrica*; cf. I 184: *barricia - tunna*.
 22. hisp.: *caldera*.

23. hisp.: *marmita*.
 24. cf. vasc. *kutxa*: "cajón".
 25. *zarraila*; cf. I 143: *sarralia* "cerradura".
 26. *gilzak*: "llaves".
 27. *gakhua*; cf. II 26 *lykell*.
 28. *ganiveta*.
 29. *labaiña*: "cuchillo".
 30. Azkue: *liburua, libria*.
 31. ?
 32. hisp.: *tabla*; cf. I 219: *thala*, II 228b: *ta-
fla*.
 33. hisp.: *tinta*.
 34. *luma*.
 35. *dirua*: "dinero".
 36. *letioia*; cf. I 297: *letonia* "hojalata".
 37. hisp.: *pataca*: "peso duro".

38	liisa	rixort	Reichsort, 1/4 Taler	1/4 patacón
39	vando	brennevÿn	Branntwein	aguardiente
40	agorienta	brennevÿn	Branntwein	aguardiente
41	sagarduna	syrdryckur	Mischung von saurer Milken und Wasser als Trank	mezcla de suero agrio y agua, como bebida
42	navarra	rauda vÿn	Rotwein	vino rojo
43	bischusa	braud-kaka	Brotkuchen	bizcocho
44	sispa	byssa	Büchse	carabina
45	pulbura	püdur	Schiesspulver	pólvora
46	usnia	miölk	Milch	leche
47	bura	smiør	Butter	mantequilla
48	ura	vatn	Wasser	agua
49	bilara	töbak	Tabak	tabaco
50	füma	nef-tobak	Schnupftabak	rapé
51	salvona	säpa	Seife	jabón
52	sammara	skinn-peisa	lederne Jacke	chaqueta de cuero
53	harria	steinn	Stein	piedra
54	sua	elldur	Feuer	fuego
55	harrica	bryne	Wetzstein	piedra de afilar
56	sera	sög	Säge	sierra
57	saria	net	Netz	red
58	gimbalita	bor-järn	Bobrer	barrena
59	eskora	öxe	Beil	hacha
60	irenia	miöl	Mehl	harina
61	amua	aungull	Angel, Fischbaken	anzuelo
62	cordula	fære	Angelschnur	sedal
63	onzia	ütlendskt skip	fremdes Schiff	buque extranjero
64	canua	islendskt skip	isländisches Schiff	buque islandés

38. hisp.: *luis*, gall.: *louis* (*louis d'argent*) + *a* (euskarazko artikulu mugatua).

39. ? cf. neerl.: *brandewÿn*. [*Euskaratzailearen oharra*: II 71 eta II 72-ren artean idatzita zegoen eta han ezabatu eta hona lerroartera ekarrita dago eskuizkribuan].

40. hisp.: *aguardiente*.

41. *sagardoa*: "sidra"; *sagarmuna*: "jugo que arroja la manzana cuando se está asando".

42. *navarra*: "vino de Navarra"; cf. I 24: *navarra*: "vino español".

43. hisp.: *bizcocho*.

44. *zizpa*; cf. I 179: *syspa*.

45. hisp.: *pólvora*; cf. I 181: *bolvora* - *puður*.

46. *esnea*, *eznea*; cf. I 29: *esnia* - *miölk*.

47. cf. I 32: *bura*: "mantequilla"; Azkue s.v. *gurbi*: *mantequilla*; Lhande s.v. *butula*: *fromage mou*.

48. *ura*.

49. *belarra*: "hierba"; Larr. s.v. *tabaco de boja*: *tabaco belarra*; cf. I 251: *belara* - *toobakzpÿpa*.

50. hisp.: *fumar*.

51. *salboina*.

52. *zamarra*.

53. *harria*.

54. *sua*.

55. *harri-ka*: "una acción de la piedra, frotar con la piedra"; cf. I 441: *harrica*.

56. Larr. s.v. *sierra*: *cera*.

57. *sarea*.

58. *ginbaleta*; cf. I 266: *brosia-borjarn*.

59. *aizkora*.

60. *irina*.

61. *amua*.

62. hisp.: *cordel*; cf. I 220: *cordela-snære*.

63. *ontzia*: "buque".

64. hisp.: *cano*.

65	salupa	ütlendskur bätur	<i>fremdes Boot</i>	<i>barco extranjero</i>
66	bela	segl	<i>Segel</i>	<i>vela</i>
67	belandela	ad sigla	<i>zu segeln</i>	<i>navegar a vela</i>
68	soka	kadall	<i>Tau, Seil</i>	<i>cuerda</i>
69	arra	aar	<i>Ruder</i>	<i>remo</i>
70	arrana	ad röa	<i>zu rudern</i>	<i>remar</i>
71	travala	ad ervida	<i>sich abmühen</i>	<i>fatigarse</i>
72	urtia	aar	<i>Jahr</i>	<i>año</i>
73	biar	dagur	<i>Tag</i>	<i>día</i>
74	egun	morgun	<i>Morgen</i>	<i>mañana</i>
75	gabon	kvölld	<i>Abend</i>	<i>tarde, noche</i>
76	orotsa	nätt	<i>Nacht</i>	<i>noche</i>
77	arotsa	näl	<i>Nadel</i>	<i>aguja</i>
78	gizuna	madur	<i>Mann</i>	<i>hombre</i>
79	mutela	pilltur	<i>Knabe</i>	<i>muchacho</i>
80	andria	kona	<i>Frau</i>	<i>mujer</i>
81	danselia	stülka	<i>Mädchen</i>	<i>muchacha</i>
82	emaslia	möder	<i>Mutter</i>	<i>madre</i>
83	margarita	jömfru	<i>Jungfrau</i>	<i>señorita, doncella</i>
84	pulita	frýd	<i>bübsch, fem.</i>	<i>bonita</i>
85	aita	fader	<i>Vater</i>	<i>padre</i>
86	burdua	höfud	<i>Kopf</i>	<i>cabeza</i>
87	hiliara	här	<i>Haar</i>	<i>pelo, cabello</i>
88	trumpa	enne	<i>Stirn</i>	<i>frente</i>
89	begia	auga	<i>Auge</i>	<i>ojo</i>
90	boca	munnur	<i>Mund</i>	<i>boca</i>
91	lingva	tünga	<i>Zunge</i>	<i>lengua</i>
92	ostua	tönn	<i>Zahn</i>	<i>diente</i>

65. Larr. s.v. *chalupa*: *chalupa*.

66. hisp.: *vela*.

67. ? cf. hisp.: *velando*; euskarazko atzizkia: *-la*.

68. Larr. s.v. *soga*: *soca*; cf. I 186: *calia* - *ka-dall*.

69. *arraua*.

70. *arrauna(-tu)*.

71. Larr. s.v. *trabajo*: *trabaillua*; s.v. *trabajar*: *trabaillatu*.

72. *urtea*; cf. I 208: *orbhia* - *eitt är*.

73. *biar*: "mañana"; cf. I 192: *eguna* - *dagur*.

74. *egun*: "día"; cf. I 195: *gausa* - *morgun*.

75. *gabon*: "buenas noches"; cf. II 194: *arasaldia* - *kvölld*.

76. *ofatsa*: "aguja"; cf. I 271: *oratsa*. Vide infra (II 77).

77. *afatsa*: "noche"; cf. II 76. Errakuntza dirudi, II 77 *arotsa*-ren lekuan egongo litzateke II 76 *orotsa*, eta II 76 *orotsa*-ren lekuan II 77 *arotsa*. cf. I 193: *gaba* - *noott*.

78. *gizona*; cf. I 1: *gisona* - *madur*.

79. *mutila*.

80. *andrea*.

81. Larr. s.v.: *doncella*: *doncella*.

82. *amaztea*; t-ren ordeez *l* ipini duela erratuta transkribatzaileak dirudi; cf. I 343: *ama* - *möder*.

83. *Margarita*.

84. *polita*.

85. *aita*.

86. *burua* ~ **budua*.

87. Azkue s.v. *ile-arroa*: *pelo bien peinado*; cf. I 76: *ilia* - *här*.

88. D.A.E. s.v. *trompa*: "cierta prolongación de la nariz"; cf. I 77: *coppeta* - *enne*; cf. I 464a: *trumpa* - *ad ausa*..

89. *begia*; cf. I 78: *begigia* - *augu*.

90. *boca*.

91. *lingua*; cf. I 80: *mibia* - *tunga*.

92. *ortza*.

93	bizara	skiegg	<i>Bart</i>	<i>barba</i>
94	levonia	häls	<i>Hals</i>	<i>cuello</i>
95	evaskua	hönd	<i>Hand</i>	<i>mano</i>
96	erria	fýngur	<i>Finger</i>	<i>dedo</i>
97	osterua	nögl	<i>Nagel</i>	<i>uña</i>
98	braza	fadmur	<i>die ausgebreiteten Arme</i>	<i>los brazos abiertos</i>
99	brasos	handleggur	<i>Arm</i>	<i>brazo</i>
100	sangua	fötur	<i>Fuss</i>	<i>pie</i>
101	pierner	ristur	<i>die Riste des Fusses</i>	<i>garganta del pie</i>
102	sapella	hattur	<i>Hut</i>	<i>sombrero</i>
103	carpuza	höttur	<i>Kapuze</i>	<i>capucha</i>
104	sanua	hwfa	<i>Mütze</i>	<i>gorro</i>
105	lappacua	trefill	<i>gestricktes wollenes Halstuch</i>	<i>corbata bordada de lana</i>
106	cammesola	peisa	<i>gestrickte wollene Jacke</i>	<i>chaqueta bordada de lana</i>
107	attora	skyrta	<i>Hemd</i>	<i>camisa</i>
108	giaka	stackur	<i>Wams</i>	<i>jubón</i>
109	garricua	lyf-stycke	<i>Leibstück</i>	<i>almilla, faja</i>
110	galza	buxur	<i>Hosen</i>	<i>pantalones</i>
111	galzapota	buxnavase	<i>Hosentasche</i>	<i>bolsillo del pantalón</i>
112	galzardia	sockar	<i>Socken, Strümpfe</i>	<i>calcetines, medias</i>
113	schularua	vetlýngar	<i>Fäustlinge</i>	<i>guantes</i>
114	locaria	leggia bönd	<i>um die Unterschenkel gewundene Bänder, Strumpfbänder</i>	<i>ligas para sujeter las medias</i>
115	avarga	islensker skör	<i>isländische Schube</i>	<i>zapato islandés</i>
116	mucanesa	klutur	<i>(Hals-, Taschen-) Tuch</i>	<i>pañuelo</i>
117	muzisera	nef	<i>Nase</i>	<i>nariz</i>

93. *bizarra*.

94. = *lepo enea*? cf. I 87: *leppua* - *häls*.

95. *eskua*; *evaskua* = *euskua* (?); cf. *eskual* = *euskal*.

96. *eria*.

97. ? *atza*: "dedo"; *atz-e-ko-a*(?).

98. hisp.: *braza*; Ikus hirugarren hiztegi baten hondarrak, III 3: *brasa* - *faðmur*.

99. cf. hisp.: *brazos*; singularraren ordezko plurala.

100. *zangoa*: "pierna".

101. hisp.: *pierna*; *pernera*, *pernil*.

102. *zapela*; cf. I 41: *sapolla*, II 215: *sappelle*.

103. *karpusa*: "gorro de niños mamonés".

104. *zanoa*: "gorro puntiagudo".

105. ~ *lepo-ko-a*?; cf. I 43: *leppagua* - *trefill*.

106. hisp.: *camisola*; cf. I 45: *camissola* - *peysa*.

107. *atorra*; cf. I 46: *atorra* - *skirta*.

108. hisp.: *jaco*; gall.: *jaque*.

109. *gerrikoa*: "faja".

110. *galza*.

111. *galza* + gall.: *poche* (?).

112. *galzardia*: "media"; cf. I 49: *galsaria* - *sochar*.

113. Azkue s.v. *eskularrua*: *guantes para jugar a la pelota*; Larr. s.v. *guante*: *eskularrua*.

114. Azkue s.v. *lokarria*: *atadura*; cf. I 50: *rida* - *leggiabönd*.

115. hisp.: *abarca*.

116. *mokanesa*; cf. I 44: *mocanessa* - *klutur*.

117. *musu* ("nariz, cara") + *izerra* ("sudor")?; cf. I 79: *sudurra* - *nef*.

118 tobera	döser	<i>Dose</i>	<i>caja</i>
119 hatia	fugl	<i>Vogel</i>	<i>ave</i>
120 hegatz	fiödur	<i>Feder (des Vogels)</i>	<i>pluma (del ave)</i>
121 botonia	hnappur	<i>Knopf</i>	<i>botón</i>
122 silua	gat	<i>Loch</i>	<i>agujero</i>
123 bego	barn	<i>Kind</i>	<i>niño</i>
124 semia	sonur	<i>Sohn</i>	<i>bijo</i>
125 gevila	lifur	<i>Leber</i>	<i>higado</i>
126 qvodala	blöd	<i>Blut</i>	<i>sangre</i>
127 balia	hvalur	<i>Wal</i>	<i>ballena</i>
128 ascho balia	sliettbakur	<i>grönländische Wal,</i> <i>Nordkaper</i>	<i>ballena</i> <i>groenlandesa</i>
129 techo balia	hornfiskur	<i>"Hornfisch", ein Wal</i>	<i>"pez con cuerno",</i> <i>ballena</i>
130 sackura	selur	<i>Seebund</i>	<i>foca</i>
131 bachaliua	þorskur	<i>Dorsch</i>	<i>bacalao pequeño</i>
132 stangia	skata	<i>Roche</i>	<i>raya (pez)</i>
133 lapparuzia	steinbýtur	<i>Seewolf</i>	<i>lobo marino</i>
134 plamuna	flydra	<i>Heilbutte</i>	<i>hipogloso</i>
135 pladuza	kole	<i>Goldbutte</i>	<i>platija, platuja</i>
136 bustana	spordur	<i>Fischschwanz</i>	<i>cola de pez</i>
137 hiziura	bein	<i>Bein, Knochen</i>	<i>hueso</i>
138 larua	skinn	<i>Fell, Haut</i>	<i>piel</i>
139 lischar	höfur	<i>Huf</i>	<i>casco</i>
140 lana	ull	<i>Wolle</i>	<i>lana</i>
141 lina	þrädur	<i>Drabt</i>	<i>hilo</i>
142 lýma	þiöl	<i>Feile</i>	<i>lima</i>
143 galanta	hestur	<i>Pferd</i>	<i>caballo</i>
144 sammaria	mere	<i>Stute</i>	<i>yegua</i>
145 ydia, bolox	naut	<i>Ochs</i>	<i>buey</i>

118. *tobera*: "tolva".

119. *abatea*: "ganso, pato".

120. *egatsa*.

121. *botonia*; Larr. s.v. *botón*: *botoya*.

122. *ziloa*.

123. Errakuntza. II 208tik hartu duela hitz hau dirudi: *biffarnuin bego - helvítes barn* ("hijo del infierno").

124. *semia*.

125. *gibela*.

126. *odola*: "sangre" = *-ko odola* (?).

127. *balea*.

128. *asko-balea* = *bale aundia*: "ballena grande".

129. *-teko balea* (?); cf. II 126: *-ko odola*.

130. *zakerria*; cf. I 158: *securra* - *selur*. [*Euskaratzailearen oharra*: Gainerakoa baino berandua-go lerroartean idatzita dago eskuizkribuan].

131. Larr. s.v. *bacallao*: *bacallaua*.

132. ? cf. I 287: *sera* - *skata*.

133. *lapurutsa*: "polizonte"; cf. I 284: *lappurusa* - *steinbýt*.

134. ~ *platusa*: "platija" (?); cf. I 286: *plasa* - *flidra*.

135. *platusa*.

136. *buztana*: "cola".

137. *hésurra*: "huesecillo".

138. *larrua*.

139. *liskar(ra)*: "pelea".

140. hisp.: *lana*.

141. hisp.: *lino*; gall.: *lin*.

142. hisp.: *lima*.

143. *galanta*: "hermoso".

144. *zamarra*.

145. *idia*; *bolox* ~ *bilor(t)se*: "ternera" (?).

146 siehala	kälfur	<i>Kalb</i>	<i>ternero</i>
147 sichirua	saudur	<i>Schaf, spez.</i> <i>kastrierter Widder</i>	<i>carnero, esp.:</i> <i>carnero castrado</i>
148 ardia	ær	<i>Mutterschaf</i>	<i>oveja con rastra</i>
149 bildosa	lamb	<i>Lamm</i>	<i>cordero</i>
150 ladrún	þjöfur	<i>Dieb</i>	<i>ladrón</i>
151 debruen	diðfull	<i>Teufel</i>	<i>diablo</i>
152 hiffarnuín	helvýt	<i>Hölle</i>	<i>infierno</i>
153 pitua	böllur	<i>penis</i>	<i>penis</i>
154 alua	leika	<i>vulva</i>	<i>vulva</i>
155 gulpa	äferd	<i>coitus</i>	<i>coitus</i>
156 caca	skýtur	<i>Kot</i>	<i>excremento</i>
157 muschuliua	kræklyngur	<i>Miesmuschel</i>	<i>almeja</i>
158 mascora	skiel	<i>Muschel</i>	<i>concha</i>
159 ustaia	giörd	<i>Gürtel, Gurt,</i> <i>Reif einer Tonne</i>	<i>cinturón, cincha,</i> <i>aro de un tonel</i>
160 suria	lüs	<i>Laus</i>	<i>piojo</i>

Adjektiboak, partikulak eta esamoldeak.

161 tuta	fullt	<i>voll, n.</i>	<i>lleno</i>
162 vira	meira	<i>mehr</i>	<i>más</i>
163 mas, mes, giago	meira	<i>mehr</i>	<i>más</i>
164 esta	ecke	<i>nicht</i>	<i>no</i>
165 handia	miked	<i>viel</i>	<i>mucho</i>
166 sumia	lýted	<i>wenig, klein, n.</i>	<i>poco, pequeño</i>
167 hotza	kalldt	<i>kalt, n.</i>	<i>frío</i>
168 berrua	heitt	<i>warm, n.</i>	<i>caliente</i>
169 berria	nýtt	<i>neu, n.</i>	<i>nuevo</i>
170 dizula	gefa, e, u	<i>geben</i>	<i>dar</i>

146. *tsabala; siebala = ðebala.*147. *zikhiroa; cf. I 33: sicilua - saudur.*148. *ardia.*149. *bildotza.*150. *hisp.: ladrón.*151. *debru.* Vide II 207: *debruin semia*: "hijo del diablo"; cf. I 517: *diaberu.*152. *hiffarnu.* Vide II 208: *hiffarnuín bego*: "hijo del infierno." cf. I 461.153. *hisp.: pito.*154. *alua.*155. *hisp.: culpa.*156. *hisp.: caca.*157. *catal.: musclo.*158. *maskorra.*159. *uztaia*: "aro, arco".160. *zurria.* Azkue s.v. *zurri*: "debe de ser errata de: *zorri*". Baina hemen *zurri* forma ontzat ematen da.161. *gall.: tout.*162. *cf. bira*: "vuelta". Vide II 222: *sej galsardia, esta vjra*: "6 pares de medias, no más".163. *hisp.: más; vasc.: geiago, yago.*164. *ez da.* Vide II 222: —, *esta vjra.*165. *handia.*166. *šumea.*167. *hotza.*168. *beroa.*169. *berria.*170. *dizula*: "que tenga para usted"; hitz bera agertzen da II 194en: *dizula*: "dar".

171 sarra	gamallt	<i>alt, n.</i>	<i>viejo</i>
172 bastua	liott	<i>hässlich, n.</i>	<i>feo</i>
173 ona	gott	<i>gut, n.</i>	<i>bueno</i>
174 estoc ona	ecke gott	<i>nicht gut</i>	<i>no bueno</i>
175 mala	illt	<i>schlimm, n.</i>	<i>malo</i>
176 erdia	hälft	<i>halb, n.</i>	<i>medio</i>
177 ungetorre	sæll	<i>guten Tag!</i>	<i>buenos días</i>
178 evmano	vinur edur bröder	<i>Freund oder Bruder</i>	<i>amigo o hermano</i>
179 schargascho	þacker	<i>Dank</i>	<i>gracias</i>
180 bazuriere	er svarad, þá þackad er, edur heilsad er	<i>wird auf Dank oder Gruss geantwortet</i>	<i>lo con que uno responde a agradecimiento o saludo</i>
181 bai, vÿ	ja	<i>ja</i>	<i>sí</i>
182 ez	nei	<i>nein</i>	<i>no</i>
183 ser	hvad	<i>was</i>	<i>qué</i>
184 sumbat	hvad margt	<i>wie viele</i>	<i>cuántos</i>
185 kavinit	eckert	<i>nichts</i>	<i>nada</i>
186 eta	og	<i>und</i>	<i>y</i>
187 bilza	hvÿtt	<i>weiss, n.</i>	<i>blanco</i>
188 syria	svart	<i>schwarz, n.</i>	<i>negro</i>
189 gorria	raudt	<i>rot, n.</i>	<i>rojo</i>
190 guzia	allt	<i>alles</i>	<i>todo</i>
191 clinke	lýted	<i>klein, n., wenig</i>	<i>pequeño, poco</i>
192 hilu	daudur	<i>tot</i>	<i>muerto</i>
193 presenta for mi	giefdu mier	<i>gib mir</i>	<i>dame</i>

171. *zarra*.

172. Azkue s.v.: *basto(a): ordinario*; Lhande s.v. *basto: grossier*; gizon *bastoa: homme mou au travail*.

173. *ona*. Vide II 174: *estoc ona*.

174. *eztuk ona*.

175. hisp.: *malo*. Vide II 226: *for ju mala gissuna*. Badirudi hortik hartua dela *mala* hitza.

176. *erdia*.

177. *ongi-etorri*: "sea usted bienvenido". Vide II 215: *ungetorre sapelle gorre*: "buenos días, sombrero rojo"; hemendik (Ólafsson transkribatzai-leak) hartua dela *ungetorre* hitza dirudi.

178. hisp.: *hermano*. Gaizki irakurri duela transkribatzai-leak, Jón Ólafssonek alegia, dirudi. cf. I.B. atala.

179. *eskarrik asko*.

180. *ba zuri ere*: 'sí para usted también'.

181. *bai, oui* (gall.).

182. *ez*.

183. *zer*.

184. *zumbat*; cf. II 220: *sumbatt*.

185. ? Vide II 223: *cavinit trucka for mi*: "no compro nada"; hemendik hartu duela *kavinit* hitza dirudi.

186. *eta*.

187. *beltza*.

188. *zúria*: "el blanco": *syria*-ren (II 188) ordez dago *bilza* (II 187), eta alderantziz.

189. *gorria*.

190. *guzia*.

191. neerl.: *klinke* (?).

192. *hila*.

193. hisp.: *presenta; for mi*: hizkuntza germanikoren batetik harturiko esamoldea. Ikus II 216, 217, 224, 227; hemendik hartu duela gure egi-leak dirudi; hitz bera agertzen da II 225en. Isländierazko ortografiari dagokionean: *giefdu* (II 225: *gefdu*): g palatala adierazten duela *gi*-k dirudi. Cf. Noreen, *Altnordische Grammatik*. Halle 1903, 33. or. § 37.

194 dizula	gefa, -e, -u	geben	dar
195 bocata	þvo þu	wasche	cola la ropa
196 bocata for mi attora	þvodu fyrer mig skyrtu	wasche für mich ein Hemd	lava para mí una camisa
197 trucka	kaupa	kaufen	comprar
198 morta	drepa	töten	matar
199 lo	þad sefur	es schläft	ello duerme
200 niere lo	hann sefur	er schläft	él duerme
201 kichera	syndu mier	zeige mir	muéstrame
202 ichusa	siädu	sieh!	mira
203 unat	kom þu	komm!	ven
204 gianzu	et þu	iss!	come
205 giarzu	sittu	sitze!	siéntate, siéntese
206 malagis	ad stela	zu stehlen	robar
207 debruin semia	diöfuls sonur	Teufelsohn	"hijo del diablo"
208 hiffarnuin bego	helvýttes barn	Höllenskind	"hijo del infierno"
209 fenicha for ju	liggia þig	cum te coire	cum te coire
210 tricha	ad fara ä	coire	coire
211 sickutta samaria	serda merina	cum equa coire	cum equa coire
212 gianzu caca	jettu skýt	ede excrementum	ede excrementum
213 caca hiarinsat	et þu skýt ur rasse	ede excrementum ani	ede excrementum ani
214 jet sat	kyss þu ä rass	basia anum	basia anum
215 ungetorre sappelle gorre	sæll raude hattur	guten Tag, roter Hut	buenos días, sombbrero rojo
216 presenta for mi locaria	giefdu mier socka bönd	gib mir Strumpfbänder	dame ligas
217 ser ju presenta for mi	hvad gefur þu mier	was gibst du mir?	¿qué me das?

194. *dizula*.

195. *bokata*; cf. II 196.

196. Azkue: *bokbetatu*; *colar*; *for mi*: cf. II 193; *attora*: "camisa".

197. Larr. s.v. *trocac*: *trucatu*.

198. hisp.: *muerte*.

199. *lo*: "sueño, durmiendo".

200. *ni ere lo*: "yo también durmiendo".

201. Islandierazko hitza dela dirudi: *kyker* + *a* (euskarazko artikulu mugatua).

202. *ik(h)usi*.

203. *unat*: "acá, hacia acá"; *zato unat*: "ven aquí".

204. *jan-zu*. cf. *ai-zu* < *adi-zu*: 'oiga'. Vide II

212: *gianzu caca*.

205. *jar-zu*.

206. Txarto hartu duela hitz hau II 226tik dirudi: — *mala gissuna*.

207. *debruin semia*.

208. *ifernuan bego*: "que sea (él) en el infierno". Larr. s.v. *infierno*: *ifernua*; Azkue: *ifernu* (BN-gar-s, S); cf. I 461: *ifernua*.

209. *fenicha* ~ hisp.: *fornicar*. cf. II 197: *tru-cka* ~ *trocac*.

210. *trikatu*: "detenerse".

211. *sickutta*: ?; *zamaria*: "caballo".

212. *jan-zu caca*.

213. *caca (h)irentzat*: "caca para tí".

214. ? cf. II 213: *hiarinsat*.

215. *ongi etorri*, *zapela gorri*; cf. I 41: *sapolla*: "sombbrero".

216. *presenta* ~ hisp.: *presenta*; cf. II 193: *for mi*: cf. II 193: *lokavria*: "atadura".

217. *zer*: "¿qué?". *ju*: hitz germanikoa. *presenta for mi*: cf. II 193.

218	for mi presenta for ju biskusa eta sagarduna	eg skal gefa pier braudkøku og syrdryck	<i>ich werde dir einen Kuchen und sauren Trank geben</i>	<i>te daré un pastel y una bebida agria</i>
219	trucka cammisola	kaufftu peisu	<i>kaufe eine (gestrickte) Jacke</i>	<i>Compra una jaqueta (de labor de punto)</i>
220	sumbatt galsardia for	fyrer hvad marga socka	<i>für wie viele Strümpfe</i>	<i>¿por cuántas medias?</i>
221	hamar bj galsardia	12 pør socka	<i>12 Paar Strümpfe</i>	<i>12 pares de medias</i>
222	sej galsardia esta vjra	6 pør socka, ecke meira	<i>6 Paar Strümpfe, nicht mehr</i>	<i>6 pares de medias, no más</i>
223	cavinit trucka for mi	eckert kaupe eg	<i>nichts kaufe ich</i>	<i>no compro nada</i>
224	Christ Maria presenta for mi balia, for mi, presenta for ju bustana	gefe Christur og Maria mier hval, skal jeg gefa pier spordenn	<i>wenn Christus und Maria mir einen Walfisch geben, werde ich dir den Schwanz geben</i>	<i>cuando Cristo y María me dan a mí una ballena, te daré el rabo</i>
225	presenta for mi	gefdu mier	<i>gib mir</i>	<i>dame</i>
226	for ju mala gissuna	þu ert vondur madur	<i>du bist ein schlechter Mensch</i>	<i>eres un hombre malo</i>
227	presenta for mi berrua usnia eta berria bura	gefdu mier heita miölk og nyt smiðr	<i>gib mir warme Milch und neue Butter</i>	<i>dame leche caliente y mantequilla fresca</i>
228 _a	ser travala for ju	hvad giðrer þu	<i>was tust du?</i>	<i>¿Qué haces?</i>
228 _b	teska skäl, enn tafla fiðl tinta blek, og lýma þiðl sanua hüva, sangua fötur sarra bastua, gamall liötur.			

218. *for ju, for mi bezala*: germanikotik hartu-
riko hitza. *biskusa* ~ hisp.: *bizcocho*. *sagarduna*:
"sidra". cf. II 193.

219. hisp.: *trocar*; hisp.: *camisola*.

220. *sumbatt* = *zunbat*; *galsardia* = *galzerdia*;
for: germanikotik. Atzean ipinita dago hemén, eus-
karaz bezala.

221. *hamar bj* = *hamar bi*; *galsardia* = *gal-
zerdia*.

222. *sej* = *sei*; *galsardia* = *galzerdia*; *esta* = *ez
da* (?); *vjra* = *vasc. bira*: "vuelta" (?).

223. *cavinit* = *cavi-nit* (?); cf. *vasc.*: *ezer-ez*; *nit*
~ *neerl.*: *niet* (?); *trucka*: cf. II 219; *for mi*: cf. II
193.

224. *Krist Maria*; *presenta for mi*: cf. II 193;
for mi datiboia da; *balia*: *balea*; *for mi*: nominatiboia
da. *presenta for ju*; *bustana*: *buztana*.

225. cf. II 193.

226. *for ju*: nominatiboia da; *mala gizona*;
mala ~ hisp.: *malo*; *mala*: hurrengo datorrenaren
eraginez. Hemen eta beste leku batzutan (II 216 -
II 228) bi hizkuntzak gaizki hitz egiten dituela
islandiarrak dirudi.

227. *presenta for mi*: II 193 eta II 225 bezala;
berrua: *beroa*; *usnia*: *esnia*. Sobran dago euskarazko
artikulu mugatua *berrua* eta *berria* adjektiboetan.

228a. *ser*: *zer*; *travala*: Larr. s.v. *trabajar*: *tra-
baillatu*; *for ju*: cf. II 218.

228b. Jón Þórðarson-ek Hvammur-en (1616-
1689) egindako poesien antzekoa dela honako hau
jakinerazi zidan Universitas Hauniensis delakoan
irakasle den Jón Helgason-ek. Latina-Islandiera
hitz zerrendak baino ez dira 1679. urtean egindako
poema hauek (cf. Halfdanus Einari: *Sciagraphia*

228_c *Zenbakiak.*

batt 1. bia 2. hÿru 3. la 4. bortz 5. seÿ 6. saspey 7. sortzey 8. bedritze 9. hamar
 10. hamica 11. hamar bÿ 12. hamar hÿru 13. hamar la 14. hamar bortz 15. ha-
 mar sey 16. hamar saspey 17. hamar sortzey 18. hamar bedritze 19. hogoita 20.
 hogoita batt 21. hog. bÿa 22. hog. hÿru 23. hog. la 24. hog. bortz 25. hog. seÿ
 26. hog. saspeÿ 27. hog. sortzey 28. hog. bedritze 29. hog. hamar 30. hog. ha-
 mar batt 31. h. hamar bÿa 32. h. hamar hyru 33. h. hamar la 34. h. hamar
 bortz 35. h. hamar sey 36. h. hamar saspey 37. h. hamar sortzey 38. h. hamar
 bedritze 39. berhogoi 40. berhogoi batt 41. berhogoi hamar 50. berhogoi ha-
 mar batt 51. hÿrhogoi 60. hÿrhog. hamar 70. lahogoi 80. la hog. hamar 90.
 ehun 100. ehunbatt 101.

historiæ literariæ Islandicæ 1777, 35. or.). Gorago
 ipini dugun poemako bi hitzekin bukatzen diren
 ondoko bertsoleroak agertzen dira horien artean:

Arcus boge, *index* vÿsefÿngur,
unda bära, *asser* fiðl,
incus stedié, *lima* piðl.

(cf. Arnamagneana Bibliotekako AM 205, 8
 eskuizkribua.)

228c. cf. I 464c: *saspi*. cf. I 464c: *sortsi*.

Batt (1): cf. islandierazko hitzaren ortografia:
skatt.

bia (2): Axularrengandik (3a-235-4) hartu
 zuen Azkue-k. Latr. s.v. *dos*: *bia*.

hogoita (20): *hogoi*-ren ordezeko errakuntza.
hogoita bat-etik (=21) hartuta dago hitza, baina
 mozketara txarto eginda.

C. TERTII CUIUSDAM GLOSSARII QUAE RELIQUA SUNT
HIRUGARREN HITZ ZERRENDA BATEN HONDARRAK *4

1	passamana	borð	Bord	borda
2	cikumuturra	unliður	Handgelenk	muñeca
3	brasa	faðmur	(die ausgebreiteten) Arme	(los) brazos (abiertos)
4	baso rikunja	hægri handleggur	der rechte Arm	el brazo derecho
5	bushúor	handleggur	Arm	brazo
6	udula	blöð	Blut	sangre
7	estomaka	bringa	Brust	pecho
8	silkhúa	nafli	Nabel	ombbligo
9	suspira	blása þungan	seufzen	suspirar
10	goetta	þenkja	denken	pensar
11	tinta	blek	Tinte	tinta

1. D.A.E. s.v. *pasamano*, 3. esanahia: "paso que hay en los navíos de popa a proa, junto a la borda".

2. *eskumuturra*. cf. I 104: *escomuturra - ulflidur*. Vide infra: *rikunja* pro *eskunja*.

3. hisp.: *brazo*; cf. II 98: *braza - fadmur*.

4. *beso eskuña*. Vide supra: *cikumuturra* pro *eskumuturra*.

5. cf. Azkue s.v. *buzkondaka*: *a puñetazos*.

6. *odola*. ð letra ez da agertzen XVII. mendeko

eskuizkribuetan. ð ipini zuen Egilsson-ek *d*-ren ordezkribuko *blöd* transkribatzean, baina ez zuen aldatu ð eguneko *ö*-rekin. Irakur bedi *blöd* edota *blöd*.

7. cf. gall.: *estomac*; hisp.: *estómago*.

8. *silkoa*.

9. *suspiratu*.

10. *gogoeta*: "pensamiento". Behin ipini du birritan behar zuen *go*.

11. hisp.: *tinta*; cf. I 71, II 33, 228b.

*4) *Deen-en obarra*: Uste dut ondoko zati hauek atera daitezkeela Jón Helgason jakintsuak aspaldi bidali zidan gurun batetik:

"Hirugarren Euskara-Islandiera hitz zerrenda baten aztarnak aurkitu nituen 1930. urtean Islandian, baina beldur naiz orain galdu ez ote den. XVII. mendean egin eta XIX.eko lehen zatian kopiatuako islandierazko poema bat daukan eskuizkribu bat (J.S. 284,8) dago Landsbókasafn deitzen duten Reykjavik-eko bibliotekan. Sveinbjörn Egilsson filologo ospetsuak (1791-1852) poema transkribatu eta lehenengo eskuizkribuari buruzko ohar batzuk ematen dizkigu: zortzi orri zituela, 12koak, gaizki zainduak; emakume baten izena, hots Helga Jónsdóttir, eta urtea, hots 1685, zeudela poemaren behelaldean idatzita".

Honela jarraitzen zuen Egilsson-ek: "Nik batere zentzurik hartzen ez nien hitzak idatzita zituzten neurri bereko bi orri zetozen ondoren. Halakoak ziren hitzak: *passamana-borð*; *cikumuturra-unliður*; *brasa-faðmur*; *baso rikunja-hægri handleggur*; *bushúor-handleggur*; *udula-blöð*; *estomaka-bringa*; *silkhúa-nafli*; *suspira-blása þungan*; *goetta-þenkja*; *tinta-blek*".

III. Aurkibideak

Euskaratzailearen obarra aurkibideei buruz

Euskal hitzen aurkibidea egiterakoan Deen-ena erabili baina erabat aldatu dugu hobetu asmoz, huts nabarmenak agertzen bait ziren han.

Hurrenkera alfabetikoan aurkeztu ditugu hitz guztiak hitz zerrendetan euretan agertzen diren modu-moduan; grafia ezberdinekin idatzita agertzen diren hitz berdinak ez direla halabeharrez batera agertuko esan nahi du honek. Bakoitza bere aldetik aurkituko dira, adibidez, *bat* I 464b, *batt* II 228c eta *vat* I 490.

Hitz elkartuetan agertzen diren hitzak ere atera ditugu gure aurkibidera, zalantzarik ez zegoenean. Zalantzarik egonez gero nahiago izan dugu hitz elkartuan bertan bakarrik aurkeztea. Honenbestez hitz ezagunez osatuak diren euskal hitzak honela aurkituko ditugu:

1. Hitz elkartuan, hitz zerrendan agertzen den modu-moduan: a.b. *escomuturra*.

2. Oinarrian diren hitzei dagokien lekuan. Baina hitzaren lehenengo zatitari ez diogu sarrera berririk eman, bestela ere erraz aurki bait ditzake irakurleak berak. Honenbestez *muturra* sarrera ere aurkituko dugu, baina ez *esco*. Oinarriko hitz horrek ustez nolabaiteko aldaketa garrantzitsua izan duenean marratxo batekin adierazi dugu: a.b. *gattogumia* eta *-gumia* sarrerak aurkituko ditugu.

Zenbakiak osorik baino ez ditugu sartu, agertzen diren moduan, denak bait daude hitz zerrendetako I 464b eta II 228c sarreretan, irakurleak erraz aurkitzeko moduan.

Glossaria direlakoetan sarrera bakarrean hitz bat baino gehiago agertzen denean ere hitz elkartuekin bezala jokatu dugu, lehenengoari ezik beste guztiei beste sarrera bana emanda alegia.

Islandierazko aurkibidean hitz zerrendako sarrerak zeuden zeudenean bildu ditugu (horrela *ad aepa* eta *ad ausa* izango dira sarrerak, eta ez *ad, aepa, eta ausa*) —ez bait gara gu egokienak bestelako lanik eskaintzeko— grafiari dagokion aldaketarik txikiena ere egin gabe (bi sarrera ezberdin izango dira *borjarn* I 266 eta *bor-järn* II 58; eta orobat *flidra* I 286 eta *flydra* II 134). Esaldiak ere oso osorik bildu ditugu, horko hitzei banako sarrerak eman gabe.

A. Euskal zutabeko hitzen aurkibidea

abenca	I 190	aldaria	I 66
abessa	I 35	aldia	I 132, 369
abiliota	I 300	altsia	I 465
adarra	I 270	alua	II 154
adatsa	I 166	aluba	I 314
agorienta	II 40	ama	I 343
aharia	I 269	-amanca	I 366
ahosavaltia	I 222	amua	II 61
aita	II 85	anæa	I 344
alabarda	I 509	andria	II 80
alcaterna	I 417	angeredera	I 162

anisa	I 249	attoca	I 424
arasaldia	I 194	avarga	II 115
ardatsa	I 402	avelia	I 401
ardia	II 148		
-ardia	II 112		
ardigia	I 267	ængura	I 185
ardiliuva	I 385	æscora	I 252
arduna	II 41, 218	æsturra	I 317
arensuria	I 282	ætha	I 342
argolia	I 147		
arin	I 363	bacchalaa	I 31
arnua	I 22, 23	bachaliua	II 131
arotsa	II 77	bada kit	I 500
arotunia	I 161	bai	II 181
arra	I 278, II 69	bala	I 182
arrabota	I 303	balia	I 30, II 127, 128, 129, 224
arralia	I 504		
arrana	II 70	bandera	I 188
arveva	I 345	barbera	I 227
arunda	I 435	baresaria	I 336
asalla	I 89, 395	barilia	I 183
ascho	II 179	barnigua	I 48
ascho balia	II 128	barricia	I 184
ase	I 489	baruka	II 21
assamanca	I 366	basmia	I 332
assentuba	I 380	baso rikunja	III 4
assetta	I 233	bastua	II 172, 228b
assic	I 505	bat	I 464b
assiria	I 163	batt	II 228c
assotia	I 494	bazuriere	II 180
-assura	I 379	bæ	I 340
astalla	I 99	bæenustez	I 508
astescna	I 202	bæja	I 27
astelehena	I 200	bæncha	I 28
asterdia	I 201	bedaratsiehun	I 464b
astia	I 206	bedaratsihogoi	I 464b
astoria	I 281	bedaratsihogoithamar	I 464b
athia	I 142	bedratsi	I 464b
atorra	I 46	bedritze	II 228c
attora	II 107, 196	beerga	I 106
atrapattu	I 429	begia	II 89
atsaparra	I 169	begigia	I 78
atso	I 198	begira	I 231
attavala	I 449	bego	II 123, 208
attia	I 371	beharia	I 259

behatsa	I 122	bocata	II 195
behia	I 260	bolox	II 145
beirakordig	I 498	bolvora	I 181
bela	I 18, II 66	boneta	I 153
belan croscua	I 100	borda	I 309, 519
belandela	II 67	borroca	I 348
belara	I 251	borrocha	I 415
belia	I 280	borts	I 464b
bepuruba	I 88	bortsehun	I 464b
berganasia	I 187	bortz	II 228c
berhogoi	II 228c	bota	I 173
berhogoi batt	II 228c	botonia	I 155, II 121
berhogoi hamar	II 228c	brasos	II 99
berhogoi hamar batt	II 228c	brasa	III 3
beriga	I 447	braza	II 98
berinia	I 137	breja	I 418
berna sachia	I 101	brida	I 170
berrehun	I 464b	brosia	I 266
berria	II 169, 227	bruma	I 216
berroi	I 464b	bulara	I 127
berroit-hamar	I 464b	bularra	I 91
berrua	II 168, 227	bulusgorituba	I 475
beruna	I 296	bura	I 32, II 47, 227
bessovaræ	I 404	burdinia	I 290
besua	I 103	burdua	II 86
betasalla	I 89, 395	buruba	I 131
bethia	I 207	buru croscua	I 84
bia	II 228c	bushúor	III 5
-bia	I 310	bustana	I 167, II 136, 224
biar	II 73	buta	I 433
bigia	I 464b	butundo	I 414
bigiar	I 196	caca	II 156, 212
bilara	II 49	caca hiarinsat	II 213
bildosa	II 149	cadira	I 140
bildotsa	I 268	calia	I 186
billara	I 34	calica	I 60
bilza	II 187	calieta	I 135
biperra	I 245	calitsia	I 356
bisarra	I 90	calma	I 217
biscarra	I 96	camineta	I 308, 448
bischusa	II 43	camissola	I 45
biskusa	II 218	cammesola	II 106
bizara	II 93		
boca	II 90		
bocata for mi attora	II 196		

cammisola	II 219	cytharra	I 151
campana	II 11	da	I 338
camporat	I 501	daffalia	I 235
cana	I 110	dakit	I 500
candelela	I 239, 446	danselia	II 81
canela	I 246	debossiunia	I 56
canua	II 64	debruen	II 151
carceta	I 85	debruin semia	II 207
carelia	II 25	demboredera	I 213
carillia	I 398	dembura	II 6
carpuza	II 103	diaberu	I 517
cartsol	I 474	dirua	II 35
casia	I 454	ditaria	I 272
casseta	I 437	dittigia	I 392
catalosia	I 120	dizula	II 170, 194
cava	I 115	dosia	I 111
cavitit trucka for mi	II 223	dubalela	I 13
ceruba	I 459		
Christ Maria presenta		-(e)dan	I 487
for mi balia, for mi,		edera	I 162, 213
presenta for ju bustana	II 224	ederra	I 477
christalia	I 229	egarri	I 486
cikumuturra	III 2	egun	II 74
cilipurde	I 365	eguna	I 192, 203
clera	I 358	egura	I 293
clinke	II 191	eguschia	II 2
cocua	I 108	ehun	I 464b, II 228c
colpia	I 503	ehuna	I 318
columa	I 372	ehunbatt	II 228c
comia	I 164	ehunthamar	I 464b
contromastruba	I 12	eixia	I 434
coppeta	I 77	elcetsura	I 126
cordela	I 220	elisa	I 36
cordula	II 62	elura	I 214
corsa	I 53	emaslia	II 82
cotiluna	I 58	emastia	I 2
croscolia	I 150	en-	I 508
croscua	I 84, I 100	enia	I 70
culida	I 236, 241	epispicuba	I 57
cumica	II 7	eramann	I 514
curliscia	I 324	erdia	I 201, II 176
cuseta ceruba	I 459	ere	II 180, 200
cutsa handia	I 257	erenda	I 463
cutsa sumia	I 258		
cyriva	I 63		

erria	II 96	flasc	I 116
es	I 334	flascuba	I 255
escasala	I 352	fontala	I 456
escilia	I 64	for	II 193, 196, 209, 216, 217, 220, 223, 224, 225, 227, 228a
escna	I 202	for ju mala gissuna	II 226
escofa	I 112, 113	for mi presenta for ju	
escomuturra	I 104	biskusa eta sagarduna	II 218
esconduba	I 4	fordelis	I 439
escuba	I 121	Francia	I 341
escugivela	I 124	frangia	I 440
escularuba	I 117	füma	II 50
escusavala	I 123	furceta	I 154, 238
eskora	II 59		
esnia	I 29	gaba	I 193
espala	I 419	gabia	I 191
espata	I 178	gabon	II 75
espensaria	I 11	gaccua	I 144
espesia	I 248	galanta	II 143
espronía	I 174	galdaruba	I 315
esta	II 164, 222	galdu	I 513
estacit	I 339	galeriec	I 485
estalbia	I 310	galsa	I 47
estera	I 312	galsa barnigua	I 48
estoc ona	II 174	galsardia	II 220, 221, 222
estomaka	III 7		
estrivera	I 172	galsaria	I 49
eta	II 186, 218, 227	galuna	I 301
etorre	II 177, 215	galza	II 110
etorri	I 347	galzapota	II 111
etsi	I 197	galzardia	II 112
etsia	I 37	ganivita	I 237
etsin	I 479	gappiriva	I 375
etsura	I 126	garricua	II 109
evaskua	II 95	gasna	I 276
evats	I 428	gassura	I 326
evmano	II 178	gastambera	I 325
ez	II 182	gasteruba	I 67
		gastia	I 5, 6
falza	II 20	gatia	I 484
fenicha for ju	II 209	gatsa	I 247
fereca	I 405		
ferra	I 168		
fesua	I 495		
flandessa	I 285		

gattogumia	I 320	hagitshanits	I 469
gattuba	I 160	hæsia	I 212
gausa	I 195	haisia	II 4
gekiseite	I 466	hamahiru	I 464b
gessurtia	I 430	hamala	I 464b
gevila	II 125	hamar	I 464b, II 228c
giacha	I 75	hamar bedritze	II 228c
giachua	II 27	hamar bÿ	II 228c
giago	II 163	hamar bÿ galsardia	II 221
giaka	II 108	hamar bortz	II 228c
gian	I 480	hamar hÿru	II 228c
gianzu	II 204	hamar la	II 228c
gianzu caca	II 212	hamar saspey	II 228c
giarrua	I 133	hamar sey	II 228c
giarsæte	I 496	hamar sortzey	II 228c
giarzu	II 205	hamar bÿ	II 228c
gilzak	II 26	hamarsey	I 464b
gimbalita	II 58	hamasaspi	I 464b
gimbeleta	I 265	hamavi	I 464b
Gincua	I 491	hamavorts	I 464b
Gingua	II 1	hameica	I 464b
gisena	I 492	hamica	II 228c
gisona	I 1	handia	I 257, II 165
gisongastia	I 5	hanits	I 469
gissuna	II 226	har	I 442
giuan	I 346	hara	I 3
givela	I 124	hardsatsu	I 482
givetekvaldia	I 132	hari	I 338
gizuna	II 78	haria	I 139, 289
glac	I 28	harigia	I 337
gobrotonia	I 511	harotsa	I 10
goetta	III 10	harporie	I 14
gorituba	I 475	harrria	II 53
gorre	II 215	harrica	I 441, II 55
gorria	II 189	hartsa	I 157
gose	I 488	hasarre	I 515
gosna	I 382	hasia	I 304
guliena	I 283	hatia	II 119
gulpa	II 155	hats	I 353
-gumia	I 320	hatsa	I 396
gurtinia	I 384	hegarza	II 120
guzia	II 190	helduda	I 370
gÿlia	I 510	hemeretsi	I 464b
haats	I 507	hemesortsi	I 464b
haginia	I 226		

heratsa	I 138	igandia	I 199
herdolia	I 506	igeri	I 411
hestula	I 224	iguscia	I 209
hessura	I 83, 93, 95	ilia	I 76
hiarinsat	II 213	iliabethia	I 207
hiderra	I 436	iliargia	I 210
hiffarnuin	II 152	ilzia	II 13
hiffarnuin bego	II 208	indasupisavat	I 490
hilargaria	II 3	indasudan	I 487
hiliara	II 87	infernuva	I 461
hilu	II 192	ippormacilia	I 177
hirehun	I 464b	ipurde	I 365
hirloit-hamar	I 464b	iral	I 331
hirri	I 408	iratsaria	I 468
hirrhogoi	I 464b	irenia	II 60
hissa	I 426	irla	I 288
hiziura	II 137	isarra	I 211
hogoi	I 464b	isarsua	I 26
hogoita	II 228c	iscilimba	I 273
hogoita batt	II 228c	iscilinia	I 451
hog. bortz	II 228c	isera	II 117
hog. bÿa	II 228c	isil	I 471
hog. hamar	II 228c	isorra	I 391
h. hamar bedritze	II 228c	istapicka	I 421
h. hamar bortz	II 228c	isterra	I 97
h. hamar hyru	II 228c	itsecalbua	I 244
h. hamar la	II 228c	itsia	I 221
h. hamar saspey	II 228c	itsu	I 470
h. hamar sey	II 228c	itsussia	I 476
h. hamar sortzey	II 228c	itzia	II 12
hog. hÿru	II 228c		
hog. la	II 228c	januna	I 62
hog. seÿ	II 228c	jetsat	II 214
hog. saspeÿ	II 228c	ju	II 209, 217, 218, 224, 226, 228a
hogoithamar	I 464b		
hordigia	I 499	justa corsa	I 53
hortsa	I 225		
hotza	II 167	kæuva	I 412
hÿrhog. hamar	II 228c	kalldura	II 22
hÿrhogoi	II 228c	kaliita	II 16
hÿru	I 464b, II 228c	kanavita	II 28
		kara	I 330
ichusa	II 202		
idorra	I 493		

kavinit	II 185	levonia	II 94
kia	I 367	libruba	I 54
kichera	II 201	liisa	II 38
kikomiciuca	I 425	lina	II 141
kilica	I 416	lingva	II 91
kimpla	I 189	lischar	II 139
koccotsa	I 82	livoria	II 30
kofria	I 295	lo	II 199, 200
kolpecka	I 427	locaria	II 114, 216
kroffe	I 450	logale	I 467
kutscuva	I 443	luma	I 351
kutzelia	II 24	lumatsia	I 114, 383
		lura	I 218
		lÿma	II 142, 228b
la	I 464b, II 228c	macella	I 81
la hog. hamar	II 228c	macella hessura	I 83
labelhun	I 464b	machilia	I 458
ladrun	II 150	macilia	I 177
laguna	I 15	magera	II 15
lahogoi	II 228c	mahania	II 14
lampa	I 328	mahañia	I 105
lana	II 140	mængu	I 473
lanterna	I 242	mala	II 175, 226
lappacua	II 105	malagis	II 206
lapparuzia	II 133	malia	I 335
lapprusa	I 284	malliuba	I 254
laragoi	I 464b	margarita	II 83
laroithamar	I 464b	Maria	II 224
larua	II 113, 138	marmita	II 23
laruba	I 117	mas, mes, giago	II 163
larumbatha	I 205	mascora	II 158
lasterca	I 349	mascorra	I 420
latta	I 376	masta	I 19
laureinca	I 422	mastruba	I 8, 12
lavonia	II 29	mendigia	I 311
lehena	I 200	mes	II 163
lehonía	I 156	metalla	I 294
lejua	I 329	mi	II 193, 196,
lema	I 17		216, 217,
leppagua	I 43		218, 223,
lepposilua	I 86		224, 225,
leppua	I 87		227
letoia	II 36		
letonia	I 297		

mihia	I 80	ona	II 173, 174
millia	I 464b	ondagora	I 128
miralia	I 118	ondorra	I 410
mitsia	I 136	ondsola	I 129
mocanessa	I 44	ondua	I 462
mokoka	I 516	onenaren punta	I 130
molsa	I 323	onia	I 381
moltza	I 444	onzia	II 63
morallia	I 146	oppora	II 17
morta	II 198	orassia	I 52
mucanesa	II 116	orassiunia	I 55
mucigia	I 394	orastochia	I 316
mundia	II 9	oratsa	I 230, 271
munterua	I 42	oreña	I 65
muscara	I 243	ori	I 518
muschuliua	II 157	orotsa	II 76
musu	I 406	orthia	I 208
mutela	II 79	ortseguna	I 203
mutu	I 472	ortseralia	I 204
muturra	I 104, III 2	osterua	II 97
muzisera	II 117	ostria	I 61
		ostua	II 92
nafalla	I 274		
nafarra	I 24	papera	I 73
nasia	I 187	paravissuba	I 460
navarra	II 42	pareta	I 377
neguba	I 305	parruca	I 302
nescascagastia	I 6	passamana	III 1
niere lo	II 200	passiætan	I 350
nigar	I 407	patacha	II 37
ninnicua	I 393	pelisa	I 74
		pessa	I 180
ocavilla	I 399	picatu	I 354
ocerra	I 159, 389	pierner	II 101
ogia	I 21	pikia	I 502
ohassula	I 452	pilotuba	I 9
ohassura	I 379	pintha	I 360
ojalsuria	I 299	pisa	I 490
ojela	I 39	pissflandessa	I 285
oliarra	I 278	pissu	I 362
oliua	I 279	pissua	I 313
ombulara	I 127	pissuba	I 148
on	II 75	pitserra	I 134
		pitua	II 153

pladuza	II 135	sambolota	I 173
plamuna	II 134	samaria	I 165, II 211
plasa	I 286	sammara	II 52
platta	I 232	sammaria	II 144
pluma	I 69, II 34	sangarra	I 175
pota	II 111	sangua	I 98, II 100, 228b
potsocomia	I 164	sania	I 355
predicatochia	I 68	sanua	I 40, II 104, 228b
presenta	II 217, 218, 224	sapardalaco	I 400
presenta for mi	II 193, 225	sapella	II 102
presenta for mi berrua		sapinia	I 327
usnia eta berria bura	II 227	sapolla	I 41
presenta for mi locaria	II 216	sappata	I 51
pulbura	II 45	sappelle	II 215
pulita	II 84	saria	I 336, II 57
punta	I 130	sarpa	I 333
-puruba	I 88	sarra	II 171, 228b
		sarralia	I 143
qvadranta	I 228	sarrapo	I 409
qvodala	II 126	sarvasta	I 453
		saspey	II 228c
reestona	I 445	saspi	I 464b
rege	I 38	saspiehun	I 464b
restuna	I 145	saspihogoi	I 464b
rettäla	I 455	saspihogoihamar	I 464b
rida	I 50	satto	I 431
rikunja	III 4	saval	I 438
		savala	I 123
sabilla	I 92	savaltia	I 222
sachia	I 101	schargascho	II 179
sackura	II 130	scheidas	II 31
sæte	I 496	schularua	II 113
sagarduna	II 41, 218	scrifania	I 72
sagarnua	I 22	securra	I 158
sahetsa	I 125	seda	I 298
sahetshessura	I 93	sehala	I 262
saildia	II 10	seite	I 466
salbonia	I 275	sela	I 171
saldinua	I 319	selupa	I 322
salupa	II 65	semia	II 207, 124
salvona	II 51	ser	II 183
		ser ju presenta for mi	II 217
		ser travala for ju	II 228a

sera	I 287, 307, II 56	suba	I 368
serdahari	I 338	sucaldia	I 369
sessena	I 261	sudurra	I 79
sey	I 464b	suhañia	I 263
sey	II 228c	sulia	I 321
sey galsardia esta vjra	II 222	sumbat	II 184
seyehun	I 464b	sumbatt galsardia for	II 220
seyhogo	I 464b	sumia	I 119, 258, II 166
seyhogoithamar	I 464b	surda	I 152
siaffla	I 387	suria	I 282, 299, II 160
sialonia	I 381	suspira	III 9
siassua	II 8	sustenguba	I 141
sichirua	II 147	svascamporat	I 501
sicilua	I 33	svass	I 432
sickutta samaria	II 211	sverpelisa	I 74
sicoca	I 390	syliara	I 240
siehala	II 146	syliarascoculida	I 241
silkhúa	III 8	syria	II 188
silua	I 86, II 122	syrota	I 359
singo	I 364	syspa	I 179
sins	I 413	tabacatochia	I 107
siola	I 374	tabacua	I 250
siöppa	I 16	-tacit	I 339
sirolla	I 403	tafla	II 32, 228b
sispa	II 44	tampissa	I 483
sispita	I 397	tappa	I 481
sistuba	I 497	tassa	I 234
sobralda	I 94, 95	taza	II 19
sobralda hessura	I 95	techo balia	II 129
soka	II 68	tenassa	I 253
sola	I 129	tescha	II 18
soliaruba	I 378	teska	II 228b
soliva	I 373	thala	I 219
sopinia	I 223	tinta	I 71, II 33, 228b, III 11
sorrastaria	I 109	tiradera	I 386
sortsi	I 464b	tirua	I 149
sortsiehun	I 464b	tobera	II 118
sortsihogoi	I 464b	-toc	II 174
sortsihogoihamar	I 464b	tochia	I 68, 107, 316
sortzey	II 228c		
sotana	I 59		
stangia	II 132		
steniuba	I 291		
sua	II 54		

travala	II 71, 228a	urdia	I 277
treinsia	I 361	uria	I 292, II 5
tresnescofa	I 112	urigia	I 215
trevesa	I 264	urtia	II 72
tricha	II 210	uscarra	I 388
trompeta	I 478	uscornua	I 176
trucka	II 197, 223	usnia	II 46, 227
trucka cammisola	II 219	ustagia	I 457
trumpa	I 464a, II 88	ustaia	II 159
tuta	II 161	ustes	I 508
ucondua	I 102	vando	II 39
uda	I 306	vat	I 490
udula	III 6	vira	II 162
uligia	I 357	vj	II 181
unat	II 203	vjra	II 222
uncia	I 7		
ungetorre	II 177		
ungetorre sappelle		ydia, bolox	II 145
gorre	II 215		
unilia	I 256		
ura	I 25, II 48	zuri	II 180
uratsa	I 423		

B. Islandierazko hitz eta esaldien aurkibidea

ä morgun	I 196	ad flietta	I 437
aar	II 69, 72	ad fliugast aa	I 427
äbreiduföt	I 381	ad gänga vmm gölf	I 350
ad æpa	I 407	ad geýspa	I 222
ad ausa	I 464a	ad glýma	I 348
ad axla	I 426	ad henda	I 442
ad beria saman hnefum	I 399	ad hlæa	I 408
ad bläsa	I 396	ad hlaupa	I 349
ad bloota	I 515	ad hnerra	I 223
ad briöta	I 507	ad hoggva	I 504
ad byta	I 505	ad höggva ut	I 361
ad deila	I 516	ad hoosta	I 224
ad detta	I 434	ad hoppa ä öðrum fæti	I 364
ad ervida	II 71	ad hrinda	I 433
ad fægja	I 506	ad kasta af hende	I 404
ad fara ä	II 210	ad kastast ä	I 441
ad fara j kaf	I 410	ad kissa	I 406

ad kitla	I 416	beysle	I 170
ad klappa	I 405	bialla	I 150
ad klöra	I 409	biarndyr	I 157
ad leggiast med konu	I 390	bik	I 418
ad leika sier	I 366	blad	II 31
ad mälä	I 360	blása þungan	III 9
ad röa	II 70	blek	I 71, II 33, 228b, III 11
ad rýða ä hähesti	I 421	blindesleýkur	I 425
ad rýða hart	I 422	blindur	I 470
ad rýða lýted	I 423	blöd	II 126
ad sigla	II 67	blöð	III 6
ad silia	I 519	bly	I 296
ad sinda	I 411	blýstra	I 497
ad siuga briöst	I 392	bök	I 54, II 30
ad skera	I 502	böllur	II 153
ad slängra	I 401	bord	I 105
ad snýta sier	I 413	borð	III 1
ad standa gleitt	I 438	bord dukur	I 235
ad standa upp	I 465	borddükur	II 15
ad stela	I 428, II 206	borde	I 301
ad stýnga	I 503	bordshapur	I 308
ad sùcha (glýma)	I 415	borjarn	I 266
æd	I 355	bor-järn	II 58
ær	II 148	botn män	I 462
äferd	II 155	braud	I 21
allt	II 190	braud-kaka	II 43
alltare	I 66	brennevýn	I 20, II 39, 40
anýs	I 249	bringa	I 91, III 7
askur	II 17	bröder	I 344
atgeýr	I 509	brýk	I 141
atkier	I 185	brýne	I 109
auga	II 89	bryne	II 55
auga steirn	I 393	bumba	I 449
augna hvarmur	I 89, 395	buste	I 112
augnabrýr	I 88	buxnavase	II 111
augu	I 78	buxur	I 47, II 110
aungull	II 61	byskup	I 57
auxe	I 252	býsna miked	I 469
		byssa	I 179, II 44
barn	I 3, II 123		
bartshiere	I 227	canelbörk	I 246
bätur	I 322	christall	I 229
bechur	I 140		
bein	II 137		

dagur	I 192, II 73	fallbýssa	I 180
daudur	II 192	fallegur	I 477
daufur	I 472	far þu	I 432
diðfuls sonur	II 207	fardu ä fætur	I 466
diðfull	I 517, II 151	fardu ad borda	I 480
dögg	II 5	fardu frá mier	I 501
doppur ä book	I 420	fata	I 321
döser	I 111, II 118	fax	I 166
dragplästur	I 387	feitur	I 492
drepa	II 198	fiall	I 311, II 9
drött	I 374	fiara	I 346
druckenn	I 499	fimtudagur	I 203
druchur	I 326	finger	I 122
dýrustafur	I 372	fiðdur	I 351, II 120
		fiðl	I 219, II 32, 228b
ecke	II 164	fiös	I 309
ecke gott	II 174	fishekall	I 357
eckert	II 185	fishur	I 31
eckert kaupé eg	II 223	fiuk	I 214
eche	I 334	flagg	I 188
eg hamla	I 414	flasha	I 116
eg skal gefa þier		flaska	II 19
braudkòku og		flidra	I 286
syrdryck	II 218	flood	I 347
eg veit echi	I 339	flydra	II 134
eingefér	I 244	folalld	I 319
eitt är	I 208	fòstudagur	I 204
elldhus	I 368	fòtur	I 98, II 100, 228b
elldur	II 54	Frachland	I 341
enn	II 228b	frans vjn	I 23
enne	I 77, II 88	fretur	I 388
er svarad, þä packad		fridarmerke	I 189
er, edur heilsad er	II 180	frýd	II 84
et þu	II 204	fugl	II 119
et þu skýt ur rasse	II 213	fullt	II 161
eý	I 288	fullur	I 489
eyra	I 259	fýngur	II 96
		fýngur biðrg	I 272
fader	I 342, II 85	fyrer hvad marga socka	II 220
fadmur	II 98		
faðmur	III 3		
fädu mier	I 463		
fære	II 62	gaffel	I 238
fälke	I 281	galenn	I 513

galldramadur	I 514	handarjadar	I 125
gamall liötur	II 228b	handleggur	I 103, II 99, III 5
gamallt	II 171	handrade	I 451
gat	II 122	hane	I 278
gef mier ad drecka	I 487	hann sefur	II 200
gef mier nochud	I 490	här	I 76, II 87
gefa, -e, -u	II 170, 194	harponere	II 14
gefdu mier	II 225	hattur	I 41, II 102
gefdu mier heita		hefill	I 303
miölk og nyt smiðr	II 227	hefur þu það	I 70
gefe Christur og Maria		heitt	II 168
mier hval, skal jeg		helvöte	I 461, II 152
gefa þier spordenn	II 224	helvötes barn	II 208
gellingur	I 269	hempa	I 58
gemlok	I 265	herdarblad	I 95
giærkvöldi	I 198	hesthus	I 310
giefdu mier	II 193	hestlend	I 176
giefdu mier socka		hestur	I 165, II 143
bönd	II 216	hinn daginn	I 197
giðrd	II 159	hiöl	I 435
glerglugge	I 137	hiön	I 4
göngustafur	I 458	hlecher	I 484
gott	II 173	hliödfæra likell	I 402
gras	I 263	hliödpýpa	I 403
Gud	II 1	hlöd	I 369
Gud eige þig	I 491	hnacha gröf	I 86
gull	I 292	hnache	I 85
		hnappar	I 155
hænde	I 383	hnappur	II 121
hægri handleggur	III 4	hnausar	I 218
hæll	I 128	hnie	I 100
hæna	I 279	hnue	I 126
hafed	I 26	hnýfur	I 237
hafys	I 28	hnýfur sem felst j	
haka	I 82	shaffte	I 274
hákall	I 282	höfdabryk j rum	I 459
häleýstur	I 327	höfrungahlöp	I 424
hälft	II 176	höfud	I 131, II 86
hæls	I 87, II 94	höfur	I 169, II 139
halltu ä	I 482	hökull	I 75
halltur	I 473	hönd	I 121, II 95
hamar	I 254	hornfiskur	II 129
handahlaup	I 365	hornstafur	I 373
handarbak	I 124	höttur	I 42, II 103

hraffn	I 280	kadall	I 186, II 68
hriggur	I 96	kadlastigar	I 190
hringa priön	I 440	käeta	I 16
hringur	I 145	kaleykur	I 60
hrutur	I 270	kälfe	I 99
hrýfur	I 447	kalfur	I 262
hrýs	I 453	kälfur	II 146
hua	I 40	kalldt	II 167
hundur	I 159	kambur	I 52
hurð	I 142	kambveshe	I 444
hurðar hringur	I 147	kanna	II 16
hus	I 37	kapteirn	I 12
husbite	I 375	kaufftu peisu	II 219
husdyr	I 371	kaupa	II 197
husveggur	I 380	ketell	I 332
hüva	II 228b	ketlingur	I 320
hvað	II 183	keyre	I 494
hvað gefur þu mier	II 217	kiälke	I 83
hvað giðrer þu	II 228a	kiallare	I 115
hvað margt	II 184	kierta stochur	I 454
hvalfishur	I 30	kiertapýpa	I 239, 446
hvalur	II 127	kietell	II 22
hverfusteirn	I 312	kinn	I 81
hvirfell	I 84	kiöll	I 53
hvölpur	I 164	kista	II 24
hvýtt	II 187	kistell	I 450
hwfa	II 104	kläde	I 353
hws	II 12	klæde	I 39
		klucha	I 64
il	I 129	klucka	II 11
illt	II 175	klutur	I 44, II 116
invidur	I 511	knýfur	II 28
isa	I 285	kockur	I 11
islenskt skip	II 64	kole	II 135
islensker skör	II 115	kom þu	I 431, II 203
istöð	I 172	kompass	I 228
		kona	I 2, II 80
ja	II 181	köngur	I 38
jaa	I 340	konungsnef	I 175
järn	I 290	kopar	I 294
järnnagle	I 221	koparhane	I 110
jaxlar	I 226	kordahnýfur	I 178
jettu skýt	II 212	kottur	I 160
jömfu	II 83	kræklyngur	II 157
		kröka kerfe	I 154

krýt	I 358	lyf-stycke	II 109
kudungur	I 335	lykell	II 26
kvarde	I 106	lykill	II 27
kvartiel, 1/4 tunna	I 183	lyted	II 166, 191
kvöld	I 194, II 75	lytel budda	I 323
kýker	I 120	lytel kista	I 258
kýr	I 260	lytell buste	I 113
kýrkia	I 36	lytell speigell	I 119
kyss þu ä rass	II 214		
		madur	I 1, II 78
lær	I 97	mage	I 92
lagdhua	I 153	magur	I 493
lamb	I 268, II 149	mallaus	I 471
länga	I 283	mánudagur	I 200
läs	I 149	mánudur	I 207
lasfn vid	I 518	mastur	I 19
lätun	I 295	masturz karfa	I 191
latun	II 36	mat-bord	II 14
laugardagur	I 205	mävr	I 412
leggia bönd	II 114	meira	II 162, 163
leggiabönd	I 50	mere	II 144
legu rum	I 379	messuvýn	I 22
leika	II 154	metashäler	I 148
lendar	I 132	midvikudagur	I 202
leön	I 156	mig þirster	I 486
lerefft	I 299	mig reikar	I 498
lestrarbök	I 56	miked	II 165
leyrkanna	I 133	miðl	II 60
lichell	I 144	miölk	I 29, II 46
lichiu priön	I 439	möder	I 343, II 82
liettur	I 363	morgun	I 195, II 74
lifur	II 125	munnlög	I 443
ligdu	I 479	munnur	II 90
liggia þig	II 209	murstein	I 385
liknabelgur	I 336	mus	I 161
lösspanna	I 328	mushät	I 243
liott	II 172		
liötur	I 476		
löfe	I 123	nærbuxur	I 48
logn	I 213	nafli	III 8
logndrýfa	I 217	nagle	II 13
lood	I 182	nakinn	I 475
lunte	I 136	näl	I 271, II 77
lüs	II 160	nälhus	I 316

nasablöd	I 394	rauda vjyn	II 42
nätt	II 76	raudt	II 189
naut	II 145	regn	I 215
nef	I 79, II 117	reikhäfur	I 330
nef-tobak	II 50	reikur	I 367
negelkin	I 248	reim	I 300
nei	II 182	rennehurd (lok)	I 386
net	II 57	riche lün	I 74
nögl	I 352, II 97	rist	I 127
noott	I 193	ristur	II 101
nütt	II 169	rixdalur	II 37
		rixort	II 38
		rope	I 389
ofläta	I 62	rötta	I 162
ofn	I 331	rumbryk	I 452
og	II 186, 228b		
ögiff kona	I 6	sæng	I 382
ögifftur madur	I 5	sæll	II 177
oke	I 398	sæll raude hattur	II 215
ölboge	I 102	sallt	I 247
Ør	I 354	sandur vid siö	I 139
ostur	I 276	säpa	I 275, II 51
öxe	II 59	saudur	I 33, 267, II 147
Øxl	I 94		
		segl	I 18, II 66
pappyr	I 73	segltraa	I 187
paradys	I 460	selningur	I 324
pätina	I 61	selur	I 158, II 130
peisa	II 106	serda merina	II 211
penne	I 69, II 34	sessa	I 114
peysa	I 45	shambbite	I 456
pilltur	II 79	shäpur	I 448
pipar	I 245	sheifa	I 168
pirrich	I 302	shipkiödlur	I 510
12 pör socka	II 221	shipsnöst	I 370
6 pör socka, ecke		shrifspialld	I 455
meira	II 222	siädu	II 202
pottur	II 23	siädu það	I 338
predikunarstöll	I 68	signeth	I 445
presta hempa	I 59	silfur	II 35
prestur	I 35	silla	I 377
priörn	I 273	siör	I 27, II 8
pudur	I 181	sister	I 345
püdur	II 45	sittu	II 205

sittu nidur	I 496	spänger	I 485
skäl	I 234, II 18, 228b	spans vÿn	I 24
skantz	I 67	sparlak	I 384
skarðxe	I 264	sperra	I 376
skata	I 287, II 132	sporar	I 174
skegg	I 90	spordur	II 136
skeid, spönn	II 29	spörn	I 236
skerbord	I 233	stackur	II 108
skiaere	I 317	staup	I 231
skiegg	II 93	steinbÿt	I 284
skiel	II 158	steinbÿtur	II 133
skina	I 146	steinn	II 53
skinn	II 138	steirn	I 289
skinn-peisa	II 52	stiarna	I 211, II 7
skip	I 7	stigviel	I 173
skip herra	I 8	stor glugge	I 329
skipsfölk	I 15	stör kista	I 257
skipstafn	I 512	stör speigel	I 118
skirta	I 46	sträkur	I 430
sköflungur	I 101	streingur	I 152
sköllottur	I 474	stülka	II 81
skör	I 51	stunda klucha	I 65
skrä	I 143, II 25	stÿre	I 17
skridbitta	I 242	styremadur	I 9
skrifсандur	I 138	stÿres krökur	I 313
skrifstochur	I 72	stÿres lichia	I 314
skruf	I 481	sudpak	I 378
skyr	I 325	sumar	I 306
skyrta	II 107	sunnudagur	I 199
skÿtur	II 156	surtarbrandz spialld	I 483
sliettbakur	II 128	svangur	I 488
smiðr	I 32, II 47	svart	II 188
snære	I 220	sveÿf	I 436
snoppungur	I 400	svunta	I 315
so er það	I 500	svÿn	I 277
sockar	II 112	sÿða	I 93
sochar	I 49	sylfur	I 240
södull	I 171	sylfur sheid	I 241
sofðu	I 467	sylke	I 298
sög	I 307, II 56	symphon	I 151
söl	I 209, II 2	syndu mier	II 201
söngbök	I 55	syrdryckur	II 41
sonur	II 124	sÿröp	I 359
soolshÿfa	I 230		

tær	I 130
tägaflasha	I 255
ragl	I 167
tappe	II 20
tennur	I 225
thveggia handa järn	I 304
tiara	I 417
timbur madur	I 10
tin	I 291
tinfat	I 232
tinkanna	I 134
tobach	I 34
töbak	I 250, II 49
töbaksbaukur	I 107
töng	I 253
tönn	II 92
toobakzpýpa	I 251
tova	I 163
trefill	I 43, II 105
trekt	I 256
trie	I 293
trie nagle	I 397
triekanna	I 135
triespörn	I 419
tromet	I 478
tunga	I 80
tünga	II 91
tungl	I 210, II 3
runna	I 184, II 21
tunnusmidur	I 13
tunnusvige	I 457
tvinne	I 337
ulflidur	I 104
ull	II 140
unliður	III 2
ütlendskt skip	II 63
ütlendskur bátur	II 65

uxe	I 261
vakna þu	I 468
varda	II 10
varta	I 356
vase	I 333
vatn	I 25, II 48
vaxkierte	I 63
vefur	I 318
vetlingar	I 117
vetljýngar	II 113
vetur	I 305
vidarnyt	I 108
vika	I 206
viliugur	I 495
vindur	I 212, II 4
vinur edur bröder	II 178
volke	I 177
packer	II 179
þad sefur	II 199
þad vænte eg	I 508
þenkja	III 10
þiatur	I 297
þiöfur	I 429, II 150
þiöl	II 142, 228b
þoka	I 216, II 6
þorskur	II 131
þrädur	II 141
þridiudagur	I 201
þu ert vondur madur	II 226
þungud kona	I 391
þungur	I 362
þvo þu	II 195
þvodu fyrer mig	
skyrta	II 196

IV. Hitz zerrenden faksimila

Reykjavik-en dagoen Islandiako Unibertsitateko Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi fondoko AM 987, 4 eskuizkribuaren kopiak eskaintzen ditugu ondoko orrietan.

Jordakaba Gallica!	
1 Gijona	al. gijuna - Madrid
2 Mastia	- - - - - Roma
3 ftava	- - - - - Roma
4 Eftonia	- - - - - Eftonia
5 Gijonastia	- - - - - Eftonia
6 nescafcagastia	- - - - - Eftonia
7 nucia	- - - - - Eftonia
8 Mastriaba	- - - - - Eftonia
9 Pilotiaba	- - - - - Eftonia
10 Haratja	- - - - - Eftonia
11 Espenjaria	- - - - - Eftonia
12 Centromastraba	- - - - - Eftonia
13 Pitalaba	- - - - - Eftonia
14 Margare	- - - - - Eftonia
15 Lagena	- - - - - Eftonia
16 Sioppa	- - - - - Eftonia
17 lama	- - - - - Eftonia
18 Pela	- - - - - Eftonia
19 Mastia	- - - - - Eftonia
20 Agorianta	- - - - - Eftonia
21 Ogia	- - - - - Eftonia
22 Sagaruna	- - - - - Eftonia
23 Anua	- - - - - Eftonia
24 Na Jarra	- - - - - Eftonia
25 Ura	- - - - - Eftonia
26 Isaxfua	val. Isaxfua
27 Bieja	- - - - - Eftonia
28 Banca	glac. 28
29 Esma	al. Esma
30 Balia	- - - - - Eftonia
31 Balalaa	- - - - - Eftonia
32	- - - - - Eftonia

Vasa 35
 Vasa 36
 Vasa il. itzia 37
 Vasa 38
 Vasa 39
 Vasa 40
 Vasa al. Sappola
 Vasa 41
 Vasa 42
 Vasa 43
 Vasa 44
 Vasa 45
 Vasa 46
 Vasa 47
 Vasa barnigua 48
 Vasa 49
 Vasa 50
 Vasa 51
 Vasa 52
 Vasa 53
 Vasa 54
 Vasa 55
 Vasa 56
 Vasa 57
 Vasa 58
 Vasa 59
 Vasa 60
 Vasa 61
 Vasa 62
 Vasa 63
 Vasa 64
 Vasa 65
 Vasa 66
 Vasa 67
 Vasa 68
 Vasa 69

Vasa 70
 Vasa 71
 Vasa 72
 Vasa 73
 Vasa 74
 Vasa 75
 Vasa al. hiliara 75
 Vasa al. Trumpra 77
 Vasa 78
 Vasa al. muzifera
 Vasa 80
 Vasa al. Lingua
 Vasa 81
 Vasa 82
 Vasa Sepsura 83
 Vasa 84
 Vasa 85
 Vasa 86
 Vasa al. Levozia
 Vasa 88
 Vasa 89
 Vasa 90
 Vasa 91
 Vasa 92
 Vasa 93
 Vasa 94
 Vasa Sepsura 95
 Vasa 96
 Vasa 97
 Vasa 98
 Vasa 99
 Vasa 100
 Vasa 101
 Vasa 102
 Vasa al. brasos 103
 Vasa 104

Ala Saxia 105	Lord	Heratfa 138	Skirf saculur
Beerga 106	Ruanda	Haria 139	Spudr upgr
Tabacoatocia 107	Lobaboband	Cadira 140	Boofon
Cocua 108	Lidvnyf	Sustenguba 141	Drif
Soroastaria ^{al. 109} _{narica}	Lujm	Atbia 142	Lord
Cana 110	Rop' fann	Sorvalia 143	Skra
Yofia 111	Qofor	Bactua ^{al. giachia} 144	litfall
Tresnescofa 112	Lust	Restana 145	Bunje
Escofa 113	Litell Lust	Morallia 146	Skina
lumatfia 114	Capa	Argolia 147	Skud' fong
Cava ¹¹⁵	Riallari	Pisuba 148	Mitassilur
Filasa ^{al. falya} _{taza}	fearfa	Tirua 149	Las
Escalabruba 117	Grillingar	Croscolia 150	Dialla
Mivalia 118	Por' opungill	Cytarra 151	Sijon pfon
Samia 119	Litell' spingra	Sunda 152	Skraing
Catalofia 120	Rij' Por'	Boneta 153	lagd' fia
Escuba 121	Lord	Furceta 154	Araka Por'
Rebatfa 122	fingir	Bolonia 155	Snapper
Escujavala 123	lofa	Lebonia 156	Labi
Escugwela 124	Spand' bal'	Hartfa 157	Diarrudp
Sabatfa 125	Spandar' jadar	Securra 158	Colmri
Elcoofura 126	Drin	Ocerra 159	Drindic
Ambulara 127	vist	Battuba 160	Robbur
Ondagora 128	Prell	Arctunia 161	Mit
Ondfola 129	je	Angeredera 162	raeta
Orenaren punta 130	je	Apsira 163	atova
Buruba 131	je	Potfocomia 164	Guelp
Rivetevaldia 132	Spind	Samarra ¹⁶⁵	Spur
Giarnia 133	Spandar'	Adatfa ^{al. sammaria} _{Minn}	Spur
Pitferra 134	Lij' kaus	Bustana 167	fay
Calieta 135	Timkaura	ferra 168	lagl
Mitfia 136	Trirkaura	Alfaparra 169	Skifa
Reama 137	Litub	Brida 170	Bof
	glorglugg		Drif

Bala 171	Stille	ortboralia 204	folkebagin
Estri vera 172	Stob	larimbatta 205	laigendagin
Bamalbola 173	Stigvill	Astia 206	Stla
Espronia 174	Spovar	gliabatsia 207	Hinnindin
Sangarra 175	Stonngstuf	ortbia ²⁰⁸ al. urtia	rit bar
Uscornua 176	Stolund	ggiscia ²⁰⁹ al. egiscia	Söl
Ippor maclia 177	Stolpa	gliargia ²¹⁰ al. hilargaria	Lingl
Espara 178	Rordafingr	gsarra 211	Stigra
Syppa al. Sijpa 179	Syppa	stasia ²¹² al. haijia	Vindur
Pessa 180	fallbjopa	Demboredera 213	lugin
Boluora ¹⁸¹ al. pultura	gindur	leura 214	fiul
Bala 182	lood	urigia 215	rogn
Barilia 183	Rvartivl	Bruina 216	stpa
Baricia ¹⁸⁴ al. Baricia	Stina	Calma 217	logndrifja
Angura 185	Stbir	cura 218	Bnaitur fiul
Calia ¹⁸⁶ al. Soka	Raball	Tbala 219	fiul
Berganafia 187	Sigraa	Cordela ²²⁰ al. cordula fara	Singur
Bandera 188	slugg	stia ²²¹ al. ilfia	Jirn Nagl
Kimpla 189	svilar mör	stosavaltia 222	al. gijjpa
Abenaa 190	Radastigar	Sopima 223	al. Sotra
Babia 191	Mast ² Rarfa	Bestula 224	al. Soosta
Egina al. hiar 192	Daynir	Hortsa 225	Stinnir
Gaba al. oratfa 193	Proat	Hagimia 226	Japlar
Arasaldia al. gabon 194	Puseel	Barbera 227	Larstjona
Bausa al. egun 195	Morynir	Evadranta 228	Rouppaf
Bigar ¹⁹⁶ al. Morynir	Stilling	Cristalia 229	Stjall
Etji 197	Stilling	oratfa 230	oolstjfa
Atjo 198	Stjorvullti	Begiva 231	Stainp
Jgandia 199	Stundagin	Platta 232	Stin glat
Astlekena 200	Mann dagin	Afsetta 233	Stor bord
Asterdia	frindagin	Tassa 234	Skäl
Astena	midviki dagin	Paffalia 235	Rod st
astegana	frindagin		

Cúlida 236	Spörn	Profia al. gimbalita	Lorgarn 260
Ganivita 237	Gripliss	Ardigia 261	Seidur.
Furceta 238	gaffel.	Bildotja 268	Lamb.
Candelela 239	Þorrloppja.	Albaria 269	göldingur.
Syliara 240	Syfliss	Adarra 272	Þrudur.
Syliarafröculida 241	Syfliss	oratja ²⁷¹ al. amtja	Näl.
Lanterna 242	Skrublaeta.	Pitaria 272	firoy ² biotg.
Miskara 243	Miskal.	Heilmaba 273	Þriönn
Hæcalbua 244	Þingaför.	Nafalla 274	Gniff/floppj.
Piperra 245	pipar.	Salbonia 275	Þöpa. Jöbott
Canela 246	Amalborh.	Bafna 276	afur.
Batja 247	Þallt.	Urdia 277	Þvin.
Espesia 248	Nogel Þin.	Uarra 278	Þonn
Anisa 249	Þinnj.	Olivera olivera 279	Þona.
Tabacuta 250	Þöbak.	Belia 280	Þraff.
Belara al. bilara 251	Þöbakþoppja.	Astoria 281	Þälba.
Ajcora 252	Þupp.	Arensuria 282	Þakall
Tenasa 253	Þung.	Bulienar 283	Þanga.
Malluiba 254	Þannar.	Lapprija al. Lapparuzia 284	Þrimbjf
Feascuba 255	Þagaflaþa.	Pisflandesa 285	Þba.
Unilia 256	Þrost.	Plaja al. plamina 286	Þidra.
Cutja bandia 257	Þör Þrista.	Sera al. Stangia. 287	Þkafa.
Cutja sumia 258	Þitel Þrista.	Jola 288	Þj.
Belaria 259	Þjira.	Harvia 289	Þjörn.
Besia 260	Þjyr.	Burdinia 290	Þjörn.
Besena 261	Þjyr.	Steniba 291	Þjörn.
Bebala 262	Þjyr.	Uria 292	Þjull.
Subanua 263	Þjyr.	Egura 293	Þjyr.
Troveja 264	Þjyr.	Metalla 294	Þjyr.
Crimbeleta 265	Þjyr.	Kofria 295	Þjyr.
	Þjyr.	Beruna 296	Þjyr.
	Þjyr.	letonia 297	Þjyr.

Seda 298	Sylba	Sarpa 333	Vaso
Ojalsuria 299	Wort	Es. 334	Dofe
Abiliota 300	Wort	Malia 335	Rindling
Galuna 301	Wort	Parafaria 336	Libna bely
Parruca 302	Wort	Harigia 337	Wort
Anabota 303	Wort	Serdasari 338	Siaeli fad
Atafia 304	Zuggia finta Jara	Estacil 339	Djavit Si
Neguba 305	Wort	Bo 340	Jas
uda 306	Wort	Swancia 341	gra land
Sera 307	Wort	Atba 342	Wort
Camineta 308	Wort	Ana it. 343	Wort
Borda 309	Wort	Anaa 344	Wort
Estalbia 310	Wort	Arava 345	Wort
Mendigia 311	Wort	Duan 346	Wort
Eftera 312	Wort	Etori 347	Wort
Pisua 313	Wort	Boroca 348	Wort
Aluba 314	Wort	Lastera 349	Wort
Galadriba 315	Wort	Pafietan 350	Wort
Orasobria 316	Wort	Uma 351	Wort
Astura 317	Wort	Escasala 352	Wort
Egura 318	Wort	Hats 353	Wort
Salomia 319	Wort	Picatu 354	Wort
Gatogumia 320	Wort	Sania 355	Wort
Sulia 321	Wort	Calitia 356	Wort
Selupa 322	Wort	Aligia 357	Wort
Molja 323	Wort	Clera 358	Wort
Cartifcia 324	Wort	Syrota 359	Wort
Pastambora 325	Wort	Pinta 360	Wort
Pasura 326	Wort	Treincia 361	Wort
Sapina 327	Wort	Pisua 362	Wort
Lampa 328	Wort	Arin 363	Wort
Legia 329	Wort	Singo 364	Wort
		Caliparde 365	Wort
		Aphanarica 366	Wort

Alba	370	fl. þess. næst	Þessvægar	402	ad þessvægar fund
Alba	371	fl. þess. næst	Feroca	405	ad þessvægar
Albina	372	þess. næst	Músi	406	ad þessvægar
Soliva	373	þess. næst	Nigar	407	ad þessvægar
Siola	374	þess. næst	Hirri	408	ad þessvægar
Gappinva	225	þess. næst	Sarrapo	409	ad þessvægar
Latba	376	þess. næst	Ondorra	402	ad þessvægar
Parola	377	þess. næst	Jgeri	411	ad þessvægar
Soliariba	378	þess. næst	Kœuva	412	ad þessvægar
Þessvægar	379	þess. næst	Sins	413	ad þessvægar
Aspentuba	280	þess. næst	Bítundo	414	ad þessvægar
Bialonia	281	þess. næst	Börrocha	415	ad þessvægar
Bofna	382	þess. næst	Kilica	416	ad þessvægar
Lumatfia	383	þess. næst	Alcatema	417	ad þessvægar
Burlinia	284	þess. næst	Breja	418	ad þessvægar
Adidiliuva	285	þess. næst	Espala	419	ad þessvægar
Tradera	286	þess. næst	Masorra	420	ad þessvægar
Siastla	387	þess. næst	Þtapicka	421	ad þessvægar
Uscorra	388	þess. næst	Lautica	422	ad þessvægar
Ocorra	389	þess. næst	Úratja	423	ad þessvægar
Sicota	390	þess. næst	Attoca	424	ad þessvægar
Jorra	391	þess. næst	Kikomiciuca	425	ad þessvægar
Pibbigia	392	þess. næst	Hissa	426	ad þessvægar
Nmiscua	393	þess. næst	Kolpecha	427	ad þessvægar
Miscigia	394	þess. næst	Evals	428	ad þessvægar
Bataballa	395	þess. næst	Atvapattu	429	ad þessvægar
Hatja	396	þess. næst	Gesurta	430	ad þessvægar
Sipita	397	þess. næst	Satto	431	ad þessvægar
Carilla	398	þess. næst	Svafs	432	ad þessvægar
Oranilla	399	þess. næst	Buiba	433	ad þessvægar
Sapardalato	400	þess. næst	Estia	434	ad þessvægar
Alba	401	þess. næst			

Cassia	477	india
Saval	478	india
Fordeles	479	india
Frangia	480	india
Harrira	481	india
Har	482	india
kuitsauva	483	india
Moltja	484	india
Recstona	485	india
Andelala	486	india
Beriga	487	india
Baminela	488	india
Mavala	489	india
Kroffe	490	india
Hylicinia	491	india
Hajjala	492	india
Bawafta	493	india
Afia	494	india
Kottala	495	india
Fontala	496	india
Iftagia	497	india
Natsilia	498	india
Ufela ceniba	499	india
Paravisuda	500	india
Inferuiva	501	india
Ordua	502	india
Bat	503	india
Bat x	504	india
Bort	505	india
Edvatti	506	india
tama vi	507	india
Tamavort	508	india
tama	509	india
tama	510	india
tama	511	india
tama	512	india
tama	513	india
tama	514	india
tama	515	india
tama	516	india
tama	517	india
tama	518	india
tama	519	india
tama	520	india
tama	521	india
tama	522	india
tama	523	india
tama	524	india
tama	525	india
tama	526	india
tama	527	india
tama	528	india
tama	529	india
tama	530	india
tama	531	india
tama	532	india
tama	533	india
tama	534	india
tama	535	india
tama	536	india
tama	537	india
tama	538	india
tama	539	india
tama	540	india

Altia	465	india
Belatide	466	india
Agale	467	india
Watsaria	468	india
Hagilsharits	469	india
Jtsa	470	india
Jsil	471	india
Mutu	472	india
Mengui	473	india
Carfol	474	india
Bulusgorituba	475	india
Jtjusia	476	india
Ederra	477	india
Trompota	478	india
Eyin	479	india
Edan	480	india
Ederra	481	india

Tampissa	483	Ömst brenndur spæddur
Patia	484	flöskur
Palertec	485	Spáingur
Egarrí	486	smig þröskur
Jndasúdan	487	gef mi að dña
Bofe	488	Óvaugur
Aje	489	fréttur
Jndasúpyarar	490	gef mi að dña
Ómúca	491	Ómúca ríga þj
Rijena	492	fréttur
Jderna	493	Ómúca
Alfotia	494	Ómúca
Jofua	495	Ómúca
Grangata	496	Ómúca
Systaba	497	Ómúca
Beirakondig	498	Ómúca
Hordigia	499	Ómúca
Jada kil	500	Ómúca
Svaþcampoval	501	Ómúca
Pakia	502	Ómúca
Olpia	503	Ómúca
Arvalia	504	Ómúca
Afio	505	Ómúca
Herdolia	506	Ómúca
Haats	507	Ómúca
Bænnýstes	508	Ómúca
Alabarda	509	Ómúca
Bjlia	510	Ómúca
Gobrotonia	511	Ómúca
Carela	512	Ómúca
Galder	513	Ómúca
Erroman	514	Ómúca
Hasame	515	Ómúca
Hokoha	516	Ómúca
Al. Delruen	517	Ómúca

Vocabula Biscuica

alterius auctoris

Önn ond lík rdr ölfk þ þalt
 há fiminn Joro þ framman, yfr
 önn flösk. Ö þ Joro r mör
 nöfn önn yfr förm og adra
 flösk. Þau förm þm Joro r
 þröskur r, m þau m lík þm
 önn þm Joro r öngd önn þ framman.
 n m. rífar, r r r r fram

Gingua	"	"	Önd v.
Eguzchia	"	"	Ööl v.
Niurgaria	"	"	Þingl v.
Kaifia	"	"	Öndur v.
Uria	"	"	Öng
Dambura	"	"	Þak
Cumica	"	"	Þiarna.
Siaffia	"	"	Þiör
Mundia	"	"	Þial
Saldia	"	"	Þarda
Campana	"	"	Þlicla
Atzla	"	"	Þvo
Uzia	"	"	Þagla
Mahania	"	"	Þat þond
Magera	"	"	Þord þiður
Kaluta	"	"	Þana
Oppora	"	"	Þhiur
Þefcha	"	"	Þhäl
Þara	"	"	Þiafa.

20 falza - " - bapp
 - baruka - " - hna
 kallura - " - kistell
 marmita - " - pottius
 kutzelia - " - kisha
 25 carelia - " - ktra.
 gilzak - " - lykoll.
 giachua - " - kistill
 kanavita - " - kniffur.
 lavonia - " - kbind, kyon.
 30 Livoria - " - " - Döf.
 Scheidas - " - " - klad.
 Tafla - " - " - fiol.
 - Tenta - " - " - klat.
 - pluma - " - " - pmo
 35. Divia - " - " - kishir
 letoia - " - " - kalm
 patacha - " - " - kirdalun
 liifa - " - " - kiyont.
 40 - Agorienta - " - vando, kome vijn, kome vijn.
 Sagarduna - " - kyo dryckin
 navarra - " - vanda vijn.
 bifchufa - " - kranstada.
 - Sifpa - " - " - byssa
 45 pulbura - " - " - pi duns
 - Ufua - " - " - midlh
 - Bura - " - " - kmoör.
 - ura - " - " - katu.
 Bilara - " - " - kobak
 50 fuma - " - " - knof. tobak.
 Salvona - " - " - kapa.
 Sama -

Sammara - " - kthin prija.
 harria - " - " - kthin
 Súa - " - " - kledin
 55 harria - " - " - kyon
 Sera - " - " - kpy.
 Saria - " - " - kant.
 gimbalita - " - " - kbor. jarm.
 ephora - " - " - kopt.
 60 irenia - " - " - kmidl.
 Amia - " - " - karingill
 - Cordulka - " - " - kfar.
 Onzia - " - " - kütland/kt klyp.
 Cania - " - " - kfoland/kt klyp.
 65 Salupa - " - " - kütland/kt klyp.
 Bela - " - " - kbrgl.
 belandela - " - " - ad kigla.
 - Soka - " - " - kkafall.
 arra - " - " - " - kcar.
 70. arrana - " - " - ad kva.
 travala - " - " - ad kveda.
 Laade - " - " - ktravaja
 - Urfa - " - " - kcar.
 - biap - " - " - kdagur.
 - egur - " - " - kmoör.
 75 gabon - " - " - kbood.
 - oroffa - " - " - kniatt
 - aroffa - " - " - kniät.
 - Gijupa - " - " - kMadur
 müela - " - " - kpillhu
 80 andria - " - " - kdon.
 Danfelia - " - " - kPülka.
 Emalia - " - " - kmöör.
 mar -

margarita - " - jómfrú.
 púgita - " - fúrn.
 85 aita - " - fávur.
 Búrdia - " - fofur.
 - hiliara - " - fán.
 - Frúmpa - " - fúnt.
 - begia - " - fúnga.
 90 boca - " - fúnnur.
 - língva - " - fúnga.
 - ofna - " - fú.
 - bízara - " - fúngg.
 - levonia - " - fúls.
 95 evafkua - " - fúnd.
 - erria - " - fúngur.
 - ofterua - " - fúgl.
 - brazza - " - fúdmúr.
 - brasos - " - fúndloggur.
 100 - Sangua - " - fútur.
 - pierner - " - fúfúin.
 - Sappella - " - fúttin.
 - Carpiza - " - fúttin.
 - Samia - " - fúfa.
 105 - Lappacia - " - fúfúll.
 - Cammesola - " - fúfa.
 - allora - " - fúfta.
 - giaka - " - fúftin.
 - garricia - " - fúftin.
 110 - gatza - " - fúftin.
 - galzapota - " - fúftin.
 - gatbardia - " - fúftin.
 - Schularua - " - fúftin.
 - locaria - " - fúftin.
 115 - Avarga - " - fúftin.
 - Mica nefa - " - fúftin.
 - múzifera - " - fúftin.
 Tobera.

Tobera - " - fúftin.
 Hatia - " - fúftin.
 120 kegatzia - " - fúftin.
 - bofonia - " - fúftin.
 - Silia - " - fúftin.
 - bego - " - fúftin.
 - Semio - " - fúftin.
 125 gevila - " - fúftin.
 - zvodala - " - fúftin.
 - Balia - " - fúftin.
 - alcho balia - " - fúftin.
 130 - Techo balia - " - fúftin.
 - bacha lina - " - fúftin.
 - Stangia - " - fúftin.
 - Lapparuzia - " - fúftin.
 - plamina - " - fúftin.
 135 - pladúza - " - fúftin.
 - búftana - " - fúftin.
 - Stiziúra - " - fúftin.
 - Larvia - " - fúftin.
 - lífchar - " - fúftin.
 140 - Lana - " - fúftin.
 - Lina - " - fúftin.
 - Lijma - " - fúftin.
 - galanta - " - fúftin.
 - Sammaria - " - fúftin.
 145 - ydia, Boloz - " - fúftin.
 - fíehala - " - fúftin.
 - fúchirua - " - fúftin.
 - ardia - " - fúftin.
 - bildofa - " - fúftin.

(150) Ladrin - " - fiefu
 v. 430 Debruin - " - disfulle
 v. 517 Stiffannuin - " - frol vijtr.
 pitua - " - bollur
 alua - " - trika
 (155) gulpa - " - a-fros
 cala - " - thijtur.
 Mischilua - " - hestaggar
 malora - " - thil.
 uftaia - " - giord.
 (160) Furia - " - luv.

Adjectiva, particula &
 Loquendi modi:

Tuta - " - fullt.
 vira - " - mira
 mas, mes, giago - " - mira.
 esta - " - rebr
 165 kandia - " - mikia
 jumia - " - lictid.
 hotza - " - lallid
 berria - " - fullt
 berria - " - nytt
 170 dizula - " - gopa, + u;
 farva - " - gamallt
 bastua - " - lictid
 ona - " - gott
 eftor ona - " - rebr gott.
 175 erdia mala - illt.
 erdia - " - falfht
 ungetorre - " - bell
 Evmano - " - vinur + de Bruden
 Jha

Schar gafcho - " - faclia
 180 bazuriere - " - fvarad, fi
 faclad - " - idin frolfid - " .
 Bai, vij - " - ja
 ez - " - mi
 fer - " - fvad
 fumbat - " - fvad margt
 185 kavinit - " - rebrot.
 eta - " - og
 bitza - " - fujtt
 Lyria - " - fvarb
 gorria - " - vandt.
 190 guzia - " - allt
 clinke - " - lictid
 kilu - " - dandur.

presenta for mi gupfu mirr
 Dizula - " - gopa + u;
 195 bocata - " - fros fu
 bocata for mi attora fiodi
 fvarr mig tlyrbi
 trucka - " - lanya
 morta - " - drrpa
 lo - " - fad fofur
 200 niere lo - " - fan fofur
 kicheva - " - dymbi mirr.
 ichufa - " - dradi.
 unat - " - rom fu
 granzu - " - st fu
 205 giarzu - " - diltu
 malagis - " - ad frol.
 Debruin femia disfulr bonir
 Stiffannuin bego frol vijtro kann

210 Lenicha for ju - liggja þig
 tricha - að fara á
 sickilka samaria. fonda
 minna.
 gianzu caca - jithi þjóf
 caca kiarinfat ut þi vlyt
 ut rasi
 jet fat. " lyf þi á slaf.

215 ungetorre Sappelle gorve
 þall raids fattur
 presenta for mi locaria
 juplu minn bocka laund.
 for ju presenta for mi
 það gafur þi minn -
 for mi presenta for ju bi-
 þusa eta sagarduna, þá
 þal gafa þiir brand-töku
 og Þyndryck.

trucha cammifla lauffi
 þriðu.

220 fimbatt galsardia for
 fyrr það marga bocka.
 hamar by galsardia. 12 þor
 bocka.
 lej galsardia, eða víra
 6 þor bocka, raka minna
 Cavinit trucha for mi
 rekur þau þu og.
 Christ Maria presenta for
 mi balia for mi, presenta
 for ju bústana. góft of þiir
 og Maria minn þval, þal þig
 gafa þiir þvottun

225 presenta for mi. góft
 minn
 for ju -

for ju mala gisfuna þi
 ut vandiur madur.
 presenta for mi berria usia
 eta berria bura, góft
 minn frita miell og hylt
 þmids
 220 fer travala for ju - það
 góft þi.

Telka stál, tu Tafla þi
 tinta blót, og lyra þi.
 Sania þiir, Sangia þiir
 farva þastia, gamall lióþir
 Numeris

Batt	1.	hamar bedritze	19.
bia	2	Þogaita	20.
hýru	3	hogaita batt	21.
la	4	hog. bija	22.
bortz	5	hog. hýru	23.
seij	6	hog. la	24.
safpey	7	hog. bortz	25.
sortzey	8	hog. seij	26.
bedritze	9	hog. safpeij	27.
hamar	10.	hog. sortzey	28.
hamica	11.	hog. bedritze	29.
hamar by	12.	hog. hamar	30.
hamar hýru	13.	hog. hamar batt	31.
hamar la	14.	h. hamar bija	32.
hamar bortz	15.	h. hamar hýru	33.
hamar sey	16.	h. hamar la	34.
hamar safpey	17.	h. hamar bortz	35.
hamar sortzey	18.	h. hamar sey	36.
		h. hamar safpey	37.
		ha	h.

h. hamar sortzey. 38.	Hjyr hogoi. 60.
h. hamar bedritze. 39.	Hjyr hog. hamar 7a.
Ber hogoi - 40.	La hogoi - 80.
ber hogoi batt 41.	La hog. hamar 9a.
Ber hogoi hamar 5a.	Chün - 10a.
ber hogoi hamar batt 51.	chünbatt - 101.
hjr.	∞

Eitt bráfi.

1. Flug uokur minn, hvítt sum, háa daga veir natur,
eg met mér fann, sem enginn ann, umþáttar hjartarselur.
 2. Eyrandi vott, um hauda d'hiilt, þjá morgunni fjósk ákordur,
hel þar allfjelt, fjóskótt vel fjót, með þórnun var innlögð í þ.
 3. Einn fugur lendt, eg fann um stund, fjóskgáður blómstrum ^{gáður} ~~gáður~~
vaínn á grunni, með góða umind, gáskeldur var óá fjósklum.
 4. Flug vísar þess, uppruninn ein, á þessum var ofþegar lundt,
hellingur þá hress, hundarandi meir, hvarruntemt þess á mundi.
 5. Sváttót, fjósglót, blómvaínn blót, bléðra ilmundi rívað,
í sinni ríð, rymandi hvót, íólþjarta gáista fjóva.
 6. Á góðri ríð, fest haffi fjót, fjófgan þar margra góða,
þennar þer hól, þugriáður fjót, þannþrungun þunni gráða.
 7. Þorleika, fríð, fognið og gríð, þaofheldin þóllum óði,
þlíðlyndi ríð, þásk þessin líð, þugvíd þrá, þugvíginn þóv.
 8. Þettalar þáð, þar fylgjót áð, þvillt blóðþer vel skarta
þannar on eg kváð, fest haffi óþáð, þestþar ríð þu í þjarta.
 9. Þín stutta stund, þáð þvill þar sprung, þvillt eg vís ríð mál
þhví þugar lendt, þjá gullar grund, gáskingur lengri átt.
-
10. Þvátthar va, sem eg þann þar, sagða blómvaros þvátthar,
þvátthar marga má, vanda ríka vja, vathvón þann þennu hlyðir.
 11. Þvátthar hvítar þel, um þvátthar þel, þvátthar þá þvátthar eg ofþjára,
þvátthar eg þel, þvátthar vel, þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar.
 12. Þvátthar þvátthar, vís þvátthar, migt þvátthar, þvátthar þvátthar
þvátthar eða vís, meðan endið þel, áð er mír í minni.
 13. Þvátthar veit eg fer, um þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar
þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar.
 13. Þvátthar áttar er, áð þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar
þvátthar þvátthar og þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar.
 14. Þvátthar vís þvátthar, áð þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar
þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar.
 15. Þvátthar vel þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar í þvátthar þvátthar
þvátthar þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar.

Þvátthar þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar
þvátthar þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar
þvátthar þvátthar þvátthar, þvátthar þvátthar þvátthar þvátthar

For for þeim þeim þeim. Að þeim 2. 9. blöðum 1719
 1685. Helga Konodottir. Þessi blöð voru 8 a 9 blöð.
 þeim fylgdu 2 blöð önnur þar með til kállagan glöfna
 min þeim á líga undi 4. 2. þessamann þess; ætlu-
 onaturra þess þess; þessa þess; þessa þess þess
 þess þess; þess þess þess; udula þess;
 þess þess þess; þess þess þess; þess þess þess
 þess; goetta þess; þess þess. 26.
 G. Egilsson.

Bi orrialde hauetara ekarri dugun eskuizkribuaren azken bost lerroetan agertzen
 dira hirugarren hitz zerrendaren hondarrak: Egilsson, S., [Tertii cuiusdam glossarii
 quae reliqua sunt]. J. S. 284,8 eskuizkribua. National Library, Reykjavik.